

ВЕЛИКА СРБИЈА

НОВИНЕ СРПСКЕ РАДИКАЛНЕ СТРАНКЕ
СПЕЦИЈАЛНО ИЗДАЊЕ
ЦЕНА 3 ДИНАРА

БАЊА ЛУКА, ЈУН 1998.
ГОДИНА IX, БРОЈ 531

МИ ДОЛАЗИМО!

**ИНТЕРВЈУ БРОЈА
ДР ШЕШЕЉ:**

САЧУВАТИ РЕПУБЛИКУ СРПСКУ!

ВЕЛИКА СРБИЈА

Београд
Француска 31

НОВИНЕ СРПСКЕ РАДИКАЛНЕ СТРАНКЕ

Оснивач и издавач:
др Војислав Шешел
Издање приредио:
Слободан Наградић
и Огњен Михајловић

Главни и одговорни уредник:
Синиша Аксентијевић

Заменик главног
и одговорног уредника:
Душан Весић

Редакција:

Момир Марковић, Мирослав Васиљевић,
Наташа Јовановић, Јадранка Шешел,
Јасминка Олујић, Александар Вучић,
Жана Живаљевић, Рајко Ђурђевић,
Весна Арсић, Коста Димитријевић,
Драгољуб Стаменковић, Вељко Дукић,
Огњен Михајловић, Дмитриј Јанковић

Секретар редакције:
Љиљана Мијоковић

Технички уредник
и компјутерски прелом:
Драган Перић и Северин Поповић

Дизајн корица:
Драган Перић

Лектор:
Зорица Илић

Карикатуре:
Синиша Аксентијевић

Председник Издавачког савета:
др Ђорђе Николић

Потпредседник Издавачког савета:
Петар Димовић

Издавачки савет:
Томислав Николић,
Маја Гојковић, Драган Тодоровић,
Ратко Гонди, др Никола Поплашен,
Стево Драгишић, Зоран Красић,
Милован Радовановић,
Јоргованка Табаковић,
Ратко Марчетић, Владимир Башкот

Шеф дистрибуције:
Зоран Дражиловић

Штампа:
НИГП "АБЦ-ГРАФИКА" д. д.
Влајковићева 8, 11000 Београд

Тираж: 50.000 примерака.

Редакција прима пошту на адресу:
"Велика Србија", Француска 31,
11000 Београд

Рукописи се не враћају

Новине "Велика Србија" уписане су у Регистар средстава јавног информисања Министарства за информације под бројем 1104 од 5. јуна 1991. године.

Министарство за информације Републике Србије 19. августа 1991. године дало је мишљење број 413-01-551/91-01 да се "Велика Србија" сматра производом из Тарифног броја 8, став 1, тачка 1, алинеје 10, за чији промет се плаћа основни порез по стопи од 3%.

УОЧИ ИЗБОРА

Избори у Републици Српској увелико се разликују од свих познатих у нашем окружењу. Од Дејтона, сва демократска изјашњавања у Српској су више борба за опстанак него једноставно изражавање слободне воље гласача. Нови избори, као по правилу, увијек са собом доносе нову дозу неизвесности за српски народ.

И тешко да се може говорити о слободи изјашњавања или уопште о демократији. Зар притисци и ујене, ноћни транспорти врећа са листићима који стижу ниоткуда, постоје још негде у ономе што се зове слободни, демократски свијет?

Без обзира на све, у условима који унапријед програмирају резултате, Српска радикална странка излази на изборе и тако доказује свој изразито демократски карактер. Српски радикали никада нису одустајали од својих циљева, па неће ни овај пут.

Уложен је велики труд да се у правој поплави пропаганде и изјава темпираних да поколебају Србе, многи проблеми стварно учине нерјешиви и тако још више утиче на народну вољу.

Ипак, колико год да се труде продавци магле, истина није таква. За све постоји кључ. И Брчко може да остане српско и могу да се врате станови изгубљени у Сарајеву.

Да је тако, свједочи и овај број "Велике Србије" у којем др Војислав Шешел, у разговору са новинаром Слободаном Наградићем, конкретно и прецизно објашњава како можемо изаћи на крај са свом муком коју нам је натоварио Дејтон.

Огњен Михајловић

ДР ВОЈИСЛАВ ШЕШЕЉ ПРЕД ИЗБОРЕ У РЕПУБЛИЦИ СРПСКОЈ

ПОБИЈЕДИЋЕМО У СРПСКОЈ!

Шта може новинар у сусрету са др Војиславом Шешељем, председником Српске радикалне странке и потпредседником Владе Републике Србије? Питање није само куртоазно, пуко реторичко, ре-да ради, него суштинско. Најкраћи, уједно и најпрецизнији, одговор гласи - ништа! Шта га може питати, које питање му може поставити, а да већ није постављено, да др Шешељ на њега није одговорио. Заиста, мора се бити више од обичног журналисте, виртуоз дијалога, ерудита надпросјечног формата да би се парирало актуелном лидеру српских радикала и најмаркантнијој фигури нове србијанске Владе. Па ни то није довољно. Са Шешељем на крај може изаћи, евентуално, само Шешељ. Али таквога још нема на видику на српској и југословенској политичкој сцени.

Ни панегирик, ни памфлет

Је ли ово претјеривање? Није ли у питању јевтино удварање, хваљење некога на чији рачун је већ изречено толико похвала, али и - покуда? Мислим да није. Похвале без покрића, некритичко глорификовање, дивинизација и стварање новог култа понајмање требају др Војиславу Шешељу. А, богами, ни мени не користе. Тим прије, што сам стекао репутацију публицисте који има шта и зна питати свог саговорника и који му никада неће ставити у уста нешто што он сам није изговорио. Другим ријечима, ма шта ја у овом уводу написао, панегирик или памфлет, то ни за длаку неће утицати на промјену имиџа радикалског вође и српског државника. Слика о њему се неће промијенити. За присталице, сљедбенике, партијско чланство и бираче широм српских етничких простора он је и даље неприкосновен, харизматични политичар са угледом и поштовањем. Међутим, за политичке противнике,

У Влади народног јединства смо зато што смо желели власт. Добили смо значајне ресоре, и у Влади ћемо остати све док постоји поверење и сарадња између странака које чине парламентарну већину. У Републици Српској наша странка сваки даном је све јача и надамо се још бољем пласману на предстојећим изборима. Биљана Плавшић није дугорочно решење Запада, а Додик ће имати нашу подршку ако сачува Брчко. СДС није искрен коалициони партнер, а ми нигде нећемо у извршну власт са странкама из Федерације БиХ. Требаће доста напора целог српског народа да се сачува Република Српска.

за оне који га сво ово вријеме нису подносили и вољели, који су, шта-више, настојали не само да га елиминишу са политичке сцене, него да га облате као чо-вјека, да га оптуже за ово или оно, укључујући и оптужбе за ратне злочине, др Војислав Шешељ постаје - у најмању руку - феномен. Феномен којег ваља смјестити у одговарајући „координатни систем“ и мултидисциплинарно му приступити, елаборисати га са свих страна, прије него што се изрекне, не више коначна, него било каква оцјена о њему, његовом политичком ангажману, ефектима његовог бављења политиком, публицистиком, научним и сваким другим јавним пословима. Са њим је могуће не сложити се, природно је не вољети га, бити му конкурент, противник, па и непријатељ чак, али није нормално не поштовати га, правити се као да га нема, као да не представља политичку и социјалну чињеницу првог реда, личност по којој ће се мјерити ефикасност политичког ангажовања и упоређивати стил, метод и учинак бављења политиком и јавним радом. У једну ријеч: Шешељ је неизбјежива чињеница, појава српске историје с краја 20. вијека и, нема сумње, почетка 21. вијека и ниједно истраживање тог периода га неће моћи пренебрегнути.

Својевремено сам написао - и данас остајем при тој оцјени - да ће о Шешељу у будућности, можда и прије његовог физичког краја, бити писане и брањене докторске дисертације и магистарске тезе, углавном на факултетима политичких, социолошких и сродних наука. Данас сам сигуран да ће његов лик и дјело бити предметом и дипломских радова и матурских радова ученика завршних разреда средњих школа, али и предметом литерарних опсервација. Не мислим, при томе, само на епско стваралаштво које је већ имало Шешеља за своју тему, инспирацију, него мислим на озбиљну литературу, приповијетке, романе, драме и сл. Једноставно, тешко је замислити да таква личност то не буде.

Политички ерос

На српској политичкој сцени одавно нема политичара тог калибра. У његовој личности се на најбољи могући начин сусрећу теоријско знање о политици - додуше, у томе има и бољих од њега, али им углавном недостаје практични смисао за политику - и воља, ерос и енергија за практично политичко дјеловање. Такође, мало који актуелни политичар тако и толико познаје историју, не само свог, српског народа, и, истовремено, има пројекцију, визију будућности. Кад се погледа оно што је овај политичар јавно говорио прије десет, пет или двије године, а при томе се не буде интелектуално закерало или цјепидлака, онда се види да је он у основи погодио у ком правцу ће се одвијати догађаји, тећи политички процеси који се у том тренутку нису још ни назирали. Дакле, он у себи носи и концентрише смисао за реалну политику, за оно што је могуће, али не одустаје ни од

онога што се „обичним смртницима“, његовим савременицима, чини фантастичним, надреалним, ствар далеке будућности и надљудских могућности. За др Шешеља нема немогућих ситуација, тачније - он не „улијеће“ у оно што је нереално, неизводиво, у крајњој линији - некорисно. Нико као он није „савладао“ Макијавелија и по(р)уке које слиједе из његовог промишљања феномена политике.

Данас је др Војислав Шешељ на важној функцији потпредседника Владе Србије. Оно што се некима још само прије два-три мјесеца чинило немогућим, десило се. Српски радикали су коначно ушли у извршну власт у Србији. Али, тиме није престала њихова брига за Српство у цјелини, за судбину Срба у Републици Српској, за збивања у Црној Гори, за Републику Српску Крајину. О томе свједочи и овај разговор. Истина, овога пута је др Шешељ на питања одговарао већ као државник, као политичар на власти, а не само као страначки вођа, поготово не више као опозиционар, па је у одговорима, што би се еуфемистички казало, „бирао ријечи“. Међутим, ни овај пут није изостао одговор на било које питање.

За потребе овог интервјуа разговарали смо у двије „етапе“: 2. и 9. маја ове године. У тексту што слиједи они су плацирани хронолошким редом, иако би се избјегла нека понављања да је разговор вођен у другој „етапи“ инкорпорирани у први разговор. Међутим, тада би нужно било скратити, или потпуно елиминисати, многа питања и одговоре, а тиме би читаоци остали ускраћени за интересантна размишљања мога саговорника о многим важним питањима и процесима прије свега, у Републици Српској, на њеној политичкој сцени. Само из тог разлога ова два разговора иду један за другим.

Резултат нашег вишесатног „дружења“ је пред читаоцима. Они ће бити најбоље судије јесмо ли и колико задовољили критерије тог новинарског рода: актуелност, истинитост, прецизност, атрактивност и сврсисходност. О осталоме, судиће историја.

● **Господине Шешељ, у једном интервјуу сам Вас назвао српским Менделом. Је ли се напоскон остварио сан српског Мендела? Сада сте у власти?**

Др Шешељ: Ја мислим да Вам поређење није било добро. Не зато што ја не бих желео такво поређење. Ја бих желео, јер Мендела је заиста једна велика историјска фигура, човек изразито високих моралних квалитета, једне, рекао бих, непревазиђене људске чврстине. Али, шта сам ја у односу на Менделу? Знате, Мендела је негде 25-26 година робијао борећи се за своје идеале, а мени се и она прва робија од осам година није дала да буде дужа од годину дана и 10 месеци. Наравно, нисам ја желео дужу робију, али сплет околности је био сасвим другачији, а историјске околности стварају историјске личности. Менделу су створиле сасвим другачије историјске околности.

Мој сан се није остварио. Моја кључна политичка амбиција се није остварила. Шта је мој главни политички циљ о

коме сањам, у коме сам усмерио све своје амбиције?

То је ослобођење и уједињење свих српских земаља. Тај циљ је сада даље него што је био пре неколико година. Против нас су све западне силе. Ми данас испаштамо због своје историје, због своје човечности и због свог немирења са било каквом агресијом, окупацијом и намећањем туђих интереса. Ја мислим да, ипак, имамо реалне шансе да реализујемо овај циљ, али морамо да будемо упорни, истрајни, непоколебљиви, чврсти, доследни и одлучни.

Један је Мендела

● **Није могуће да сте, за само мјесец дана - колико фигурирате у власти - постали скромни, када кажете да је за Вас Мендела недостижан идеал.**

Др Шешељ: Ја сам увек био скроман. Никада се нисам поредио са великим историјским личностима. Никада се нисам поредио са људима са којима се не могу поредити. Који су далеко изнад мене.

Ја не могу да нађем ниједан пример где сам у лазио у таква поређења. Можда Ви имате неки па ме демантујте.

● **Имам, имам примјера.**

Др Шешељ: Који?

● **Ево, рецимо, прије четири године, 27. јуна смо овдје разговарали, и Ви сте рекли да ћете сигурно бити српски Мендела.**

Др Шешељ: Нисам тако рекао! Не могу се сетити тачно контекста разговора. Нисам рекао да ћу сигурно бити српски Мендела. Него сам изразио спремност да се борим за своје идеале, макар то значило и даља робијања, даље патње. Мене никада робијом и затворима нису могли уплашити. Ја сам исказао у том разговору одлучност да истрајем, па макар се претворио у српског Менделу. А имали смо у виду дугогодишњу робију на коју је Мендела био упућен и коју је издржао.

● **Можда ово што сам ја цитирао и није 100% тачно, можда то и није најважније. Ово што ћу вас питати је важније: има ли смисла политичаре подсећати на оно што су говорили раније, прије годину, двије или 15 година?**

Доследност у политици

Др Шешељ: Има. Мене можете потсетити на све што сам говорио раније. Ја немам чега да се стидим, што не значи да сам ја безгрешан човек. Наравно, да сваки политичар прави грешке. Али, мислим да нећете наћи недоследност.

Друго, ако и даље будете инсистирали у том правцу, ја ћу вам пронаћи ту књигу у којој смо објавили наш претходни интервју па ћу Вас на лицу места убедити да је моја интерпретација валидна. Да тако стоје ствари. Дакле, поређење са Менделом је било искључиво аконто његове одлежане робије и моје, у то време, веома перспективне робије. Сада су се

ствари мало промениле, па та робија није непосредно преда мном, али ни за длaкy се није смањила моја спремност да се подвргнем поново и таквим искушењима, ако то буде потребно у овој политичкој борби коју водим.

● **За сада, драго ми је да сте остали упорни у настојању да се одмах, на лицу мјеста, све рашчисти. Знам да са Вама није лако радити разговор, зато и тражим да идемо даље. Једно од суштинских питања је: зашто сте ушли у власт са социјалистима? Истина, то питање мучи једнако и аналитичаре, а и један дио грађана који нису непосредно инволвирани у политичке процесе.**

Др Шешељ: Ми српски радикали смо сами желели власт. Борили смо се за ту власт. И убеђивали смо народ да нам икаже поверење. Међутим, народ је пресудио на септембарским изборима другачије. Народ је пресудио да ниједна политичка партија нема апсолутну већину у Народној скупштини и да је нужно формирање неке коалиције. Таква је воља народа. Ми тој вољи морамо да се покоримо.

Друго, одмах после септембарских избора, Српска радикална странка је кренула са иницијативом да се формира концентрациона Влада националног јединства од четири највеће политичке партије: Српске радикалне странке, Социјалистичке партије Србије, Српског покрета обнове и Југословенске левице. Ми смо образлагали јавности зашто желимо баш такву четворну коалицију, јер би она имала унутрашњу равнотежу. Не би, с једне стране, левица могла да нас надгласа, а са друге стране, не би Српски покрет обнове могао да нас уцењује вилама и резиденционим објектима на Дедињу, Кошутњаку, Сењаку итд., што им је уобичајена пракса, и са другим разноразним привилегијама и злоупотребима.

Међутим, после шест месеци преговора показало се да таква Влада није могућа. Не зато што ми нисмо хтели, него зато што је Српски покрет обнове одбацио такву могућност. До последњег дана Српски покрет обнове је хтео да уђе у Владу са социјалистима и ЈУЛ-ом, али његов једини услов, главни услов, био је да радикали не уђу у ту Владу.

С једне стране покушали су да уцењују социјалисте претњом да ће са нама склопити техничку коалицију, јер радикали и СПО имају апсолутну већину у Народној скупштини када саберу своје мандате. Али, ми нисмо дозволили да та претња буде реална и није нам падало на памет да улазио у било какве техничке коалиције. Зашто бисмо, ми нисмо техничари, ми смо политичари, ми желимо ефективну власт.

Са СПО-ом је пропаст

Последњег дана - пошто је све пропало са Српским покретом обнове - ми смо постигли принципијелан договор да мандате у новој Влади народног јединства поделимо пропорционално нашој снази у Народној скупштини и у квалитативном и у квантитативном погледу.

И друго, усагласили смо минимум заједничких програмских циљева које је изложио премијер Марјановић у свом експозеу у Народној скупштини.

И треће, усагласили смо ставове око Декларације о народном јединству, која је, такође, усвојена у Народној скупштини. И да апсурд буде већи, највећи посао у току израде те Декларације о народном јединству обавио је Вук Драшковић у претходном преговарачком процесу са социјалистима, у коме ми практично нисмо ни учествовали. Али, декларација је добро написана и ми смо се врло брзо око ње усагласили. После је Драшковић кукао због „ауторских права“...

● Хоћете ли му то исплатити?

Др Шешељ: Ја мислим да нема шта да му исплаћујемо. Текст те Декларације је ипак један колективни продукт. Друго, Драшковићева странка се толико напљачкала на локалним нивоима власти које су преузели после избора 1996. године, да је депласирано свако питање у том смислу.

● **Ако то изађе у новинама, мислим то кад се неко оптужи да је нешто опљачкао, то онда ваља и доказати, иначе се одговара пред судом?**

Др Шешељ: Ми то непрекидно доказујемо! Рецимо, на последњој седници Градске скупштине доказао сам како су украли 5,000.000 динара из градског буџета. За „Београдске новине“ су, рецимо, наменили 5,000.000 динара. Годишње се објави 260.000 примерака „Београдских новина“. Излазе недељно и тираж је 5000 и максимално 2 динара кошта штампање. Значи, то је 520.000 динара. Плате, сви запослени у редакцији, примају у Градској скупштини. Дакле, невезано за ову буџетску ставку. Нека сви остали трошкови, ето ако имају неке трошкове, путне трошкове и све остало, кошта још додатних 400.000 и нешто, нека је све то 1,000.000 динара. Где су она 4,000.000. Та 4,000.000 динара су намењена крађи. И то је само једна илустрација којим методама се служе. Онда, намештају послове својим фирмама, отимају пословни простор, отимају најпогодније плацеве за стамбену изградњу, отимају станове. Нема шта не отимају, а по-

Др Шешељ са најближим сарадницима из Републике Српске: војводама Мирком Благојевићем и Николом Поплашеном

готово провизије са страним фирмама са којима покушавају склопити неповољне уговоре. Рецимо, као са фирмом Сор-интернационалом око преузимања градског водовода и канализације.

● **Рекло би се да се у овој земљи „лонешто“ краде.**

Др Шешел: У овој земљи се много краде, и то је наша трагедија!

Зауставићемо пљачку

● **Шта српски радикали могу учинити, па да се бар за неки проценат смањи „гола“ грађа?**

Др Шешел: Ја мислим да ћемо учинити много! Да ћемо учинити много на завођењу реда и дисциплине у држави. И већ смо кренули у том правцу.

● **То Вас питам зато што посебно потенцирате ЈУЛ, током читавог овог разговора. Неће ли бити малициозна примједба да сте јефтино, да тако кажем, отписали Нову демократију, а да читаво вријеме форсирасте ЈУЛ, иако су они били у коалицији са социјалистима. Како, дакле, знате која је снага ЈУЛ-а у тој трочлавној коалицији?**

Др Шешел: Ја уопште не форсирам ЈУЛ. Али, постоји једно мерило које је у овом случају непогрешиво. Те три странке су изашле у коалицији на парламентарне изборе. Али, на локалне изборе 1996. године изашле су самостално и ЈУЛ је доказао да је сам у стању да освоји власт у неким општинама. У Жабарима, у Лебанама, у Црној Трави, претпостављам у још неким, не могу се сетити свих општина где ЈУЛ влада, није ни битно. Показали су ту способност.

● **А гдје су те општине?**

Др Шешел: У Србији! Једна општина је овде код Петровца на Млави, друга општина је суседна са Лесковцем и трећа општина је суседна са Власотинцима. Све су те општине у Србији и питање вам је малициозно, али оно не мења суштину. Било где да су, оне су општине. И ми радикали смо се бусали у прса када смо, својевремено, освојили власт у Малом Зворнику, или у Жабљу, у Инђији, итд. Где смо још имали, имали смо у Лепосавићу власт, у Подујеву смо имали власт, иако тамо живи свега 1500 Срба итд.

● **Имате ли какву информацију, заправо сазнање о Новој демократији?**

Др Шешел: А што се тиче Нове демократије, то је једна странка трговаца и најгорих лопова. Она је прве мандате добила на поклон од Српског покрета обнове после избора 1993. године, а друге мандате је добила на поклон од коалиције левике после избора 1996. године. Никада ништа својим снагама нису успели да остваре на политичком плану. Али, учешће у Влади су вишеструко наплатили повољним контингентима, увозно-извозним дозволама, добрим пословима са владом, са државом, из којих су извукли огромне екстра профите. Разним пљачкама, малверзацијама и сл. су се лично и групно обогатили.

У Србији нема диктатуре

● **Сада, заједно са још неким странкама у Србији, кажу да је у Србији на власти црвено-црна диктатура. Како бисте то прокоментарисали?**

Др Шешел: То су глупости. У Србији нема никакве диктатуре. Србија има демократску власт. Од 1991. године, од оних децембарских избора 1990. године. Та демократија је некада имала веће, некада мање мањкавости, али је власт на демократском принципу саздана. И свака демократија има извесне мањкавости почевши од америчке, енглеске, италијанске, француске, немачке итд.

Наша демократија је у неким фазама имала огромне мањкавости. Рецимо 1994., 1995. године итд. 1994. и 1995. године је имала највеће мањкавости, али основни демократски принцип је примењиван. Сада је наша демократија са најмањим мањкавостима од 1990. године на овамо. Све одлуке се доносе на изразито демократски начин, али нова Влада народног јединства има убедљиву подршку у Народној скупштини. 192 послани-

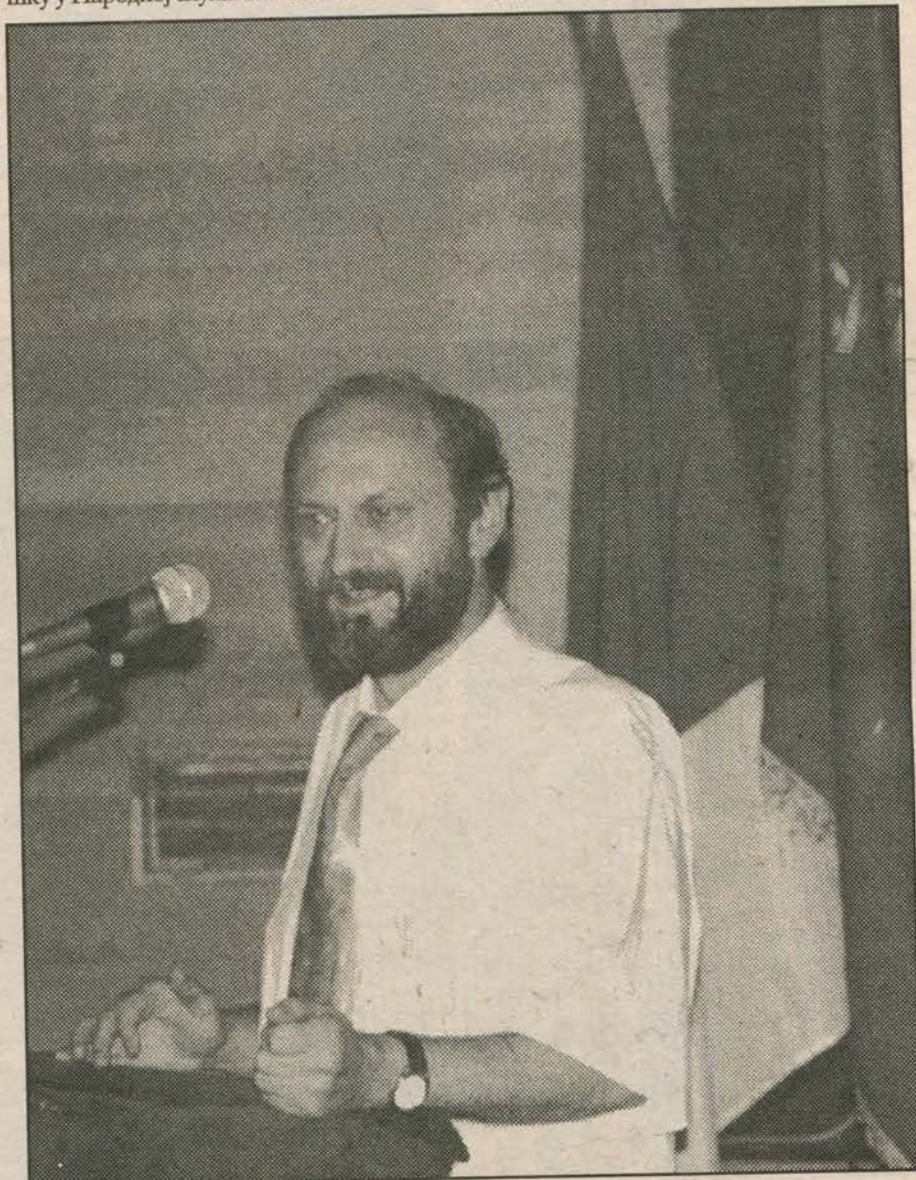
ка од укупно 250. То је чини веома, веома стабилном. Дакле, њена будућност зависи, пре свега, од слоге коалиционих партнера.

Друго, поређење Вам није добро и у погледу ових боја за које кажете да се користе у неким анализама, у неким квалификацијама...

● **То кажу неки листови, црвено-црно, а не ја...**

Др Шешел: Знате, Социјалистичка партија Србије и Југословенска левица су левичарске странке, у то нема никакве сумње. Али им се не могу тако олако придавати комунистичке етикете. У ЈУЛ-у, једна од партија-чланица је Савез комуниста - покрет за Југославију. Дакле, има и комунизма. Има и у Социјалистичкој партији комуниста, али ја мислим да њихова политика није превасходно комунистичка, јер да су комунисти не би се ни на речима залагали за приватизацију, на крају крајева.

Друго, наша боја није црна боја. Ми нисмо фашисти, ми нисмо клерикалци. Ми смо странка умерене деснице. Наша боја је плава боја. Радикали су скоро од

И поред тешкоћа, оптимизам му не силази са лица:
др Никола Поплашен, лидер српских радикала у Републици Српској

постанка били странка умерене деснице. Оснивачи Радикалне странке, додуше, били су у младости левичари, дакле, и њихов развојни идеолошки миље је био левичарски. Али, пазите, и ми који смо сада на челу Српске радикалне странке, у младости смо били левичари.

● **То каже и Черчил, у младости левичар, а у старости десничар...**

Сви смо били комунисти

Др Шешељ: Почев од мене па Николе Поплашена, па и многих других у врху Српске радикалне странке. Ми се не стидимо што смо били левичари у својој младости. Прво, на то је утицао васпитно-образовни систем који је био изразито марксистички, доминантно марксистички, искључиво марксистички рекао бих. Затим, на то је утицала средина у којој није било дозвољено залагати се за било какав други алтернативни поглед на свет. И треће, свака младост је у принципу левичарска, јер жели одмах, на брзину, да промени свет. И младост је увек саздана на темељима неког идеалистичког егалитаризма, док људи не сазру и док не схвате да нас Бог, из неког разлога, ипак није створио једнакима, да је створио разлике међу нама и по памети и по моралу и по свим другим особинама и да нас је оставио на овој земљи да се међусобно такмичимо...

● **Бог или природа? Deus sive natura.**

Др Шешељ: Ја мислим да Вам је то питање сколастичко. Нека виша сила: ка-

ко ћемо је назвати, да ли ћемо је назвати богом, а ли ћемо је назвати природом, да ли ћемо је назвати нечим другим - то је сада депласирано. Али, ја сам убеђен да та сила постоји и да је она умна, рационална сила. Дакле, да није слепа и да није стихийска.

● **Добро, да се са ових „небеских“ ствари вратимо на земаљске. Како Вас је прихватило најшире партијско чланство - ово је једна синтагма из марксистичке терминологије, али шта можемо - дакле, како је ваше чланство реаговало на чињеницу да сте ушли у власт са социјалистима?**

Др Шешељ: Добро! Из више разлога. Нова Влада народног јединства пробудила је нове наде у Србији, пробудила је оптимизам у Србији. И, ево, ја непрекидно путујем кроз Србију, гостујем на локалним телевизијским станицама и осећам пулс народа. Много је ишчекивања, много је, можда и претераних, очекивања од ове Владе, и то је оно чега се највише плашим. Али, људи су пунији оптимизма него што је то био раније случај, а што се тиче нашег чланства, оно се већ осам година бори за власт. И наше чланство је свесно да у ближој перспективи, реално, немамо шанси да сами освојимо власт и да смо морали у неку коалицију. Е, сада је пред нама била алтернатива - да ли у коалицију са ове две левичарске странке, или са Српским покретом обнове. Ми смо од самосталне коалиције са Српским покретом обнове бежали као од куле.

● **Зашто?**

Сарадња са социјалистима

Др Шешељ: Ко год је улазио у коалицију са Вуком Драшковићем, тај се горко кајао. Погледајте искуство Зорана Ђинђића, Војислава Коштунице, Николе Милошевића, Косте Чавошког, Весне Пешић и свих осталих који су правили коалицију. Они се данас горко кају. Ми смо ваљда и на њиховим грешкама нешто научили.

Друго, имамо ми раније, претходно искуство са Вуком Драшковићем који је једна потпуно неморална личност, наркоман. Човек који је већ годинама под утицајем кокаина, који се служи најподлијим средствима. Који је водио изразито националну политику, па прешао на издајничке позиције. Напакостио српским националним интересима, ставио се на страну противника Републике Српске и Републике Српске Крајине. Човек који ни данас не сме да ступи на тло Републике Српске. Шта има више о њему да разговарамо?!

Што се тиче левичарских странака, ми и са њима имамо разне периоде сарадње или сукобљавања. Имамо помешано искуство. Рецимо, својевремено смо сарађивали са Социјалистичком партијом на плану одбране западних Срба, успостављању Републике Српске и Републике Српске Крајине, помагању ратних напора српског народа итд. Онда имамо један период жестоких сукоба 1993., 1994. и 1995. године. У том периоду сам и два пута био у затвору. Неки моји сарадници су били у затвору.

Конференција за штампу у сједишту Српске радикалне странке: др Војислав Шешељ у друштву са првацима српских радикала Драганом Годоровићем, Томом Николићем и Александром Вучићем

Са једне од бројних конференција за штампу: др Шешел и млађани и перспективни српски радикал у Републици Српској, Огњен Тадић

Значи, били смо излагани најжешћим прогонима. Ми смо и у предизборној кампањи и овог пута износили читав низ примедби, критика на рачун левичарских странака. Међутим, овде смо ушли у један преговарачки процес где смо усагласили минимум заједничких, програмских циљева и ова Влада ће трајати док постоји искрена жеља да се реализују ти програмски циљеви...

И оно што је основна наша оријентација сада, је да се сачува Косово и Метохија. Ако ова Влада не успе да сачува Косово и Метохију као саставни део Србије, она више неће постојати. Ја вам то гарантујем. Можемо бити више или мање успешни у економској и социјалној сфери, то не знам унапред. Трудићемо се да будемо добри, али какви ћемо бити, народ ће процењивати.

Што се тиче Косова и Метохије, ту нема дилеме...

● То је толико важно питање, да морамо читав сет питања посветити томе. Сада бих Вас питао нешто друго. Ваљда је тачно да сте изјавили да оспораваате легитимност Милутиновићевог избора и побједи и инаугурације за председника Србије? Како, дакле, изгледа та сарадња са председником Републике који је, барем по Вашим изјавама – ако је тачно оно што је штампа пренијела – на мало сумњив начин, да тако кажем, изабран?

24. март – нулта тачка

Др Шешел: Имали смо читав низ примедби, и на комплетан ток председничких избора, и наше примедбе и конкретне доказе којима смо поткрепљивали примедбе. Штампали смо чак у три специјална издања „Велике Србије”. Али, успостављањем Владе народног јединства, ми смо окренули, једноставно, нови лист. За нас је 24. март нулта тачка. Ми више не смемо међусобно да се препиремо, да истражујемо шта је ко раније радио, како се понашао. Ако у то уђемо, од ове Владе нема ништа. 24. март је нулта тачка, и од 24. марта па на овамо, водимо сада једну заједничку политику која ће бити успешна ако останемо верни минимуму заједничких програмских циљева.

● Мислите ли да Вас јавност може тако брзо пратити? Људи се ипак емотивно и политички усмјере ка једној опцији и онда, када дође преокрет, дођу силна разочарења...

Др Шешел: Овде нема преокрета што се тиче опције! Ми нисмо повлачили своје претходне критике, нити очекујемо од наших коалиционих партнера да повлаче оно што су они на наш рачун својевремено изговорили, саопштавали итд. Једноставно, то остаје историји и историчарима. Овде је само један лист окренут, овде није дошло до преокрета у нашој програмској концепцији, у програмским циљевима. Тај след остаје исти.

Али, показало се да не можемо на основу воље народа ми сами да преуземо власт. Ако не можемо, онда смо морали да тражимо компромисе. Овакав тип владе подразумева сталне компромисе. Ми смо спремни на те компромисе. Компромиси значе да ћемо ми нешто спорити реализовати поједине циљеве из свог програма него што бисмо их реализовали да смо сами преузели власт. Али, на компромисе морају рачунати и странке левице. И они су унапред изразили спремност на то, улазећи у овакву Владу.

● Пошто сам ја овде нека врста *vox populi* -ја, дакле глас народа, ја сам ово питање поставио са становишта народа. Не могу, дакле, људи толико брзо да прате све те мијене у Вашој политици. Људи се ангажују емотивно, и онда то доживе као неку врсту разочарења. Зато сам Вас и питао како је чланство реаговало.

Чланство нас подржава

Др Шешел: Ја нигде у Србији нисам наишао на таква разочарења, тако да ме мало чуди то Ваше питање. Нема разочарења. Нема унутар странке никаквих проблема, апсолутно никаквих. А и у народу нема разочарења.

Народ је, ја мислим одахнуо, јер је већина људи стрепела од Драшковићевог уласка у комбинацију. Људи су убеђени да би, да је Драшковић ушао у коалицију са левичарским странкама – пошто је он унапред искључио сваку могућност наше партиципације у таквој комбинацији – да би то нашу националну политику одвело у сасвим супротном правцу.

Све до уназад неки дан, Драшковић се отворено залагао за страну мешање у наше унутрашње послове, за страну посредовање, одајући потпуну веру Американцима, Французима, Немцима, итд. И тек последњих неколико дана он је ту променио ђурак наопако, он се заправо удвара Социјалистичкој партији и ЈУЛ-у, да не би изгубио власт у Београду. Јер, сада Драшковић има мањинску власт у Београду која се одржава захваљујући искључиво уздржаности Социјалистичке партије, која избегава да гласа против Драшковића. Они су увек уздржани када ми радикали или Демократска странка поднесемо неки захтев за смењивање Драшковићевих функционера, за смјене управних одбора и када поднесемо захтеве да се повуку други потези који угрожавају ту Драшковићеву мањинску власт.

● *Vox populi* каже: нисте ли ви, радикали дакле, продужили на овај начин живот социјалистима и лијевој коалицији?

Др Шешел: А шта је ту била алтернатива? На то се мора одмах одговорити. Алтернатива је била: или коалиција левичарских странака са Српским покретом обнове, што би за Србију било веома лоше, или расписивање нових избора, нова предизборна кампања, нове неизвесности у тренуцима када су се максимално заострили притисци западних сила поводом Косова и Метохије.

Ми смо због Косова и Метохије закључили да нећемо сада дозволити политичку нестабилност у Србији, да немамо права на тај луксуз да поново улазимо у предизборну кампању. Иако бисмо ми радикали, по свим истраживањима јавног мњења, још боље прошли на поновљеним изборима него у септембру месецу. Али, ми смо ту жртвовали један комплетан страначки интерес да би постигли нешто што је крупније.

● **Ја се надам да Ви знате да мени можете слободно рећи да је питање глупо и да нећете да на њега одговорите, ако нећете.**

Др Шешељ: Ја ћу одговорити на свако питање, па и на оно најглупше.

Наши ресурси су битни

● **Драго ми је. Нису ли Вас социјалисти мало насамарили, да тако кажем, с обзиром на то да, по мишљењу, опет vox populi -ја, нисте добили неке значајније министарске фотеле?**

Др Шешељ: Добили смо веома значајне ресурсе. Ресор за својинску трансформацију, затим Министарство саобраћаја, Министарство локалне самоуправе, Министарство информисања, Министарство трговине. То су веома значајна министарства. Добили смо нека министарства која не улазе у први ред по значају.

● **А реците ми, можда је мени нејасно, зашто је значајно Министарство за саобраћај?**

Др Шешељ: Оно је значајно. Саобраћај је једна од најважнијих привредних грана. Једино још Министарство саобраћаја није у толикој кризи као, рецимо, индустрија, енергетика, или нека слична привредна грана. Значи, то је једна од кључних полуга у данашњој српској економији.

● **Могу ли ваши министри нешто сами урадити, више него што је оквир задат концептом Владе?**

Др Шешељ: Оквир је толико широк, па када би га бар делимично реализовали, ми бисмо били задовољни резултатима који се постигну.

● **Ево сад можда једног глупог питања. Више од мјесец дана је протекло од како је нова Влада изабрана. Ви имате ресор информација. Ако слушате, а надам се да слушате, рецимо Радио-Београд, ипак прво дође вијест са сједнице Општинског одбора ЈУЛ-а из Жигорађе, него саопштење Српске радикалне странке, и то Главног одбора.**

Лагане промјене

Др Шешељ: Много се мора мењати на државном радију и на државној телевизији. Ми спремамо нови Закон о информисању. Идемо на системске промене и на државном радију и телевизији. Мораће постојати вишестраначки Управни одбор чија ће структура одговарати структури Народне скупштине. Ми, једноставно, од тога нећемо одустати. Ми

до сада нисмо имали, практично, времена да се бавимо питањем информисања. Превасходна проблематика о којима смо расправљали на седници Владе су Косово и Метохија, економија и социјална питања. Заиста смо ту имали много, много посла, нисмо стигли да се позабавимо и сфером информисања. Али, на томе интензивно радимо и ја мислим, у најскорије време, да ће се показати практични резултати.

● **Али су подигнуте прекршајне пријаве против неких уредника, неколицине медија информисања.**

Др Шешељ: Те прекршајне пријаве су поднете још у ранијем мандату Владе, и сасвим су у праву они који су поднели прекршајне пријаве, а то је претходно Министарство информисања, јер се прекршајне пријаве односе на прекршај изборне ћутње у току председничких избора прошле године. Ја мислим да главни уредници тих медија, који су прекршили изборну ћутњу, треба да буду кажњени у складу са законом.

Видите шта се мени десило. Дан пред

изборе „Дневни телеграф“ објави како сам заклао жену извесног Слободана Јовића. Можда ја и јесам заклао његову жену, али ако они то не докажу, морају да иду у затвор.

● **Јесте ли ви лично задовољни функцијом или мјестом које имате, пошто сте „само“ потпредседник Владе?**

Др Шешељ: Не може да се каже „само“ потпредседник Владе. Јер, то је веома значајна функција. Ја лично, наравно, у садашњим околностима могу бити задовољан, под садашњим односом снага. Али, нисам задовољан у смислу неких мојих ширих амбиција и амбиција Српске радикалне странке. Ми те амбиције тек треба да реализујемо у будућности.

Србијом влада – Влада

● **Молим Вас: ко влада Србијом? Марјановић, Милошевић, Милутиновић, Радмило Богдановић, Шешељ или неко шести?**

Др Шешељ: Србијом не владају ни

Од овога се није одустало: кад- тад биће српско

Повјерење у рад др Војислава Шешеља: са митинга српских радикала у Бијељини

Марјановић, ни Милутиновић, ни Милошевић, ни Радмило Богдановић, ни Војислав Шешељ. Србијом влада Влада народног јединства коју чине представници три политичке партије.

● Имају ли онда основа ове приче, рећимо у последњем броју „Дуге”, и још неке новине објавиле су да постоји тзв. дупли колосијек – социјалистички министри се за себе окупљају, постоје неке ваше сједнице...

Др Шешељ: Нема никаквих дуплих колосека. То су измишљотине „Дуге”.

● А да их има, да ли бисте то рекли?

Др Шешељ: Рекао бих, наравно. Никаких дуплих колосека није било и до сада у функционисању Владе никаквих озбиљних проблема нема.

● Јесу ли српски радикали понудили најбоље министре или има још резерви?

Др Шешељ: Ми имамо још много кадрова који нису ушли у овај први министарски тима, али смо водили рачуна да имамо најквалитетнији састав у Влади и да имамо министре практично из свих делова Србије. Или министре или њихове заменике, помоћнике.

● Реците ми сада искрено, мада питати политичара да каже нешто искрено, је тешко...

Др Шешељ: Ми, српски радикали, разликујемо се од многих других политичара по томе што увек говоримо истину, говоримо онако како мислимо.

Радикали не лажу

● Лажете само када морате.

Др Шешељ: Кажите ми када смо лажали? Дајте једну лаж коју смо ми лансирани у политици.

● Један ваш функционер из Шековића, Марко Јанковић, једном је нешто слагао.

Др Шешељ: Слушајте, функционер из Шековића Марко Јанковић. Ја тврдим да такав функционер из Шековића не постоји. Ви сте измислили.

● Добро, гријех нека иде на моју душу, а сада питање: је ли љепше бити у опозицији или на власти, а Ви сте у земњској власти већ више од годину дана?

Др Шешељ: Није лепше бити у опозицији, али лакше је бити у опозицији. Теже је бити на власти, али је лепше бити на власти. И сви они који су у опозицији непрекидно се боре да што пре буду на власти. После осам година ми смо успели да уђемо у власт.

● Имам још једно питање на које тражим искрен одговор. Шта је, дакле, у чему је та власт власти, па се људи толико око ње отимају или за њу боре?

Др Шешељ: Постоје различити мотиви. Постоје људи који се боре за власт ради материјалних привилегија. Ми радикали не спадамо у такве људе. Постоје људи који су опредељени простом вољом за моћ, која је, у филозофији доста анализирана од Ничеа на овамо, и то је, да-

кле, једно практично филозофско објашњење. И постоји жеља за славом.

Код нас радикала примарна је слава. Слава која је комбинована са нашим национализмом и нашим патриотизмом. Ми желимо да стекнемо славу и то је наш мотив у борби за власт. Ми желимо да нас народ запамти, да се памти 100, 200, 300 година да смо били добри, успешни, способни, искрени патриоти. Да смо заштитили српске националне интересе, да смо препородили Србију и српске земље итд. То је оно што нас покреће. И то је велика морална снага у нама.

Уважавање науке

● Пре петнаестак година, док сте се интензивно бавили политичком теоријом и другим теоријским дисциплинама, писали сте да би политичари требало да уважавају резултате неких истраживања и савјете тзв. умних људи. Да ли и данас мислите то исто?

Др Шешељ: Да. Мислим да увек треба уважавати резултате истраживања, али им критички приступити. Треба увек слушати савете умних људи, али и њима критички приступити. И најумнији људи могу да погреше.

Друго, доста се у политичкој сфери може сагледати велика колизија између закључака до којих долазе теоретичари и онога што политички практичари за-

У Земуну на Бадњи дан

текну у пракси и што политички практичари реализују бавећи се политичким активностима. Рад у затвореном кабинету своди се практично на чисто умовање. Што је кабинет затворенији, што је у њему хладовина већа, то је резултат таквог рада удаљенији од стварности.

● **Јесте ли Ви лично спремни послушати или уважити резултате неких истраживања или савјет озбиљног политичког теоретичара?**

Др Шешел: Прошле године ми смо демонстрирали колико уважавамо истраживања јавног мњења и објављивали смо специјална издања наших новина са читавим низом тих истраживања. А спремни смо да уважимо, и ја лично, савете озбиљних теоретичара, наравно, ако нас ти теоретичари убеди да су у праву. Треба да нас убеди, треба да имају јаке аргументе.

● **Бисте ли се могли присјетити – Ви сте познат као човјек који има најбоље сјећање међу свим живим српским политичарима – када сте посљедњи пут Ви лично уважили савјет или добронамјерну критику неког озбиљног теоретичара?**

Др Шешел: Па, у неколико наврата. Рецимо, када је Венсов план усвајан за Републику Српску Крајину, био сам у великим дилемама. Дуго сам о томе размишљао. И да заузмемо онакав став какав смо заузели, пресудну улогу је одиграо Василије Крестић. Нашли смо се на једном ужем скупу, тако, у стану код госпође Наде Бојић, истакнуте новинарке на пољу културе, ту је било неколико значајних српских књижевника, међу њима

Милорад Павић, затим Петар Цадић и неки други, и ту сам суштински разговор о овом питању водио са Василијем Крестићем. Он је ту, рецимо, утицао да узмем овакав став, мада сам и данас у дилеми и данас се питам, да ли је можда требало другачије поступити.

Језик емоција

Затим, често сам уважавао политичке ставове – и према њима се оријентисао – покојног Радована Самарџића, у неким приликама Милорада Екмечића, и читавог низа других искусних интелектуалаца.

У ранијим фазама уважавао сам политичке ставове једног другог круга интелектуалаца, рецимо Добрице Ћосића, Михиза, Борислава Пекића и других, али и ту је код мене дошло до страшних разочарења. Рецимо, када је један круг ових интелектуалаца, до којих сам раније држао, онако неславно прошао у ДЕПОС-у својевремено. Некада сам имао веома високо мишљење о Матији Бећковићу, о Живораду Стојковићу и читавом низу других, који су уласком у ДЕПОС и катастрофом тог ДЕПОС-а доказали да су успешни књижевници, уметници, научници, али сасвим неуспешни као политичари.

● **Јесте ли још увијек Милошевићев најомиљенији – раније сте били опозиционар, а сада, пошто сте у власти, знате – сарадник на истом послу?**

Др Шешел: Ви питање постављате језиком емоција. Озбиљна политика не

познаје језик емоција. Шта значи то, омиљени или не омиљени, у политици? Може неко бити омиљен или не омиљен у народу. Ми, који смо у врху политике, руководимо се интересима и циљевима. Дакле, уопште не размишљам о таквим категоријама.

● **То је ваљда он изјавио, а не ја...**

Др Шешел: Уопште није тако изјавио. Он је 1992. године, дајући интервју за „Илустровану политику“, на питање ког опозиционог политичара највише цени, скоро дословно одговорио да највише цени мене, зато што се моја странка не финансира из иностранства и зато што политичке ставове не мењам из дана у дан. То је прецизно његова изјава. Ово после, злонамерне су дезинтерпретације издајничке штампе у Београду којој Ви, очигледно, подлежете у формулисању свог питања. Никада није рекао да сам му омиљени политичар, нити омиљени опозиционар.

Односи са Милошевићем

Моји односи са Слободаном Милошевићем имају више фаза. Прво, Слободан Милошевић је био председник Градског комитета СК Београда у време када је Стане Доланц лично руководио хапшењем групе опозиционих интелектуалаца на трибини „Слободног универзитета“ на Велики петак 1984. године. Слободан Милошевић је, дакле, тада био човек естаблишмента. Међутим, 1987. године Слободан Милошевић почиње да води отворену националну политику, до-

бија симпатије огромне већине српског народа, и 1988. године ја сам се максимално ангажовао на плану припреме демонстрација на подручју Војводине, чији је циљ био рушење војвођанских аутономаша. Био сам на оним првим демонстрацијама 8. јула 1988. године и навече је државни дневник новосадске телевизије мене и Матију Бећковића, који уопште тамо није био, апострофирао као главне коловође.

Ја се после нисам више лично појављивао на тим митинзима, али сам учествовао у организацији, у припреми транспарената. Читав низ других послова сам радио да би то било што успешније. Чак сам, рецимо, учествовао у стварању оног писма због којег је Јован Гламочанин био ухапшен у Панчеву. Писмо је кудано у стану Жарка Гавриловића, на његовој писаћој машини. И после, када се повела истрага, уплашили смо се да се Жарко Гавриловић у страху не ода, да не открије да је писмо припремано у Београду, па сам лично ишао код њега и запретио му да се не игра главом да случајно нешто призна војвођанској полицији. А они су тада знали да отму људе у Београду, да их одведу у Војводину, као неку Споменку Вилић, годину дана пре тога, и да тако праве афере. Онда сам га упозорио да машину мора да склони да не сме никоме ништа признати. Он се већ много уплашио и рекао: он је свештеник „мора да говори истину“. Ја кажем: јеси свештеник, али мораш да ћутиш ако те неко пита. Није истина да мораш да говориш истину. Ти, као свештеник, не смеш да лажеш, али не смеш ни да „лажеш“, тамо где је „лажање“ сувишно. Јер, ово ниси радио као свештеник, него као политичар. Баш сам му тим речима, брутално, после више нисам хтео са њиме озбиљно ни да контактирам, смучио ми се као човек, видео сам тада да, заправо није моралан, да га патриотизам и национализам интересује у оној мери у којој је то пробитачно да дође до новца. Да добро прода своје брошуре, своје књиге, а

када треба да се изложи ризику, онда се уплаши.

То је, дакле, друга фаза тих односа. Дакле, фаза максималне подршке Милошевићевим напорима да се покрајине врате у састав Србије.

Трећа фаза је 1990. година, време успостављања вишепартијског система. Ту сам му био енергичан политички противник. Два пута сам 1990. године и хапшен. Јер је, по нашем мишљењу, ишло сувише споро ка успостављању вишепартијског система и режим је ометао формирање политичких партија. А наша странка је тада била забрањена, ван закона, одбијена је регистрација.

1991. године долази до отцепљења Хрватске, долази до отпора српског народа на подручју Републике Српске Крајине. До првих оружаних сукоба. Ту је Милошевић стао на изразито патриотске националне позиције и ту почиње период интензивне сарадње. Сарадња је интензификована целе 1992. године и трајала је негде до половине 1993. године. Ту су наши односи били веома коректни, савезнички, пријатељски. 1993. године дошло је до сукоба, тај се сукоб све више заоштравао и врхунац је доживео у лето 1995. године.

1996. године долази до извесног смиривања напетости у политичком животу. Дакле, није било репресивних мера режима и полако се смањује тензија у политичким односима владајућих и опозиционих странака. 1996. године полако нестаје мржње из политичког живота. 1996. године већ је било нешто подношљивије бавити се опозиционим политичким радом. После избора 1996. године дошло је до великих немира у Србији, демонстрација коалиције „Заједно“, мешања страних сила у наше унутрашње послове, и ту је Српска радикална странка узела један веома принципијелан и поштен политички став.

Затим, 1997. године, након што су завршени ту улциони немири, долази до даљег отопљавања политичке атмосфере,

долази до пробоја блокаде државних медија; опозиционе странке и њихови представници се појављују на округлим столовима на државној телевизији. И у сасвим другачијим условима се води предизборна кампања. И ту даље долази до снижавања тензија, и у то лето долази до мог првог поновног контакта са Милошевићем приликом његовог избора за председника Савезне Републике Србије.

Нема безгрешних

И након формирања Владе народног јединства почиње опет један период сарадње. Ми се надамо да ће та сарадња бити успешна, ефикасна и у општем српском интересу. Дакле, историјат наших односа није праволинијски. Кроз тај историјат могу се сагледати неке наше грешке, наравно, и његове грешке. Јер, почели смо овај разговор са констатацијом да политичари нису безгрешни људи. Ја заиста то искрено мислим. А, сада да истражујемо ко је више грешио а ко мање, ко је имао овакву ко онакву позицију, било би бесмислено и боље да се то остави историчарима.

Само они људи који нису учествовали у овим историјским догађајима, који нису директно учествовали, моћи ће хладне главе да истражују сва збивања и да резонују без емотивног набоја. Да резонују без неке личне заинтересованости за резултат свог истраживања.

● **С обзиром на то колико искрено признајете да политичари нису безгрешни, Ви очигледно сваког дана, у сваком погледу, све више напредујете и биће једног дана од Вас нешто. Да вас сада штитим.**

Др Шешељ: Ја никада у животу нисам тврдио да су политичари безгрешни, чак моји први наступи били су указивање на грешке политичара...

● **Али, не и на властите...**

Др Шешељ: Не могу ја излазити непрекидно у јавност и указивати на своје грешке. То би било сулудо политичко понашање. Ја не могу, ја ни сада не указујем на своје грешке, бар не претерано, али говорим да нисам безгрешан човек и да сам свестан да с времена на време направим неку грешку.

● **Није непознато да сте 1995. године били у затвору. Међутим, неки Ваши блиски сарадници кажу да је то било фингирано затварање, одглумљено од стране власти и Вас?**

Др Шешељ: А који су то моји блиски сарадници?

Нема фингираних затвора

● **Рецимо, Александар Стефановић.**

Др Шешељ: То Александар Стефановић говори након што је напустио Српску радикалну странку. Он сада даје читав низ бљувотина, неистина, говори о стану у Српској радикалној странци. Ако су то била фингирана хапшења, како њега никада није запало да оде у тај фингиран затвор.

Народни посланик Чедо Маркелић, секретар Врбаског округа Љубиша Алаџић и народни посланик Раденко Ристић у ишчекивању скупштинског засједања

За јавност политике

Из ратних дана: радикали на ратишту у Републици Српској Крајини

● Као, није био „у шеми“ договора са Милошевићем.

Др Шешељ: Он никада није био у шеми да оде у затвор. Али, био је у шеми да се материјално окористи захваљујући Српској радикалној странци и било је ту неколико разлога због којих је он морао да оде из странке. Прво, злоупотребио је своју функцију председника Административног одбора у Савезној скупштини и шчепао два стана. У један стан он се уселио са женом и сином, а у други стан сместио своју ташту и женину породицу. То је један разлог. Други разлог што је обмануо јавност да је он порушио споменик који је Српски покрет обнове поставио Дражи Михајловићу на Равној Гори. Што је Српској радикалној странци нанело реалну политичку штету, иако нико жив није поверовао да је заиста то он урадио, али није смео ни да прави спрдачину од таквог једног чина против кога смо ми. Ми смо имали доста примедби када је споменик подизан. Зато што је искоришћен стари Титов кип итд. И што је то Српски покрет обнове, некако страначки присвајао. Али смо против тога да се руши када је тај споменик већ подигнут.

● Да не претерујемо са Стефановићем и Стефановићима, доћи ће вријеме када ћу Вас и о томе нешто питати. Хтио сам питати ово: данас је 2. мај...

Др Шешељ: Видите, када сам ја био у затвору 1994. на 1995. годину, Аца Стефановић се није више од два-три пута појавио за та четири месеца у Српској радикалној странци, а тада је био на функцији генералног секретара. Он се уплашио и побегао, није од страха смео да се појави у странци.

● Дакле, то је разлог његове апстиненције. Добро, идемо даље. Када сте били последњи пут са Милошевићем? Данас је 2. мај 1998. године.

Др Шешељ: Сада сам био 27. априла, на свечаном пријему у Палати федерације,

који је Слободан Милошевић, као председник Савезне Републике Југославије, приредио поводом националног празника Југославије.

● А ово што нису камере забиљежиле?

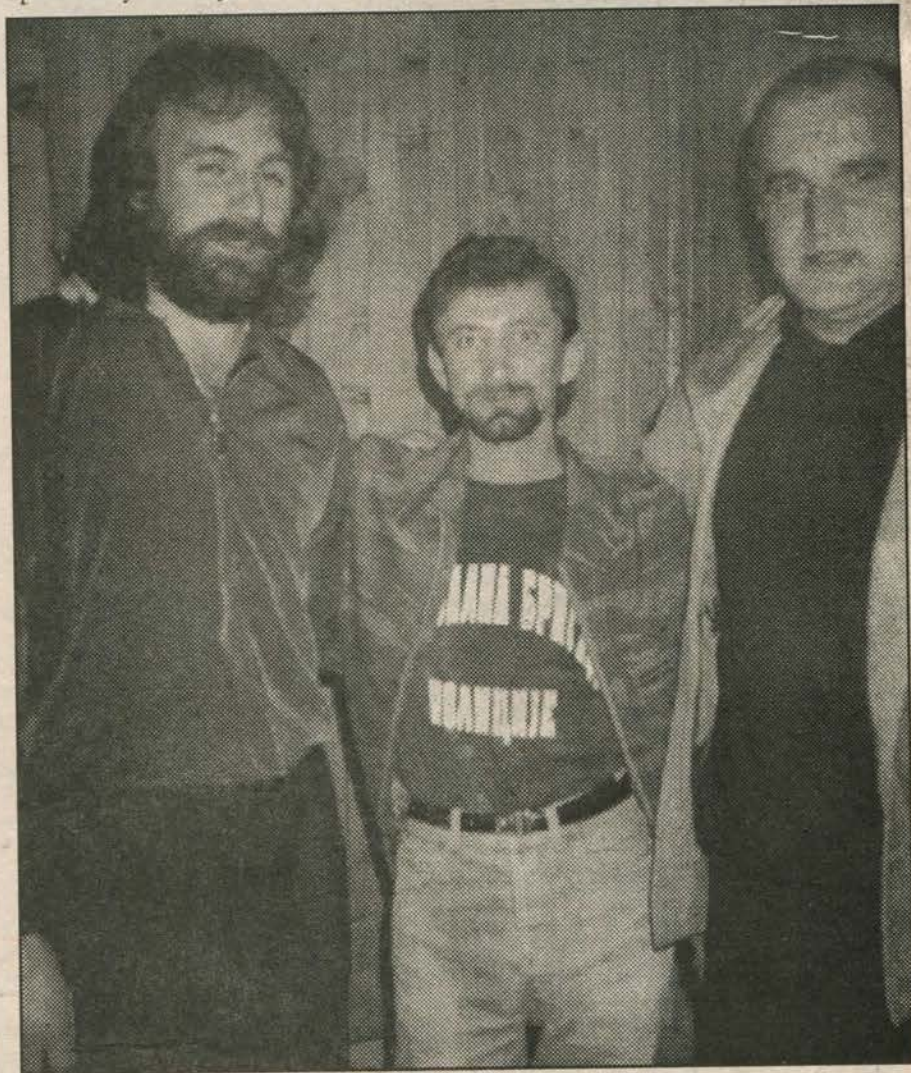
Др Шешељ: Што нису камере забележиле неће да забележи ни Ваш касетофон. Значи, нешто што није било за камере, није било за јавност. Ја не спадам у политичаре који су спремни да препричавају разговоре које су водили у четири ока. Ја говорим о својим политичким ставовима, а никада у животу нисам хтео да причам оно што ми је неко рекао у четири ока.

● И тај последњи пут, када сте били у четири ока, је ли то било на Вашу иницијативу или Милошевићеву?

Др Шешељ: Сви наши сусрети до сада су били на његову иницијативу.

● Из одговора на претходно питање, да се закључити, дакле, да сматрате да у политици и даље треба да остану тајни састанци, да не иде све у јавност.

Др Шешељ: Не, ја мислим да у политици треба да буду сви скупови јавни, доступни јавности, а политичари треба да се састају на разноврзне начине. То што смо ми имали сусрете без новинара не значи да смо имали тајне састанке. Наши састанци уопште нису били тајни. Ја сам рекао да смо недавно имали сусрет код Мирка Марјановића, Мира Марко-

Јунаштво и патриотизам: војводе Мирко Благојевић и Митар Максимовић - Магда у друштву са саборцем

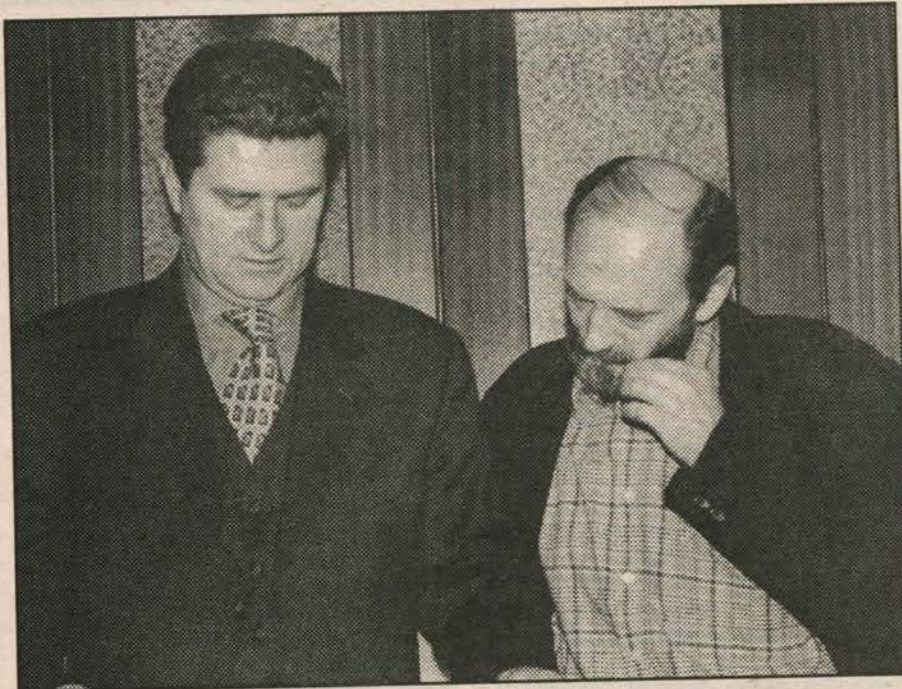
вић председник дирекције ЈУЛ-а, Горица Гајевић генерални секретар Социјалистичке партије Србије и ја као председник Српске радикалне странке. И да смо разговарали о нашим даљим заједничким политичким потезима. Ако ме питате за детаље, опет Вам нећу рећи. А то што ја Вама нећу да причам о детаљима, не значи да је састанак био тајан.

● **Je ли то ово што је јуче пренео лист „НТ плус“?**

Др Шешељ: Шта је пренео?

● **То да сте изјавили да сте били код Мирка Марјановића, Ви, Горица Гајевић и Мира Марковић и тачка.**

Др Шешељ: Можда је тај „Плус“ пренео, не знам можда и неке друге новине, то никаква тајна није. Ја не избегавам да Вам одговорим на питања о чему смо разговарали зато што је то тајна, него нећу да Вам одговорам зато што то не би било коректно, не би било часно. Часни људи никада не препричавају своје разговоре вођене у четири ока.

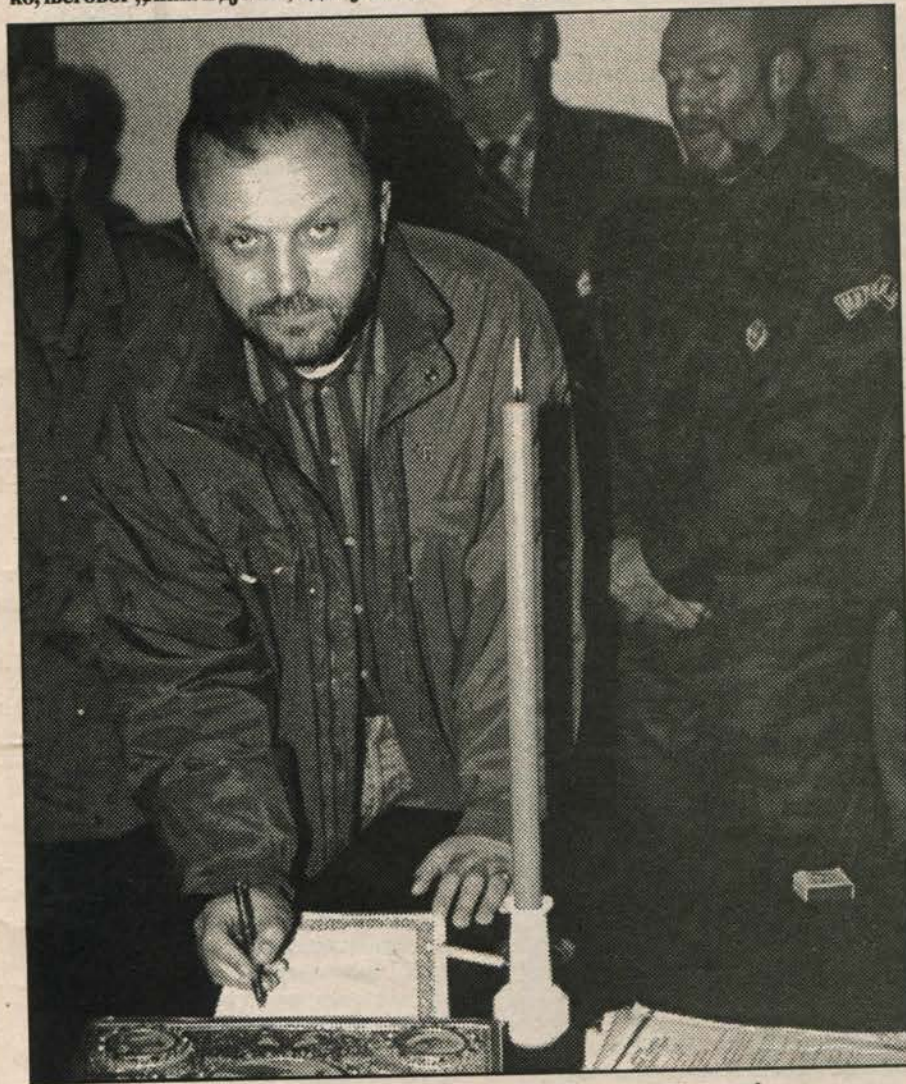

Пантелија Дамјановић и др Никола Поплашен пред доношење одлуке

Милошевић – историјска личност

● **Од свих ранијих оцјена улоге предједника Милошевића, да кажем тако, његовог „лика и дјела“, од којих ни-**

сте још ни данас одустали, а које оцјене, по Вашем мишљењу, ће преживјети и Вас и њега?

Првак српских радикала у Бијељини Радослав Кањерић потписује одборничку заклетву

Др Шешељ: Слободан Милошевић је значајна историјска личност и у то нема никакве сумње. Оцену о њему даће историчари. Никада савременици историјских догађаја нису били у стању да дају компетентну оцену. Увек свест о историјским догађајима долази након што су се ти догађаји одиграли. Док се одигравају ти догађаји, нема праве свести о њиховом историјском значењу.

А друго, ако од мене очекујете неке критичке примедбе, нећете та своја очекивања остварити, јер ми смо сада коалициони партнери у Влади народног јединства, па тамо где се не слажемо ми нећемо јавно да се око тога препуцавамо, да се сукобљавамо и нећемо да истражимо шта је ко коме раније радио. Јер би то могло да поквари темеље поверења на којима почива Влада народног јединства. Док постоји то поверење ми ћемо деловати као успешна Влада, ако се случајно изгуби то поверење, онда та Влада неће имати смисла.

● **Али, није коректно ни мени приговарати што Вас подсећам да сте својевремено изјавили то и то итд?**

Др Шешељ: Ја уопште Вама не приговарам ни на једно питање. Ја никада новинарима не приговарам на питања која ми постављају, ја највише волим да разговарам са новинарима који постављају најпровокативнија питања. И никада нисам изјавио да се не слажем са постављеним питањем, као што то раде неки други политичари. Никада у животу нисам тражио да ми се доставе питања унапред и никада нисам тражио да писмено одговорам на постављена питања.

● **Својевремено сте, дакле, изјавили да је Слободан Милошевић највећи српски издајник. Ко је то данас?**

Др Шешељ: Ми смо, када смо били у политичком сукобу, а тај сукоб је добијао некада најекстремније варијанте - онда када се репресија режима против Срп-

ске радикалне странке заопштравала - било је питање наше части, наше одважности, наше храбрости да узвратимо најоштријом мером. Да покажемо највиши степен агресивности, да покажемо да се не бојимо. А пошто смо увек били при опредељењу да се искључиво вербално сукобљавамо са режимом, да се ниједна кап српске крви не сме пролити у сукобима између опозиције и режима, као опозициона политичка партија, једноставно, задавали смо најтеже могуће вербалне ударе.

Знате, ја нисам као Вук Драшковић из затвора писао покајничка писма, него сам у затвору био још жешћи, па сам знао да прокријумчарим интравуе и да објављујем у новинама и док сам у затвору. Или, када излазим из затвора, на затворској капији одржим нови говор који је још жешћи од онога због кога сам отишао у затвор. То је била ствар доказивања храбрости и немирења са репресијом. То је нешто што, једноставно, народ не заборавља. Није наш народ ни слеп ни глуп, он памти све што се дешавало на политичкој сцени. Али, политичари не смеју да буду сујетни људи и да своје политичко понашање одређују на основу тога што је о њима неко некада рекао, шта им је неко урадио итд.

Још има издајника

● Има ли потребе данас некога квалификовати као српског националног издајника, бар код Вас у Србији?

Др Шешељ: Ја мислим да су српски национални издајници они који су бојкотовали референдум и који су јавно проповедали да се на референдум не излази. Национални издајници су они који траже да се стране силе мешају у наше унутрашње послове.

Ја сада, на функцији потпредседника Владе, знате, не могу да идем редом и да

лепим етикете политичарима, поготово опозиционим политичарима. Али, ја зато могу да жестоко критикујем неке облике националног, непатриотског понашања, понашања које наноси штету Србији.

● Многи аналитичари, теоретичари, квазитеоретичари, баве се питањем типа и облика Милошевићеве владавине. И Ви сте човек који се дуго бавио теоријом, а вјероватно и данас, па зато и питање - да ли је у питању била диктатура, цезаризам, аутократизам итд. Како би се то теоријски дало сублимирати?

Др Шешељ: Ниједан озбиљан теоретичар није давао такве дефиниције. На тај начин пишу неозбиљни новинари у неким гласилима које финансирају стране обавештајне службе, невладине или непрофитне организације, Сорос итд. Ми смо имали период комунистичке диктатуре који се завршава са 1990. годином. Од првих вишепартијских избора не постоји комунистичка диктатура. Постоји демократски политички режим са више или мање израженим слабостима, недостацима.

А што се тиче Слободана Милошевића, он је био на челу комунистичког режима до 1990. године. 1990. године је вољом народа изабран за председника Републике. Један од разлога ашто је тако убедљиво победио је што није имао достојног политичког противника. Ја, који сам пола предизборне кампање провео у затвору, нисам могао озбиљније да га угрозим на тим изборима, а Вук Драшковић је био тако комична фигура као да је хтео да се нарута српској опозицији да га истакне као главног претендента на функцију председника Републике.

1992. године ми, радикали, својски смо подржали избор Слободана Милошевића, јер смо сматрали да је то било у изразитом националном интересу. И онда када смо били после тога у најжешћим су-

кобима са Милошевићем, нисмо се кајали што смо га 1992. године подржали. И данас мислим да је то био изванредан политички потез, јер не дај боже да је тада победио Милан Панић. Србије већ одавно не би ни било.

● Ипак, један аутор који себе сматра теоретичарем српске политичке мисли, његов тип владавине је назвао транзитни цезаризам. Има ли основе таква квалификација?

Овдје је демократија

Др Шешељ: То су будалаштине, који је то теоретичар? Како се зове?

● То је Слободан Антонић, у тексту у „Српској политичкој мисли“, у броју 1 за 1995. годину.

Др Шешељ: То су будалаштине. Таква дефиниција у теорији једноставно нигде није прихваћена. Друго, овде је очигледно да постоје демократски избори. Имају одређене фалинке, недостатке у спровођењу изборне процедуре итд. Али, видели сте ви, у Републици Српској, какве фалинке постоје и изборној процедури коју проводе западне силе. Ово овде је дечија игра према свим неправилностима, фалсификатима који су се тамо дешавали на изборима. Према томе, не може нам ни америчка демократија бити неки пример за углед. Та америчка демократија је демонстрирана на делу у Републици Српској и у целој Босни и Херцеговини. А када видите шта се вама све тамо дешавало, онда, једноставно, депласирано је да расправљате о демократичности избора у Србији. Тамо где су избори у суштини демократски, без обзира на више или мање испољене слабости, не можете говорити о цезаризму.

● Добро, ипак ћемо покушати некако дефинисати Милошевића, најкраће што је могуће, једном градицијом - ја намјерно мало заопштравам - комуниста, националиста, демократа. Шта је он од овога, или је нешто четврто?

Др Шешељ: Ја полазим од тога да смо сви ми, који се данас активно у Србији бавимо политиком, били комунисти. Неко дуже, неко краће. Милошевић је био комуниста, и ја сам био комуниста, Вук Драшковић је био комуниста, Војислав Коштуница је био комуниста, чак је неки комунистички уџбеник писао, Ђинђић је био комуниста, чак дете официра безбедности итд. Неко је био дуже, неко краће комуниста, али то је једноставно била наша судбина.

Друго, Милошевић је изабран на демократским изборима. Јавно је спреман да се бори за демократске принципе развоја српског и југословенског друштва. На основу такве полазишне платформе формирана је Влада народног јединства. Ви можете критиковати и њега и мене, и било ког другог политичара у Србији за разне слабости, али ја мислим да у Србији демократија ипак напредује. Да се развија. Да је ово формирање Владе народног јединства један велики демократски помак у односу на претходно стање.

Свака сједница Народне скупштине подразумева добру припрему. Народни посланици: Милан Лазић, председник Семберијско-мајевичког окружног одбора, Слободан Бунјић, потпредседник Извршног одбора и Мирко Спаић, потпредседник Извршног одбора

● Мислите ли да је Милошевић дефинитивно обезбедио мјесто у историји српског народа, без обзира како се у будућности буду развијали?

Др Шешел: То сам Вам већ рекао, он је обезбедио значајно место у историји. А оцену о његовој историјској улози даће наредне генерације.

О партнерима у Влади

● Господине Шешел, сматрате ли да ће наше читаоце занимати шта Ви мислите о Мири Марковић?

Др Шешел: Ја не знам шта ће ваше читаоце занимати. Мира Марковић је председник дирекције Југословенске левнице, то је политичка партија која је наш партнер у коалиционој Влади народног јединства. Са свом озбиљношћу смо приступили формирању те Владе и од када смо почели да сарађујемо, 24. марта, врло успешно сарађујемо. Друго, Мира Марковић има изражен политички таленат, озбиљност и по првим питањима по којима сарађујемо достигли смо висок степен сагласности.

● Када сте дошли до те спознаје о „израженом политичком таленту“?

Др Шешел: Свако онај чија политичка партија успе, поготово која успе после извесног времена стабилизације вишепартијског система у Србији, показује да има неке способности.

Ми се и даље разликујемо у идеолошкој оријентацији. Мира Марковић је левичар, ја сам политичар умерене десничарске оријентације и то није никаква тајна у Србији. Наше партије су, својеремено, биле међусобно у жестоком сукобу. И у том сукобу размењивали смо тешке ударце једни другима. Ко је коме теже ударце задавао, то је сада ствар процене историчара, али код нас, српских радикала, никада није било личне мржње. Количина наше вербалне агресивности увек је зависила, пре свега, од положаја у коме се налази странка, од степена прогона коме смо излагани. Када смо били у најжешћем политичком сукобу, ми се лично уопште нисмо познавали. Никада се нисмо сретали до тог времена ни у то време.

● И када сте се први пут упознали?

Др Шешел: Имали смо недавно један састанак о коме сам Вам већ говорио.

● А зар се никада прије тога нисте срели?

Др Шешел: Ми никакве раније сусрете нисмо имали и никакве разговоре.

● Нити на једном социолошком скупу, обоје сте се представљали као социолози?

Др Шешел: Шта значи то „обоје смо се представљали као социолози“? Обоје имамо и радове из области социологије. Ви можете о нашим радовима да говорите шта хоћете, али радови су објављени и они су регистровани од Библиографског института. А као социолози се нисмо виђали на социолошким скуповима. Ја сам ишао на социолошке скупове који су углавном организовале опози-

ционо настројене социолошке организације, социолошка удружења.

Нема непријатних питања

● Хоће ли Вам бити непријатно што ћу Вас подсетити да сте својеремено правили паралелу између проклетог Јерине и Мире Марковић?

Др Шешел: Ништа ми неће бити непријатно, што год ме подсетите. И никада Вам ниједно питање неће бити довољно провокативно, да мене доведете у ситуацију да не знам шта да Вам одговорим. Знате, овог пута сам Вам већ рекао да смо у тој међусобној политичкој борби прибегавали најтежој вербалној артиљерији. Тачно је да сам ја њу поредио са проклетом Јерином, она је за мене говорила да сам Турчин, да нисам мушкарац и шта ја знам, разноврзне су ту увреде изречене и са једне и са друге стране.

Али, како ми политичари не смемо да будемо сујетни, и како ти политички сукоби нису били засновани ни на каквим личним анимозитетима него у једној узаврелој политичкој борби, како се прилике у Србији сада стабилизују, како Србија улази у нормалан политички живот, како је и даље угрожена од стране западних сила и то овог пута директно. Раније је била посебно угрожена тако што су западне силе угрожавале западне српске републике: Републику Српску и Републику Српску Крајину. Сада су кренуле директно на територију Републике Србије. Ми тражимо оно што нам је заједничко, стварамо једну конструктивну атмосферу. Гледамо у будућност и покушавамо сарађивати на неким кључним државним пројектима.

● Пошто се ја не разумијем добро као Ви, наравно, у организациону структуру ЈУЛ-а, то Вас питам – ко је прва личност: да ли председник ЈУЛ-а или директор дирекције ЈУЛ-а?

Др Шешел: Мислим да је директор дирекције ЈУЛ-а прва личност. Јер, дирекција ЈУЛ-а, као највиши извршни страначки орган, има највеће ингеренције. Главни одбор ЈУЛ-а је као скупштина странке. Тако ја разумем њихову унутрашњу структуру. Па вам је ту однос између председника ЈУЛ-а и председника дирекције ЈУЛ-а као однос између председника Републике и председника Владе у чисто парламентарним системима, где је Влада важнија.

● У социјалном смислу, чије интересе репрезентује ЈУЛ? Је ли то класична левича или нека модернизована или, како неки кажу, опет да их назовем аналитичарима, лоби?

Др Шешел: Ја мислим да има и класичних левичара, да има и модерних левичара, да има људи нешто разноврсних идеолошких уверења чији је заједнички именитељ припадништво левици. То је странка власти, а свака странка власти у свом саставу има и људе неке друге мотивације.

Пошто смо ми дуго били опозициона странка и пошто смо били прогањани, имали смо шансу да такве благовремено очистим из својих редова. Сетите се Гламочанина и његове групе, Душана Бошковића и његове групе, сетите се да смо такве морали у Републици Српској да елиминисамо из својих редова. ЈУЛ је у последње време почео да елиминиса људе који су били високо у хијерархији те странке, а који су имали неке друге мотиве уласка у политички живот, неизмерно богаћење, малверзације, дакле, то су људи попут Ненада Борђевића. И ја се надам да ће они до краја да очистите људе из својих редова. А, наравно, и Српска радикална странка будно прати где год се појави човек који својим понашањем доводи у питање неке моралне атрибуте на којима треба да се заснива наш политички живот. Ми ћемо реаговати брзо, ефикасно и оштро.

С lijeва на десно: Пантелија Дамјановић, члан Централне отаџбинске управе, др Никола Поплашен, председник Српске радикалне странке Републике Српске и Станоје Штрбац, члан општинског одбора Бање Луке

Кина је пријатељ

● Молим Вас да процијените колика је политичка корист, евентуално и штета, од ЧЛ-а Комунистичкој партији Кине, односно одласка делегације ЈУЛ-а у Кину?

Др Шешел: Нема никакве штете. Има велика политичка корист. Ми, радикали, желимо што боље односе са Народном Републиком Кином, њеном Владом и њеним политичким представницима, без обзира на идеолошке разлике. То што је у Кини комунистички систем, то је унутрашња ствар Народне Републике Кине. Добро је што Југословенска левица, као левичарска странка, има добре међупартијске везе са Комунистичком партијом Кине. То побољшава и наше укупне међудржавне везе. Ми, као странка умерене деснице, не можемо имати такве односе са Комунистичком партијом, али можемо сарађивати на плану међудржавних односа.

● Одржавате ли Ви још везу са Северном Корејом?

Др Шешел: Недавно је отпратник послова Северне Кореје био код мене у аудијенцији, и то је први страни дипломата кога сам примио од када сам на функцији потпредседника Владе. Аудијенција је била негдеговна Владице. Аудијенција је била негдеговна Владице.

● Могу ли се из тога извући неке дубље политичке импликације, какве извлачи дио медија, вама, српским радикалима, ненаклоњених?

Др Шешел: Политичких импликација ја, ми желимо што боље односе са Северном Корејом, желимо и са Јужном Корејом. Желимо да се корејско питање реши без мешања спољних сила, да се корејски народ својом вољом уједини у јединствену државу на онај начин како то њему одговара. Ми желимо добре односе са свим државама света који ће се базирати на принципу међусобног немешања у унутрашње политичке ствари. И нема никаквих лоших импликација у овом случају. Дакле, остају идеолошке разлике које су и до сада постојале.

Косово – српско судилиште

● Господине Шешел, је ли у овом тренутку Косово и Метохија највећи проблем Србије, у односу на друге социјалне, политичке и економске проблеме?

Др Шешел: Да! Косово и Метохија је највећи проблем Србије данас, и тренутно највећи проблем српског народа. Наравно, окупирана је цела Република Српска Крајина и ми се никада нећемо мирити са њеном окупацијом. Окупирана је једна трећина Републике Српске директно, непосредно, а под посебном окупацијом се налази остатак Републике Српске. Трупе НАТО пакта нису ништа друго него окупаторске трупе на њеној територији. Видели сте како долази до директног мешања у унутрашње политичке односе, до вођења политике спољ-

ног диктата, притисака, учена и слично. Али, Косово и Метохија је сада највећи проблем јер је најактуелнији, јер су тамо сада концентрисани сви настрјаји западних сила.

● Вјерујете ли да ће Србија успјети сама да ријешити то питање? Друго, је ли могуће демократско рјешење проблема Косова и Метохије?

Др Шешел: Мислим да га Србија може решити. Ми смо спреми на преговоре. Треба само да пристану представници албанских политичких партија. Ако не желе демократско решење, онда ће имати недемократско решење.

● Зашто Вас, пошто, нема у преговарачком тиму испред Владе Србије?

Др Шешел: Зашто бих ја био лично, ако је ту Томислав Николић. И он је потпредседник Владе Србије и високи функционер Српске радикалне странке, заменик председника.

● Мислите да је то за јавност довољно?

Др Шешел: Ја мислим да је делегација на највишем нивоу. Ту су три потпредседника Владе: Ратко Марковић као потпредседник Владе испред Социјалистичке партије, Томислав Николић као потпредседник Владе испред Српске радикалне странке и Милован Бојић као потпредседник Владе испред Југословенске левице, отпратике на истом нивоу су и одређени ти чланови Владе у преговарачком тиму.

Референдум је успио

● Како бисте објаснили због чега сте подржали референдум, који се приписује социјалистима и лично председнику Милошевићу, и опет неки аналитичари или квазианалитичари мисле да

се тиме продужава режим социјалистичке Југославије?

Др Шешел: Прво, ми смо предлагачи референдума. Ми, као Влада Србије, Слободан Милошевић је био иницијатор, он је своју идеју прво нама као Влади предложио, ми смо идеју прихватили, формулисали предлог и изашли на Народну скупштину. Народна скупштина ју је скоро једногласно прихватила. Чак, главоћи део опозиционог посланика је гласао за референдум.

Друго, овим референдумом се не продужава социјалистички режим. Овим референдумом се демонстрира јединство народа у Србији и могућност да се избегне била од Косова страна мешање и да се сачува Косово и Метохија. А у Србији више не постоји социјалистички режим. Постоји режим Владе народног јединства која је коалиционог карактера и у коју су ушле левичарске партије и једна умерено десничарска, највећа партија. И режим у коме ми учествујемо, чији смо ми саставни део, не може бити социјалистички режим.

● Је ли, по Вашој процјени, референдум успио?

Др Шешел: Да, референдум је изузетно добро успео, изнад очекивања.

● Јесу ли тачни подаци о одзиву?

Др Шешел: Да, тачни су подаци о одзиву. Није било референдумских неправедних поступка.

● Бисте ли ставили руку у ватру за ту изјаву?

Др Шешел: Да, спреман сам да ставим руку у ватру. Не могу у сваком детаљу да се закунем, али спреман сам да изјавим да овај одговор, јер сам се лично уверио да је одзив народа неупоредиво већи него на претходним изборима. Многи људи који нису излазили на изборе, изашли су сада на референдум. Србија је схватила важност овог референдума.

Мирјана Шајиновић и др Војислав Шешел у улици Војводе Мишића, насупрот канцеларија „Провјете“ у којима је Српска радикална странка у Добоју доживјела препород и прве изборне успјехе

Само – у Србији

● **Колико је програм дјеловања Владе на Косову и Метохији акцентирао оно што су програмска одређења Српске радикалне странке за Косово и Метохију?**

Др Шешељ: Ја мислим да нема неки конкретизован програм Владе. Оно што је наш програм, то је да Косово мора остати у саставу Србије и да нема никаквог издвајања у територијалном смислу. А ми смо као странка изашли са тим концептом културне аутономије Шиптара. Изашли смо пре формирања ове Владе. Нико од наших коалиционих партнера ниједну примедбу није имао на тај наш концепт, а нисмо ни о свим детаљима концепта разговарали, него о неким и непрекидно разговарамо.

● **Чињеница је да је аутономија Косова суспендована 1989. године. Ипак, за ових девет година се, заправо, ништа није урадило, због чега?**

Др Шешељ: Прво, није суспендована аутономија Косова. 1990. године је донесен нови устав Србије, и по том уставу, који је донешен половином 1990. године, постоје две аутономне покрајине истих овлашћења: Војводина и Косово и Метохија. То је за нас, као политичку партију, затечено стање.

Ми смо у принципу за укидање било каквих покрајина. А то ћемо постићи онда када будемо имали сагласност две трећине посланика у Народној скупштини да променимо Устав. До тада, ми ћемо све учинити да спречимо било чију намеру да се појача степен аутономности тих покрајина, као територијалних аутономија. А на Косову и Метохији није дошло до избора, јер су Албанци бојкотовали изборе, и тако није конституисана скупштина. Није ништа суспендовано што постоји у Уставу, него је Република пре-

узела надлежности, јер изборе није било могуће спровести.

● **Хвала Вам на овој коректној интервенцији мени, ја сам зближа погријешно. Сљедеће питање – какав је политички статус Срба на Косову? Како су они политички организовани и каква су међу њима струјања: идејна, духовна?**

Др Шешељ: Људи су организовани у политичке партије. Међу тим партијама најјаче су Српска радикална странка и Социјалистичка партија Србије.

● **О ком проценту се, у поређењу са 1988. годином, данас ради?**

Др Шешељ: Тешко је говорити о процентима.

Притисци спољних сила

● **Реците нам, шта свијет хоће од Косова и Метохије?**

Др Шешељ: Свет би хтео да отме Косово и Метохију из састава Србије. Пошто нема никаквог правног основа да се одмах сада Косово отцепи у целости, да стекне независност и да се припоји Албанији, западне силе, које нас покушавају уништити, желе да неку правну форму сачувају.

Уједињене Немачке, распад Југославије, распад Чехословачке и распад Совјетског Савеза било је директно кршење одлука Конференције о европској безбедности и сарадњи која је гарантовала непроменљивост граница у Европи после Другог светског рата. Међутим, нађена је једна правна форма да се објасни ово цепање, па је речено: у питању су биле сложене државе, заправо две државе, али су одлучиле да се уједине. То је Немачка. Затим, постојале су сложене државе као што су федерације, па су прорасте државе одлучиле да се отцепе од те сложене државе и онда су оне директно

ушле у Организацију за европску безбедност и сарадњу која представља систем колективне безбедности у Европи.

Сада, пошто Косово и Метохија није било федерална јединица, Запад се довија како да ту постигне отцепљење. Они сада лукаво траже, не да се Косово отцепи - кажу Косово мора остати, али не у Србији, него у Савезној Републици Југославији. Американци највише на томе инсистирају, они који до јуче уопште нису признавали Савезну Републику Југославију него су у својој официјелној комуникацији говорили о Србији и Црној Гори. Сада и они траже да Косово буде федерална јединица. То је прва фаза. Шта се постиже том фазом?

Прво, уз помоћ једног режима који би био наклоњен Западу у Подгорици, под западном контролом какав планирају, и режима у Приштини на Косову као федералној јединици, који би такође био под западном контролом, рачунају да би ту комотну превагу имали Албанци, Американци планирају да успоставе поново принудну управу над Србијом. Србија, као трећа федерална јединица на савезном нивоу, трпи мајоризацију две мале федералне јединице, али које би имале већи број посланика него сама Србија.

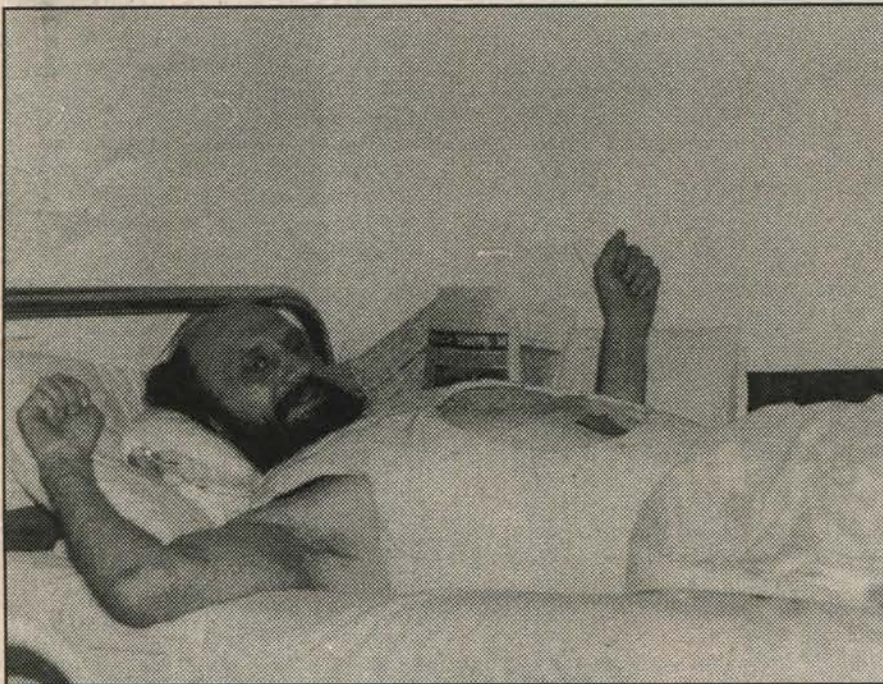
Да Србија онда, пошто би јој се поновила ситуација какву је имала под комунистичким режимом у СФРЈ, тражи начина да разбије те стеге, да разбија Републику Југославију, онда би се Југославија распала и западне силе би рекле: Србија је крива што се распала.

● **Је ли то нека нова или стара завера против Срба, српског народа на Балкану?**

Старе завјере

Др Шешељ: Стара завера! Стара завера која датира још из времена пред крај Првог светског рата и после Првог светског рата. Срби су подлегли једној великој заблуди, заблуди југословенства. Тадашње српско државно руководство, под утицајем масона и других антисрпских завереника, пристало је да формира југословенску државу. То нам се тешко осветило. Тада смо имали шансу да формирамо велику Србију са границама које је одредио Лондонски пакт које су, отприлике, подударне овој линији о којој ми радикали говоримо: Карлобаг-Огулин-Карловац-Вировитица, уз извесна одступања. Па се полакомио краљ Александар уз противљење Николе Пашића и војводе Живојина Мишића. Он је хтео да има што већу државу у територијалном погледу. Он је окупирао и Русе и беле емигранте у Београду, рачунајући да он, као директни сродник са династијом Рамонова, има шанси да постане претендент на руски престо. Руски царски престо, јер је царска породица побијена у револуцији.

То је била велика грешка. Хрвати су се притајили, желели су да уђу у заједничку државу, да се избегну аспирације Мађарске, Аустрије и Италије, поготово

Др Никола Поплашен у болници: и у болесничкој постели настоји да остане информисан како би се што прије вратио обавезама

Италије, на њихове територије. И чим су то постигли, они су почели да раде на рушењу Југославије. Рушење Југославије потпомагао је Ватикан, а онда и Коминтерна. Ватикан - зато што је хтео да растури једну државу где су православци представљали већину, и да бар у првој фази успостави границу католичанства и православља на реци Дрини. План полази од тога да су у време поделе западног и источног Римског царства границу управо на том месту успоставили.

А Коминтерна је водила антисрпску политику из почетка мотивисана супротстављањем аспирацијама краља Александра и његовој политици против Сојетског Савеза, политици окупљања белих емиграната. Коминтерна је са таквом политиком краља Александра идентификовала цели српски народ, тражила варијанту да га поцела, да га подели да би Коминтерна почела пројектовати, измишљати нове нације, како би Срби по статистичким подацима били сведени на што мањи проценат укупног југословенског становништва.

● **Ово о масонима, како знате тако пуно о њима ако нисте њихов члан?**

Нисам масон

Др Шешел: Доста сам књига прочитао на ту тему. Највећа и најобимнија, можда и најквалитетнија књига о масонима у нашој земљи, објављена је из пера Зорана Ненезића, који је једно време био велики мајстор обновљене масонске ложе, али је доста података изнео. И други историчари су се бавили тим питањем. Познато је да су масони били краљ Александар Карађорђевић и Јосип Броз Тито.

● **Ви још нисте?**

Др Шешел: Ја то никада нећу бити. Ја сам у принципу против било каквих конспиративних организација. Као доследни демократа и либерал, ја се залажем за идеологију индивидуализма, а не колективизма. Јер, сваки колективизам народ настоји претворити у овце.

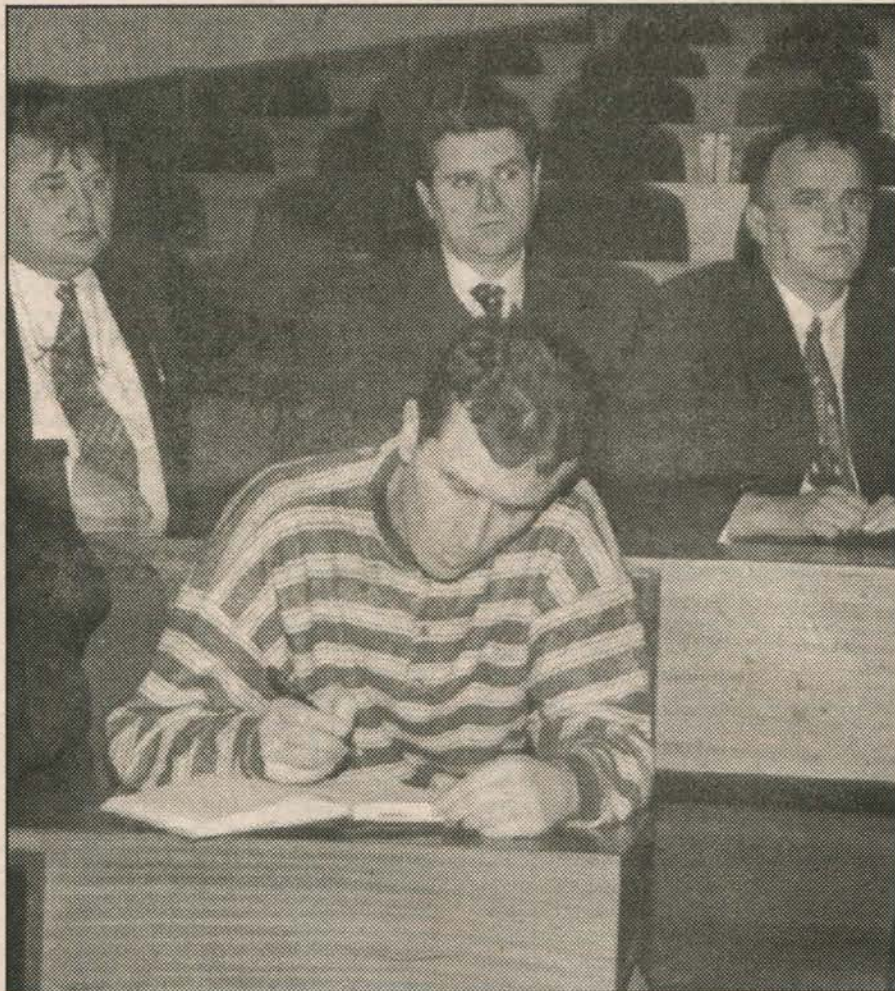
● **А оно што је својевремено „Блиц“ објавио, то је била нека шала, шта ли?**

Др Шешел: Немојте да се позивате на оно што објављује жута штампа. Они лансирају клевете, измишљају све што им падне на памет, а мени би цели живот прошао у писању деманција, када бих био довољно глуп да се у то упустим.

Свијет и Косово

● **Пошто пратите збивања у свијету, уочавате ли неку разлику у наступању свјетских фактора, нпр. између Њемачке, Америке, Италије?**

Др Шешел: Да, постоји велика разлика. Кина води политику пријатељства са Србијом и Савезном Републиком Југославијом. Русија води политику пријатељства са Србијом и Савезном Републиком Југославијом. Оне се, колико је у њиховој моћи, супротстављају најекстрем-

Радикали из Републике Српске на сједници Централне отаџбинске управе Српске радикалне странке у Београду

ним аспирацијама западних сила. Али, наравно, воде рачуна и о својим интересима и нису баш спремне до краја да залегну, да жртвују своје интересе да би нама помогли. Америка води изразито непријатељску политику и она отворено показује да је њена тежња да се уништи Србија и цели српски народ. Енглези понекад следе ту политику, понекад не следе. У последње време Италија, од свих западних земаља, има најизразитији пријатељски став према нашој земљи, а дошло је и до извесног колебања у политици Немачке и Француске.

● **Како препознајете то колебање и у ком правцу оно тежи?**

Др Шешел: Види се по изјавама, и те земље нису биле спремне да се иде на екстремне облике санкција и на овом садашњем састанку Контакт групе.

● **Како се понашају сусједи Савезне Републике Југославије?**

Др Шешел: Румунија и Грчка воде пријатељску политику. Бугарска и Мађарска нису изразито пријатељски наклонене, али се супротстављају увођењу нових санкција Савезној Републици Југославији и не желе ни да покваре односе са нашом земљом.

● **Македонија и Албанија?**

Др Шешел: У македонској политици постоји једна велика конфузија. Неки политичари изражавају просрпски став, а

неки изразито антисрпски, као нпр. овај министар одбране који је у Вашингтону тражио да се успоставе нове санкције Савезној Републици Југославији. Али, Македонија сама је више угрожена од албанских сепаратиста него Србија. Албанија има изузетно непријатељски став.

● **Дакле, нема сумње да је Албанија директно умijeшана у збивања на Косову и Метохији овог пролећа?**

Др Шешел: Да. Директно је умешана.

Разлике међу шиптарским политичарима

● **А, реците ми, зашто баш овог пролећа, ове 1998. године?**

Др Шешел: Зато што западне силе наступају у фазама. Први циљ је био Српска Крајина, па Република Српска, сада су кренули на Косово и Метохију и успут покушавају и Црну Гору да отцепе.

● **Познајете ли неке косовске, албанске или шиптарске политичаре и има ли неке разлике међу њима?**

Др Шешел: Ниједног лично не познајем, али је очигледно да међу њима има великих разлика. Дошло је чак до цепања ове странке Ибрахима Ругове, Демократског савеза Косова.

● **Је ли ту главна фигура он или Фехми Агани?**

Др Шешел: Ја не бих могао тачно да кажем ко је од њих главна фигура, док Албанци први пут не изађу на демократске парламентарне изборе. Па ћу на основу броја гласова колико која партија освоји на изборима да дајем такве процене.

● **Шта се, од средине прошле године па до маја 1998. године, збива у Црној Гори?**

Др Шешел: У Црној Гори је дошло до расцепа владајуће Демократске партије социјалиста. То је оно што је позитивно. Ми као опозиција увек желимо да се цепају владајуће партије...

● **Бивша опозиција...**

Стање у Црној Гори

Др Шешел: У Црној Гори смо још увек опозициона партија. Али, проблем је што је то цепање попримило такве форме да је запретило опстанку Црне Горе. Ми смо у једном критичном тренутку показали најконструктивнији приступ и доста утицали да се смире те кључне тензије које су водиле крвопролићу. Међутим, латентна је опасност сепаратизма у Црној Гори, и латентна је жеља великих сила да се тај сепаратизам реализује у пракси. На сву срећу, тамо предстоје ванредни парламентарни избори, па ће народ имати могућности да искаже своју праву вољу. А овог пута је добро, из тог разлога што се поцепала владајућа политичка партија, па ће њени делови најбоље међусобно да се контролишу на изборима.

● **Ви сте се јавно декларисали за Булатовића. Је ли било каквих „намигивања” према Ђукановићу?**

Др Шешел: Прво, Српска радикална

странка је јавно подржала Момира Булатовића као председничког кандидата. И то је све. С тим што су ти избори завршени како су завршени. Нисмо ми подржали Булатовића зато што га волимо, што нам је драг, мио или шта ја знам. Него зато што смо у једном тренутку проценили да наш кандидат нема никаквих озбиљних шанси на том одмеравању снага, а да је Булатовићева програмска оријентација нешто ближа програму наше странке него Ђукановићева. То је једини разлог.

А намигивали нисмо никоме. Ми имамо неке коректне односе и са једном и са другом странком. Некада се сукобимо око извесних питања, али смо се виђали, сусретали. Последњи пут сам се са Булатовићем срео на овом пријему поводом дана државности Савезне Републике Југославије, ту смо мало разговарали. А када сам био у Подгорици, срео сам се са Милом Ђукановићем и Светозаром Маровићем. И са њима сам разговарао. Чак, један сусрет је био неформалан у ресторани хотела Црна Гора, где смо се случајно сретли, а други сусрет је био у седишту Демократске партије социјалиста.

● **А када бих Вам довео очевица који би потврдио да сте помагали Ђукановићу око регуларности, око неких гласова?**

Др Шешел: То је измишљотина, таква очевидац не постоји. Како бих ја могао помагати Ђукановићу око регуларности у процесу гласања. То је једноставно немогуће.

Тријумфално на Цетињу

● **Мислите ли да јавност није била збуњена Вашим присуством на проглашењу Ђукановића за председника?**

Др Шешел: Нико ко озбиљно политички размишља није био збуњен.

● **Како објашњавате изостанак Ђукановића и Маровића на годишњици СРЈ?**

Др Шешел: То не знам, то ми једноставно није јасно. Али, да се вратимо мало на ово присуство на Цетињу.

Да ли се сећате како је Српска радикална странка била изложена жестоцима ударима у Црној Гори? Чак су нам отели све посланичке мандате, отели регистрацију, чуда смо преживели тамо. Ја сам протеран из Црне Горе са својим сарадницима и онда ми је две године био забрањен улазак у Црну Гору. На рукама су ме изнели. Ове године, 15. јануара, дошао сам тријумфално на Цетиње. Са највећом могућом помпом и дочекан аплаузима. То је реалан политички успех Српске радикалне странке.

А што се тиче овог пријема, савезни протокол тврди да су позивнице упућене. Биле су информације из Црне Горе, објављене у штампи, да су Ђукановић и Маровић добили позиве и да долазе, а онда су после изјавили да нису добили позиве, да због тога не долазе. А Филип Вујановић, председник Владе, и група посланика њихове странке, били су на пријему. Тако да је то, у најмању руку, помагло чудно. Нека је игра у питању, каква ваљда ће се и то разјаснити.

● **Србијански медији информисања, да тако кажем, Радио Београд и телевизија, врло жестоко су дочекали одласке Ђукановића у Вашингтон и Бон. Каква је Ваша процена, има ли основа за тако, наглашено негативно, вредновање тих посета?**

Др Шешел: Ја мислим да није лоше што је Ђукановић путовао и у Америку и у Немачку. Нису медији у Србији напали његово путовање. Бар не сви, бар не они озбиљни. Бар не озбиљни новинари. Било је разноразних напада, не могу ја на све да се осврћем. Али, Српска радикална странка је последњих дана интензивно критиковала Мила Ђукановића и његове потезе. Шта смо критиковали? Критиковали смо његово залагање да се стране силе мешају у наше унутрашње послове по питању Косова и Метохије и његово противљење и напад на референдум. То је оно што је проблем у тим његовим путовањима.

● **Да завршимо са Црном Гором и Савезном Републиком Југославијом и да разговор усмјеримо на Републику Српску. Колико је, ис заштој процени, Република Српска евентуално суверена?**

Окупација Републике Српске

Др Шешел: У овом тренутку Република Српска је под једним прикривеним обликом окупације. Јер се страни представници мешају у све аспекте унутрашњих односа, наметнули су своју вољу, прете, уцењују, притишћу, нема шта не раде.

● **Казали сте окупација, а они тврде да су зарад мира овдје? Овакву изјаву, данас, не бисте могли објавити у медијима Републике Српске, је ли и то доказ?**

Посланици Шајиновић и Чвијетић: у Српској радикалној странци жене могу обављати најодговорније дужности потпуно равноправно са својим колегама

Др Шешељ: И то је један од доказа. Ја сам се трудио и инсистирао на томе и неколико пута и са Додиком разговарао, тражио сам да ми се омогући једна емисија на држаној телевизији Републике Српске и био сам спреман да путујем у Бању Луку. Додик ми је, чак, обећао ту емисију, чврсто обећао, а после рекао да то није могуће.

● **Каква је то држава када за једну емисију на телевизији мора председник Владе да гарантује?**

Др Шешељ: То је држава чији државни органи нису у стању да до краја преузму своје надлежности. Којом неко други, на више или мање прикривен начин, управља. Видели сте шта раде.

Прво, покушали су да натерају и Српску радикалну странку и све остале политичке партије да извршну власт формирају са странкама из Федерације, са Странком демократске акције, рецимо. Ми радикали нисмо хтели. Не могу нас ни пушком натерати. Само смо један изузетак направили - по питању Брчког, пошто је још Брчко под статусом ишчекивања арбитражног решења - нигде нисмо хтели да уђемо у извршну власт. Наметнули су нам услове изласка на изборе. Наметнули су нам ситуацију где се презентују резултати из иностранства, из Федерације, наводно великог одзива грађана муслиманске и хрватске националности, што нисмо уопште могли да контролишемо. Наметнули су нам огромне фалсификате у спровођењу изборног поступка. То је оно што нисмо могли да спречимо. Али нас не могу натерати да и сами учествујемо у њиховим даљим спекулацијама, нећемо у извршну власт са оним странкама које су кривци за рат на простору бивше Босне и Херцеговине.

И Додик може у „Велику Србију“

● **Претпостављам да ћете крајње критички говорити и о власти Милорада Додика, па према томе, и о њему лично. Да ли бисте допустили могућност да Вам одговори, у Вашем листу, на неке Ваше квалификације?**

Др Шешељ: Да! Ми бисмо то увек омогућили. Ми смо то демонстрирали у пракси, такав степен отворености. Мисмо прошле године у једном специјалном издању „Земунских новина“ објавили све то, где смо прикупили текстове разноразних новинара из Београда у којима ме је већина критиковала, нападала, нема шта нису говорили. Претходило је томе и специјално издање „Велике Србије“. Ми смо крајње отворени у медијском погледу, као странка.

● **У Републици Српској је једна врста председничке власти, председница је госпођа Биљана Плавшић. Некада се вјеровало да сте блиско сарађивали. Је ли та оцјена тачна и која је то фаза ваше блиске сарадње?**

Др Шешељ: Никада нисмо нарочито блиско сарађивали. Некада смо били у добрим односима, посећивао сам је на

Српски радикали се за право народа боре и штрајком глађу: војвода Мирко Благојевић за вријеме штрајка

Палама у првим месецима рата, виђали смо се у Београду и тако. Били су срдачни и коректни односи, рекао бих. Не бих рекао да је ту био неки нарочити степен блискости, али у сваком случају, било је разумевања. Биљана Плавшић је некада важила за најекстремнијег српског националиста. Како су односи покварени?

Покварени су почетком 1993. године. Биљана Плавшић је ишла на неку скупштину Мирка Јовића и тадашње Српске народне обнове и тамо напала Српску радикалну странку. Рекла је да смо патриотска странка и напала нас што смо одустали од монархистичког опредељења. Ми никада нисмо били у правом смислу речи монархисти. Друго, како то да она иде на скупштину једне безначајне ванпарламентарне странке и напада нас као велику и моћну политичку партију...

● **Ријеч је о 1993. години?**

Сарадња и сукоби са Биљаном Плавшић

Др Шешељ: Али то је први наш сукоб са Биљаном Плавшић. Онда је Биљана Плавшић дала неку изјаву, мислим да је то било на Телевизији „Политика“, имала је неки интервју и рекла, можда нећу моћи то дословно да цитирам, она се позивала на неке борце, који су заузели став да има 12 милиона Срба, ако их шест милиона погине у овом рату, бар ће шест милиона живети у слободи. И ја сам био један од оних који су критиковали такав став, али нисам неке оштрије речи употребио у тој критици.

Наши односи су после тога врло захладнели. Нисмо се више практично ни виђали. У неким случајевима тако, то је више било куртоазно састајање. Једном, када смо имали митинг у Бањој Луци, Биљана Плавшић и Никола Кољевић су били присутни, али тада смо се само здрављивали, руковали. После је настала она гу-

жва након митинга. Једном смо се, мислим, чули и телефоном.

Међутим, ти односи су се све више хладили и, иначе, руководство Српске демократске странке, мислим, никада нас нарочито искрено није прихватало као савезнике, као политичке партнере. Знали су колико је наша улога значајна, колико смо корисни за Републику Српску, али сметали смо им. Можда због тога што смо имали јаку своју страначку инфраструктуру у Републици Српској, па нису желели конкуренцију. Они су увек много више волели Зорана Ђинђића, Војислава Коштуницу, Слободана Ракићућа, читав тај један конгломерат неозбиљних политичара из Србије који од данас до сутра мењају политичке ставове. Слободану Ракићућу су хтели да забораве сва зла које је направио српском народу 1991. године, као један од челника Српског покрета обнове, рецимо. Као - ништа није било. Зоран Ђинђић: данас једно, сутра друго, Коштуница исто тако. Ми смо примећивали један такав неискрен однос.

И када сам био у затвору 1995. године, Томислав Николић је путовао на Пале. Један третман је тамо имао Зоран Ђинђић, иако је његова странка неупоредиво мања од наше, други третман је имао Томислав Николић као практично вршилац дужности шефа Српске радикалне странке. Све смо то ми примећивали, али нисмо на то јавно реаговали. Прелазили смо преко тога у неком општем српском националном интересу.

У јуну 1996. године имали смо један шири састанак, било је скоро комплетно руководство Српске Демократске странке и скоро комплетно руководство Српске радикалне странке на Палама, били су Караџић, Крајишник, Томислав Николић, ја, Никола Поплашен, Мирко Благојевић и разговарали смо о предстојећим изборима у Републици Српској. Српска демократска странка је већ тада била у великој дефанзиви, у тешком по-

ложају. Изгубила је популарност у народу, разне афере су је потресале и њено руководство се прибојавало септембарских избора. Био је велики притисак на испоручење Караџића, Младића, забрана Караџићу да се кандидује за председника Републике. Сетите се свих тих ствари које су тада оптерећивале политичку сцену Републике Српске.

Ми смо први пробали једну мучну атмосферу митингом у Бањој Луци на коме је био огроман број људи. Ја сам се ту исприсио, стао у заштиту Караџића и Младића. Затим, ту је било неких мешетарења војног врха из Хан Пијеска против руководства Републике Српске. Ми смо те 1996. године одиграли велику улогу у политичком неутралисању ових генерала, Гвере и те булументе која је њега следила. Ту смо заиста много помогли Српској демократској странци. Онда, сва наша предизборна кампања на коју је долазио огроман број људи била је кампања за Српску радикалну странку, али и кампања за Српску демократску странку...

Упозоравао сам Караџића

● **Посебно за председничког кандидата, др Биљану Плавшић.**

Др Шешељ: Посебно за председничког кандидата. Додуше, ја сам имао примедби на том састанку на кандидовање Биљане Плавшић. Износио сам их још ту...

● **Је ли она била присутна на том састанку?**

Др Шешељ: Она је дошла касније. У тренутку када сам ја износио примедбе

она нија била присутна. Али, она је одмах после чула шта је било, то је сигурно. Она је дошла после, мислим са Кличковићем да је дошла и још неким, они су се накнадно прикључили. Састанак је трајао два-три сата, па су онда тек они дошли. Имао сам неке примедбе и после сам саопштавао јавности које су то биле примедбе. Али сам рекао Караџићу: ако ви на томе инсистирате и ако је то ваш избор, ми нећемо да правимо конкуренцију, нећемо ићи са својим кандидатом. Подржаћемо вашег кандидата ко год он био. Ићи ћемо само са својим кандидатом за потпредседника Републике. После није било могуће да га кандидујемо јер се и ОЕБС ту досетио.

Знате, ОЕБС и западне силе су обигравале око Српске радикалне странке, прижељкујући да ми изађемо са својим кандидатом, па сам имао неколико сусрета и са неким дипломатама из америчке и других амбасада из Сарајева, па су се чак чудили што се и ја не кандидујем. Говорили су како ја имам најбоље шансе, рођен сам у Сарајеву, то не би било тешко, могао бих итд. Они су, заправо, хтели да Српска радикална странка и Српска демократска странка поделе српско бирачко тело по питању те три кључне државне функције, па да онда њихов протежирани кандидат добије много боље шансе. Ми смо то осетили, схватили, и нисмо хтели да правимо конкуренцију СДС-у.

● **Ако се сјећате, ваш потпредседнички кандидат је на јавним трибинама говорио да је он задужен – када буде „као“ изабран за потпредседника – да чепа десном ногом Биљану Плавшић, да не оде превише десно.**

Др Шешељ: Не могу ја његове изјаве сада да коментаришем, јер одавно није члан Српске радикалне странке. Показао се као врло лоше решење, тај Никола Шпирић. После се показао и као нечовек, правио врло лоше политичке потезе, износио неке измишљотине. Он је прошлост. Ми смо и на тим митинзима наступали као опозициона политичка партија, али смо у стратешком смислу подржавали СДС.

СДС није невин

Избори су завршени тријумфом и СДС-а, а и Српске радикалне странке. Сада смо по први пут постали парламентарна политичка партија у Републици Српској, што нам је много значило. Али, шта се дешавало у изборној процедури. Фалсификовали су Американци, фалсификовао је ОЕБС, и то онај део гласова који је дошао споља.

Али, ни СДС није био невин. И СДС је знао да доскочи разним наштимавањима изборних резултата. И тада су неким људима наштимали да буду посланици, јер су то унапред замислили, попут Предрага Лазаревића, иако реално нису, чужем, имали довољан број гласова. Сведоци су ми Никола Поплашен, Томислав Николић и Мирко Благојевић како је Радован Караџић већ на овом састанку у јуну рекао да ће Предраг Лазаревић освојити један мандат, што смо ми запрепашћено гледали, нисмо веровали. Ја сам чак рекао да ту нема никаквих шанси, јер смо знали стање на терену.

● **Каквих је тада могло бити разлога за такве пројекције?**

Срби Републике Српске вјерују радикалима и гласаће за њих: са митинга у Бијељини

Др Шешел: Они су приступили једној методологији која може бити тренутно корисна, али у крајњем исходу наноси само велику штету. Огромну штету. Они су мислили да ће њихов доминантан положај бити вечит и мислили су да могу тако да бирају и опозицију по својој вољи. Њима није одговарала велика и јака Српска радикална странка, па су наштамавали изборне резултате, отимали радикалима гласове, распоређивали на мале, ситне, безначајне странке рачунајући да ће лакше манипулисати.

Наравно, све се то одвијало пред очима ОЕБС-а и следећи пут се ОЕБС потрудио да не може СДС паковати изборне резултате. Паковао је сам ОЕБС тамо где је могао, где није било добре контроле. Али, већ на следећим изборима, уместо шест посланика, Српска радикална странка је добила 15 посланика. Наравно, један број гласова смо накнадно добили због расцепа у СДС-а, али не све те накнадне гласове. Један број гласова више нико није могао да нам отме и ми смо се били организовали за контролу.

● **Јесте ли нешто купили од гласова?**

Др Шешел: Не знам како се то купује гласови.

● **Никада нисте чули да се то ради?**

Радикали не тргују

Др Шешел: Како смо ми могли да купимо гласове? Не разумем питање, како смо и могли да купимо гласове?

● **Плати се ОЕБС-у, па он умјесто 100.000 каже имате 150.000 гласова, или Изборној комисији, или некоме трећему...**

Др Шешел: За ту варијанту први пут чујем, али откуд нама да платимо ОЕБС. Откуд нама новац као опозиционој политичкој партији?

● **Продајом нафте, нпр.**

Др Шешел: Коју смо ми то нафту продавали?

● **Од оне коју сте добили од Жириновског, из Русије...**

Др Шешел: Када смо добили нафту од Жириновског?

● **Ја не знам јесте ли добили, али је дио штапе писао о томе. Можда су инсценирали да су поједине странке куповале, па су тако приписивали и вашој странци да сте трговали...**

Др Шешел: Који је то лист и када објавио да смо ми куповали нафту од Жириновског? То ја никада нисам чуо ни видео.

● **Добро, значи погрешно сам информисан, или сам Вас побркао са...**

Др Шешел: Не знам ко вас је тако информисао, мислим да ви измишљате.

● **Доро... Није то толико ни важно...**

Др Шешел: Важно је! Ми се никада нисмо бавили као странка никаквом трговином, никаквим бизнисом. Једно време је наш Градски одбор у Београду формирао неко предузеће, „Велику корпорацију” корпорацију, али оно је имало веома слаб промет, па су се људи који су тиме руководили међусобно посвађали. Ми смо то практично ликвидирали одмах у старту. Никада ни у каквом бизнису нисмо учествовали.

● **Добро, сада смо апсолвирали ово питање како су прошли први парламентарни избори у Републици Српској. Међутим, после седам-осам мјесеци дошло је до озбиљног раскола у врху Српске демократске странке. Ријеч је о сукобу између председника Републике и остатка руководства. Како Ви пројектујете, након ових десетак мјесеци, шта је узрок, а шта повод тог расцјеп?**

Поријекло расцјеп у РС

Др Шешел: Мислим да има доста објективних разлога за тај расцеп. Многе слабости у начину функционисања Српске демократске странке томе су допринеле. Затим, чињеница да је Српска де-

мократска странка у старту формирана као покрет и да су у њен састав ушли људи по националном критерију, критерију припадности српском народу, а не по неким додатним, идеолошким критеријима. Таква партија може у неком одлучном историјском моменту да одигра значајну улогу, али не може на дугу стазу да опстане. Ту су ушли и бивши комунисти, бивши опозиционари, људи најразноврснијих идеолошких схватања. Чак су се после и реформисти Анте Марковића прикључивали. То је основна слабост коју је у старту имала Српска демократска странка.

Друго, није било страначке дисциплине. Многи њихови кадрови су се на терену кабадахијски понашали, правили проблеме, нарушавали углед. Треће, велики број људи у врху странке је ушао у различне шпекулације, у бизнис, интензивно се богатио и лош пример показивао, изазивао лоше одјеке у народу. Четврто, била је негативна кадровска селекција, лоша кадровска политика. Пето, Српска демократска странка није дуго деловала као опозициона политичка партија где би се прекалпала, ге би се очеличила.

Она практично, чим је формирана, већ је постала владајућа партија. Таква партија нема шансу да прочисти своје редове. До прочишћавања редова Српске демократске странке дошло је тек по губитку власти. Онда су почели да ју напуштају директори, функционери на локалном нивоу, да се одмећу и тај процес још увек траје. Значи, сви они који су из неког материјалног интереса приступали странци, сада одлазе када им та странка не може обезбеђивати задовољење материјалних интереса. И то су, дакле, ти објективни разлози.

Има разлога субјективне природе, али ја не бих сада о њима говорио. То је опет ствар историчара. Било би крајње неукусно да сада јавно износим неке критичке опсервације на политичку улогу Радована Караџића и његових сарадника. У трнутку док трупе НАТО пакта трагају за Караџићем и покушавају да га ухапсе итд. То нека остане историчарима. Радован Караџић је велика историјска личност српског народа. Ми, његови савременици, тога смо свесни. А историчари ће да одреде шта му је било позитивно, а шта му је било негативно. Јер, као што нема апсолутно негативних, нема ни апсолутно позитивних историјских личности.

● **Је ли тачно да сте својевремено изјавили да бисте добровољно отишли у Хаг?**

Др Шешел: Да.

Лакрдија Хашког суда

● **Да ли остајете и даље пријеме?**

Др Шешел: Остајем и даље. Покушао сам да путујем у Хаг, али нисам успео да добијем холандску визу.

● **Како то објашњавате?**

Др Шешел: Да се западне силе боје мог доласка у Хаг.

● **Бисте ли и данас говорили оно што сте имали на уму 1995. године?**

Љубав према лијепој ријечи и књигама:
др Никола Поплашен у свом радном кабинету

Др Шешел: Да. Можда бих друге речи употребавао, али суштина је иста.

● **Хашки трибунал је до сада нешто судио, осуђивао, има неких пресуда. Како Ви то процјењујете? Је ли ријеч о правно ваљаним пресудама, или је ријеч о политичким комбинацијама?**

Др Шешел: Не. Те пресуде немају никакве везе са правом. Правно, Хашки трибунал није успостављен нормом међународног јавног права. То је изразито антисрпски оријентисана политичка институција.

● **Сада да се вратимо на поријекло сукоба у Републици Српској и на његове последице. Као што знате, послје сукоба у врху СДС-а дошло је до сукоба и у врху државе...**

Др Шешел: Тешко је говорити о пореклу сукоба неке ко није члан СДС-а и ко никада није био њен члан. Мој утицај, као спољњег посматрача, је да је Биљана Плавшић, иако је била од првог дана потпредседник Републике Српске - заједно са Николом Кољевићем - на извршан начин маргинализована. Никада није била у центру доношења разних политичких одлука...

● **Вољно или невољно маргинализована?**

Др Шешел: Невољно! Против њене воље. Мислим да је нису третирали озбиљно. Да је ту требала да им буде само као фигура, и да је одговарала као екстремни националиста, јер се руководство СДС-а могло представљати као нека блажа варијанта. Као што је улога Николе Кољевића била да он буде још нека блажа варијанта. Али, у неким одлучујућим моментима Кољевић је изгледа био најнаивнији, па је остао његов потпис на наредби за бомбардовање Сарајева. Мислим да је Никола Кољевић својевремено био узданица нас сарајевских опозиционара и један од првих са сарајевског универзитета који су били на удару режима, изразити интелектуалац, али човек без неког нарочитог политичког талента. Али, трагично је завршио и заиста ја немам намеру да сада ту износим неке детаље, неке ствари које нису ни нарочито значајне за данашња политичка збивања.

Плавшићкина сујета...

Биљана Плавшић је дочекала своју шансу у изборима за председника Републике. Руководство СДС-а је сматрало да је она најпогоднија за ту функцију јер се њоме лако манипулише. Да ће се она у јавности представљати као председник Републике, а да ће и даље главне концевући Радован Караџић. Међутим, то једноставно није могло да функционише. Вероватно нису знали, у тренутку, да јој приступе како треба, повредили су јој сујету, а онда се њој свидела таква улога. Са разних страна почеше комплименти да стижу, почело је да стиге оно што повлађује сујети. И на крају су западњаци стартовали са својим директним агентима, попут Милоша Прице и других. Она је окружена, у једном тренутку, тим агентима и даље су ти агенти њој повлађива-

ли, њој се дивили, представљали је као најкрупнијег политичара у српском народу, а заправо повлачили оне потезе који су били у складу са интересима западних сила да се Република Српска подели, поцепа, да се разбије руководство СДС-а.

● **Поминjali сте западне агенте, то је озбиљна квалификација. Имате ли неких увјерљивих аргумената за њу?**

Др Шешел: Рећи ћу вам. Ево вам аргумента за Милоша Прицу. Причао ми је један српски генерал да је Милош Прица био толико упознат у извођењу једне војне операције, чак боље него тај генерал који је командовао операцијом, који је испланирао и командовао. То може само школован агент обавештајне службе.

● **Дакле, мислите да је спољни фактор ту пресудан...**

Др Шешел: Да.

● **Другим ријечима, мислите да се амерички фактор надоградио на ту сујету и тако се десио проблем?**

... и инструментализација

Др Шешел: Американци не играју са Биљаном Плавшић на дугу стазу. Они ће, вероватно, покушати да је избегну на овим изборима, као кандидата за председника Републике, али неће ако процене да могу поразити кандидата српских патриотских странака ако оне крену са јединственим кандидатом. Они са њом не рачунају на дугу стазу.

● **Ко би био „дуготрагац“, са становишта Американаца?**

Др Шешел: Сада они то питање разматрају. Ја мислим да се још нису дефинитивно определили иза кога ће стати.

● **Сада опет једно питање „унатраг“. Бисте ли овог пута прихватили заједничког кандидата српских патриотских снага за председника Републике Српске?**

Др Шешел: Овога пута да, али ако се претходно озбиљно договоримо.

● **Можемо ли ово пласирати као ексклузивну вијест?**

Др Шешел: Ја не знам шта је за вас ексклузивно. Не ради се овде о мојој личној кандидатури, него о заједничком кандидату патриотских снага. Овог пута је немогуће да ми будемо иза СДС-а, да ми следимо одлуку СДС-а. Ако се претходно заједно договоримо, могуће је. Ако се не договоримо, није могуће. Али, да ми следимо пуко њиховог кандидата, то не долази у обзир. Поготово што су и неки други челници Српске демократске странке у међувремену направили веома лоше потезе.

● **На примјер, на шта конкретно мислите?**

Др Шешел: Ако се сећате, пред изборе 1996. године, Момчило Крајишник је мени упутио неку поруку, коју смо ми штампали, која је била имплицитна подршка изборним напорима српских радикала у Србији. А Алекса Буха је јавно подржао Демократску странку Србије, а Биљана Плавшић целу коалицију „Заједно“. И ми то памтимо.

СДС је неискрен

А тог пута, чак, те године на изборима, СДС је у Црној Гори преузео једног нашег отпадника који је покрао чак и страначку документацију, и на основу наше страначке документације лажирани су потписе за своју листу кандидата. Али, ништа на изборима нису добили. Овог пута је СДС у Црној Гори, у договору са Алексом Бухом и Гојком Кличковићем, ступио у коалицију са нашим отпадником Аћимом Вишњићем. Значи, тиме показују да њихов однос према српским радикалима није искрен. Као када бисмо ми сада са њиховим неким отпадницима ступили у коалицију. Овде смо у Београду одлучили да немамо никакве односе са

Пријатељско убјеђивање: Председник Српске радикалне странке Републике Српске др Никола Поплашен потпредседник Народне скупштине, и потпредседник Народне скупштине из Српског народног савеза Јован Митровић

Нема коалиције

локалним огранком СДС-а, јер га у последњих годину дана предводе неки јавно декларисани љотићевци.

● **Значи, СДС-у је својствено – здраво чаршију на све четири стране.**

Др Шешељ: Не бих ја баш тако рекао, али мислим да још има много етичких недостатака у креирању њихове политике.

Иначе, ми смо штампали специјално издање „Велике Србије“ у коме смо таксативно навели неке некоректности у понашању Српске демократске странке и кршење наших директних међустраничких договора. Па бих вас подсетио на неке од тих детаља. Недавно је Никола Поплашен упутио отворено писмо руководству СДС-а, али то отворено писмо још није објављено. Биће штампано сада у специјалном издању „Велике Србије“ за Републику Српску која је већ, мислим, и предата за штампу.

● **Ипак, у јавности Републике Српске и након локалних и након парламентарних избора у свијести многих људи, и добронамјерних и оних необавијештених, радикали су фигурирали као чврст коалициони партнер СДС-а. Ове нијансе, о којима Ви говорите, некако се тешко пробијају до свијести бирача да би он на изборима заокружио СРС.**

Др Шешељ: Пазите, ми нисмо чврст коалициони партнер...

● **Ја то знам, али не и бирачи, јавност...**

Др Шешељ: Нисмо никакву генералну коалицију склапали. Ми смо коалициони партнери у неким општинама, ту смо постигли један договор. Тај договор није доследно поштовала Српска демократска странка. И друго, ми смо се договорили само да једни без других не улазимо у неку коалициону Владу на нивоу Републике Српске. Тај договор је постигнут прошле године након парламентарних избора у процесу преговарања око састава нове Владе. И то је све. Ми других договора немамо. Неки челници СДС-а покушавају у јавности представити као да смо ми јединствени по свим питањима, па често говоре: „ми и радикали“, „ми и радикали“. Ми то демантујемо где год имамо прилику.

● **Реците ми, на локалним изборима у септембру 1997. године радикали су готово удвостручили резултате у односу на септембар 1996. године. Осим неких слабости СДС, чиме то још објашњавате?**

Др Шешељ: Нисмо ми толико удвостручили резултате колико су нам овог пута мање покрадени гласови него 1996. године. То је суштина. Наравно, слабости расцепа СДС-а су допринели расту наших гласова, али је била и боља контрола. Надам се да ће овога пута бити још боља.

● **На ванредним парламентарним**

изборима, дакле, два мјесеца касније, колико ја знам, радикали су добили 2% мање гласова. Како то сада објашњавате?

Др Шешељ: На којим изборима?

● **На ванредним парламентарним, новембра 1997. године.**

Др Шешељ: Како 2% мање?

● **2% мање гласова него што сте добили на локалним изборима. На локалним сте имали 156.000, а овдје 126.000.**

Др Шешељ: То је вероватно последица - ми нисмо то могли да проучимо неким егзактним методама - неке забуне на бирачком месту, додатних неких малверзација са гласовима бирача, јер они који су настојали да фалсификују хтели су да отму пре свега на републичким изборима гласове, и убеђен сам да је ово реални показатељ наше снаге што је било на локалним изборима. Претпостављам да негде нисмо успели сачувати све гласачке листиће са републичких избора. То значи, нису они који су отимали гласове и наштимавали резултате, нису се толико мешали у локалне изборе колико им је под повећаном пажњом било ово гласање за Републичку скупштину. Не знам како бих другачије то објаснио.

СНС је партија ината

● **На изборима за Народну скупштину Републике Српске појавио се и један нови политички фактор који се зове Српски народни савез. Његов председник и председник Републике је др Биљана Плавшић. Шта знате о тој партији и какву јој будућност пројектујете?**

Др Шешељ: То је партија која је, пре свега, настала расцепом Српске демократске странке. И тај расцеп је ишао на сличан начин као расцеп владајуће политичке странке у Црној гори. Оно што је позитивна улога Српског народног савеза је то да је са политичке сцене елиминисао те мале, безначајне политичке партије и групе. Поготово из западних делова Републике Српске. Али, та странка има једну велику, упечатљиву идеолошку празнину. То је странка против, а не странка за. То је странка против руководства СДС-а. Они знају против чега су, и у својим опсервацијама они помињу и неке конкретне проблеме, реалне проблеме. Реалне негативности. То је оно што им је доносило гласове на изборима. Дакле, они су користили све слабости Српске демократске странке. Некада претерано, некада преувеличавајући, некада измишљајући, додајући. Али, има ту извесна реална подлога. Међутим, у тој странци опет има доста разнородних идеолошких оријентација. И не верујем да она може имати у будућности велику перспективу.

Друго, мислим да на овим изборима, ако Додикова странка крене самостално, да ће преузети доста гласача Српског народног савеза, да ће се један број гласача вратити СДС-у, а да ће се један број гласача усмерити према српским радикалима. Оно што је нама до сада реално сметало, то је превелика идентификација са Српском демократском странком.

Са пријатељима из Француске: др Никола Поплашен, Доминик Шабош представник Националног фронта, др Војислав Шешељ и Мајка Гојковић

Ми ту идентификацију не желимо. Ми желимо да сачувамо до краја свој страначки индивидуалитет. Ако се са неким договоримо о коалицији, да се договоримо чистих рачуна као што је то био случај у Србији.

● **Када сте поменули да је СНС странка против, сјећате ли се ко је аутор књиге „За шта, а против чега“?**
Др Шешел: Брако Микулић.

Радовановић, Перковић и Вујчић су небитни

● **Свака част! Како објаснити расположење у јавном мњењу, а и неки ваши страначки активисти у Републици Српској су тако сматрали, да је вријеме кризе у Републици Српској, да је требало бити мало неутралнији у сукобу унутар СДС-а, како би се из тога извукло више користи?**

Др Шешел: Није требало бити неутралнији, иако би то можда странци више користило, јер није било на корист Републици Српској. Морали смо бити до краја принципијелни и отворени. И такви смо били. Али, дистанцу према свима морамо сачувати и чувамо је и све више показујемо јавности да чувамо ту дистанцу.

● **Знате ли Ви ко је Мирослав Радовановић?**

Др Шешел: Да! Мирослав Радовановић је некада био портпарол Радована Караџића у Српској демократској странци. Напустио је ту странку, не знам из којих разлога. Прикључио се српским радикалима, био је истакнути функционер наше странке, и за мене је он лично разочарење. Мислио сам да је частан човек, да је озбиљан човек. Међутим, показао се као човек без икаквих моралних скрупула. И он и изесни Мико Перковић, који су у одлучном моменту издали Српску радикалну странку.

● **Они су сада „лидери“ нове партије у Републици Српској. Какву јој политичку будућност предвиђате?**

Др Шешел: Знате, не може да буде лидер неко ко оснује странку, региструје је, и сада је он лидер. Лидер је неко ко иза себе има заиста реалну подршку великог броја чланова, великог броја гласача. То су лидери, лидери су вође.

● **Надао сам се да сте разумјели да овдје стоји знак навода изнад те квалификације?**

Др Шешел: Можда сте овде употребили знаке навода, али их нисам видео. Безначајно је то, немају икаквих шанси.

Недавно се још један отпадник појавио у Српској радикалној странци. Извесно Нико Вујчић из Вишеграда. Човек који нас је такође дубоко разочарао. Био је истакнути борац у овом рату, веровали смо му. А он је издао када смо најмање очекивали. Издао из неких својих личних, себичних интереса. Када је странка заузела чврст став да нигде на локалном нивоу нећемо са СДА улазити у коалицију, у извршну власт, он је тај

Пријетали, сарадници, политичари: др Шешел и др Поплашен у просторијама Српске радикалне странке у Београду

страначки став погазио, напустио странку. Покушао да изазове расцеп у нашем Општинском одбору у Вишеграду. Није успео! Ми смо тамо странку консолидовали. А са свим тим издајницима и отпадницима, људима без икаквих моралних скрупула, једноставно нећемо да имамо никаквог контакта.

● **Зашто неки афористичари тврде да их Српска радикална странка подсјећа на глисту?**

Отпада оно што је лоше

Др Шешел: И то први пут чујем. Како подсећа на глисту?

● **Зато што се размножава регенерацијом, тј. и поред толиких отпадника, она остаје и чак напредује, као што глести не смета кад јој отпадне један дио.**

Др Шешел: Отпада све оно што је лоше. И флукуација у политичким странкама је природна појава. Странка непрекидно чисти своје редове, профилише свој идеолошки правац, неки систем моралних категорија унутар себе саме изграђује. И сви они који се у то не уклапају, они отпадају. Поготово у неким тешким ситуацијама долази до чишћења странке.

Ми смо „захвални“ режиму у Србији што смо прошли кроз једну велику тортуру 1994. и 1995. године, јер нам је то најбоље странку прочистило. Сви каријери-

сти, сви људи лоших моралних скрупула, сви који су странци приступили из користољубља, тада су отпадали. Остали су они чврсти, упорни, доследни, стабилни. Људи који искрено верују у наш програм, који прихватају нашу идеологију.

Е, кроз тај период ми, иако мало закаслело, смо прошли и у Републици Српској и у Црној Гори. Тамо је тај процес нешто каснио у односу на оно што се десило у Србији.

● **Значе ли било шта неке од тих неколико партија које имају тај атрибут „радикални“ на политичкој сцени Србије, а има их шест-седам...**

Др Шешел: Апсолутно ништа не значе! Уосталом, оне су се већ одавно саме угасиле, или ће се угасити...

● **А војвода Синиша Вучинић?**

Др Шешел: То је војвода за брање кукуруза! Њега су последњих месеци левицарске странке користиле да би правиле забуну у народу и да би лансирале то његово саопштење преко Тањуга, да би преко њега саопштавале јавности оно што се саме нису усуђивале да саопште.

● **А знате ли Ви било шта о политичкој каријери „војводе“ Вучинића?**

Др Шешел: Не, ја њега уопште не познајем, никада се нисмо срели, никада нисмо разговарали, уопште га не познајем.

● **А он се представља као наследник Јована Гламочанина?**

Др Шешел: Он се тако представља у јавности, али он је Гламочанина у тој ње-

говој, полицијској партији, сменио, избацио и дошао на његово место. Иначе, раније је приступио Српском ројалистичком блоку. Па га је напустио, формирао Српски ројалистички покрет, закључао се у монархију, па давао интервју „Шпиглу”, у коме је тврдио да је лично клао неке муслимане и Хрвате, па је из тога избио велики јавни скандал. Па је глумио да има неке добровољачке јединице, Српске соколове, који се никада нигде нису појављивали. Па је онда варао неке људе из емиграције који су му извесну суму новца слали, ко зна чиме се служио. Свим и свачим!

● **Иначе, у Сарајеву је 1990. године био међу оснивачима СДС-а, али је доста рано екскомунициран.**

Др Шешел: Могуће, али ја нисам чуо за њега у том периоду.

● **А јесте ли чули за Милорада Додика?**

Др Шешел: Да.

Нисам злопамтило

● **Какво је Ваше мишљење о њему?**

Др Шешел: Милорад Додик је мој политички противник. Први пут сам се са њиме срео недавно, када је изабран за председника Владе Републике Српске. На његову иницијативу, тражио је преко руководства Србије контакт са мном, и ја сам пристао. Чак је дошло до неког неспоразума, ја сам га чекао у општини Земун заказујући му тамо сусрет, а он је дошао мојој кући, сат времена у колима чекао испред моје куће док сам се ја јавио.

● **А већ је био председник Владе?**

Др Шешел: Разговарали смо једно сат и по, можда два сата, о свему и свачему. Рекао сам му да нисам никакво зло-

памтило, да нисам човек мржње и тако. Али да ће наш став према његовој Влади, чији смо противници у начелу, зависити пре свега од његовог понашања. Ако он успе да издејствује да Брчко дефинитивно припадне Републици Српској, онда ће имати нашу максималну подршку све до следећих избора и не треба уопште да брине хоће ли његова влада опстати. Сваки лош потез критиковаћемо. Чак смо се и договорили да дођем у Бању Луку и да гостујем на телевизији. Међутим...

● **Ипак, Вас нема. Смијете ли уопште сада доћи у Републику Српску?**

Др Шешел: Смем, ја сам недавно и био. Када сам ишао за Црну Гору, ишао сам преко Републике Српске. Направио сам претходно турнеју кроз Републику Српску, од Зворника преко Власенице, Сокоца, Пала, онда Рогатице, Србиња, Билеће, Требиња итд.

● **Ко је већи политичар од вас двојице?**

Већи сам од Додика

Др Шешел: Е, сада, питате мене. Питајте неког другог, питајте људе ко је већи, откуд ја знам ко је већи. Само, ја сам професионални политичар, а Додик је пре свега бизнисмен. А ја имам извесне резерве у старту према бизнисменима у политици. Мислим да човек треба да се определи чиме ће се бавити - или ће се бавити бизнисом, или ће се бавити политиком. Да уђе озбиљно у политику, а да и даље настави да се бави бизнисом, то је врло лоше за државу и за народ.

● **Ја сам се погрешно изразио. Мислио сам: ко је виши политичар? Претпостављам да сте се руковали и били у могућности да се упоредите.**

Др Шешел: Ја сам још увек највиши.

● **А, има ли он икаквог бизниса на подручју општине у којој сте Ви били градоначелник?**

Др Шешел: Колико ја знам, у Земуну не. Бар нисам ништа чуо о томе. Али, има разноразних бизниса по Србији.

● **Мислим у Старим или Новим Бановцима?**

Др Шешел: Стари Бановци су на подручју општине Стара Пазова.

● **Значи, нема код вас ништа. Ових дана било је доста и јавне, и скупштинске, и по медијима информисања прича о томе да неко из Београда врши притисак да Додик у своју Владу укључи СДС и радикале. Је ли та оцјена тачна?**

Др Шешел: Никаквог ту притиска није било. Ми никада нисмо са њим ни разговарали о уласку српских радикала у Владу. Ми смо имали један начелан став и у процесу формирања ове његове Владе, а то је да смо спремни за Владу народног јединства, да смо спремни да се формира широка коалиција свих српских странака. Почетна варијанта нам је била коалициона влада српских радикала, СДС-а и социјалиста.

Пошто социјалисти то нису хтели, ми смо онда хтели једну ширу коалицију где би ушао и Српски народни савез и Додикова странка. И онда су се водили преговори око састава те Владе, преговори су дуго трајали, имали смо доста састанка на различитим нивоима, са различитим партнерима. Младен Иванић је одређен за мандатара, али он је поставио услове које ми нисмо могли прихватити.

● **А то су?**

Неуспјех Иванића

Др Шешел: То је да пола Владе буду наводни експерти, које би он довео, а пола Владе да се дели пропорционално. Шта то значи? То је глупо. За нас је долазило у обзир само пропорционална варијанта, да однос снага међу нашим странкама у Влади буде онакав какав је однос међу нашим странкама у Народној скупштини. Пошто то није успело, пошто је ту Иванић био категоричан, он је вратио мандат, а за новог мандатара Биљана Главшић је одредила Додика. И Додик је формирао мањинску Владу уз подршку муслиманских странака.

● **Је ли Иванић вратио мандат самoinицијативно или је, ипак, било „подршке и охрабрења” за такав корак од нечије стране?**

Др Шешел: Ја то не знам. Сваки човек се у политици понаша уз неке консултације, уз неке договоре, уз неке савете вања и слично. Са киме се он саветује и консултује то је његова лична ствар. Ја ценим људе само по конкретним поступцима.

● **За четири и по мјесеца су нови избори у Републици Српској, и општи и локални. Каква је ваша процјена, чему се надају српски радикали у Републици Српској.**

Минут ћутања за погинуле саборце: са скупа српских радикала у Бијељини

Све њихово стало је у приколице и завежљаје: Срби из Српске Крајине послије „Олује“

Побиједићемо у Српској

Др Шешељ: Ми се надамо још већем успеху на изборима у Републици Српској. Вероватно опет ниједна странка неће сама моћи да формира Владу. Али, ми очекујемо даљи раст броја наших гласова и даљи раст броја посланичких мандата у Народној скупштини. И опет се спремамо за један конструктивнији приступ, наравно, чувајући своју страначку индивидуалност. Спремамо се за сарадњу са неким другим странкама које буду спремне да у томе учествују да би се формирала нова Влада Републике Српске.

● По Вашим информацијама, какво је стање у Српској радикалној странци Републике Српске?

Др Шешељ: Стање је сада добро, много боље него претходних година. Странка се и даље стабилизује, сређује своје редове. Странка је постала владајућа у многим општинама, наши кадрови се сада показују на делу. Има неких који се нису показали у добром светлу, има неких који су се показали као квалитетни, а што ће утицати сада, опет, на једну нову кадровску вентилацију у нашим редовима приликом састављања кандидатских листа.

● До када ћете држати на челу те странке др Николу Поплашена?

Др Шешељ: Ми не „држимо“ на челу странке Николу Поплашена. Никола Поплашен је изабран на Конгресу Српске

радикалне странке за члана Централне отаџбинске управе. На седници Централне отаџбинске управе изабран је за потпредседника, чиме је аутоматски председник Српске радикалне странке за Републику Српску. У Републици Српској наша странка је регистрована као самостална политичка партија. Ми смо у суштини исти, имамо исти програм, исте идеје, заједнички главни страначки орган, али тамо смо формално посебна политичка партија, регистрована у Министарству правде, и делујемо по законима Републике Српске.

● Значи, увјерени сте да др Поплашен има потпуни легитимитет у својој странци у РС?

Повјерење у Поплашена

Др Шешељ: Наравно да има. Изненађује ме ваше питање: зашто не би имао? Да ли, можда, неко оспорава то?

● Иако се не оспорава, није лоше да се чује из Ваших уста, по мом мишљењу.

Др Шешељ: Ја нисам чуо ни нека оспоравања на ту тему. Било је раније људи који су припадали нашој странци, попут Предрага Лазаревића, Ђорђа Умичевића, Славка Црнића који су покушали да изазову расцеп. Међутим, то је све пропало. Они су се дрвљем и камењем обрушавали на Николу Поплашена, онда смо све то практично разјурили.

● По Вашој процјени, како ће тећи политички процеси у Републици Српској? Да ли ће она успјети да сачува оно што је Дејтон загарантовао, или ће се, миц по миц, приближавати јединственој држави?

Др Шешељ: Република Српска је у великој опасности. Дејтонски споразум је интересовао западне силе само док га нису реализовале. И оне иду сада даље, оне сада саме газе Дејтонски споразум и иду на унификацију Босне и Херцеговине. Наравно, Срби морају томе да се супротставе, морају да сачувају Републику Српску и мора напокон да престане директно страно мешање. Мандат ОЕБС-а по питању организовања избора у Републици Српској је истекао. Ове изборе треба да организују Влада и Народна скупштина Републике Српске. Треба одмах да се усвоји изборни закон. Ако се то не уради, биће веома лоше.

● Кажете: српски народ треба да се томе супротстави. како?

Др Шешељ: Преко својих политичких партија. Партије изражавају вољу народа.

Воља народа

● Мислите да више нема...

Др Шешељ: Део воље који је саображен са бројем гласова које поједина партија освојина изборима. А колико ја

Са високим функционерима Националног фронта Француске у Бањој Луци

знам, све српске партије су се супротставиле ревизији изборних правила које је ОЕБС покушала наметнути, чак и странка Биљане Плавшић.

● **Ако би било војне конфронтације, какви би били наши изгледи?**

Др Шешел: Ми треба да избегнемо војну конфронтацију. Ми се не бојимо сукоба са муслиманима и Хрватима, међутим, сада је много већа тензија између муслимана и Хрвата, него између та два етничитета са једне стране, и Срба са друге стране. Наравно, са НАТО-пактом не можемо да ратујемо, али то не значи да морамо да му се покоримо. Не треба ни да му се покоримо.

● **Може ли ико у свијету данас да се војно супротстави НАТО пакту?**

Др Шешел: Може! Ако нападне на нечију државу НАТО пакт, па да он добије по носу, па да то буде једва подношљиво за јавно мњење у државама чланицама НАТО пакта, чији би војници учествовали у тој агресији.

● **Господине Шешел, шта сте радили у августу 1995. године у околини Теслића?**

Лажне оптужбе

Др Шешел: Уопште у августу 1995. године нисам био у околини Теслића.

● **То Вас питају зато што сте кроз уста неких војних руководиоца Војске Републике Српске оптужени да сте учествовали у договорима о предаји 12 или 13 западно крајишких општина?**

Др Шешел: То су будалаштине. У августу 1995. године ја уопште нисам био у Републици Српској. Ја сам почетком августа 1995. године изашао из гњиланског затвора и дошао у Београд. У току августа уопште нисам ишао у Републику Српску. У току септембра уопште нисам ишао у Републику Српску, уопште нисам био тамо. У септембру смо имали један протестни митинг у Београду поводом пада Српске Крајине.

● **Познато Вам је да су Вас неки руководиоци оптужили за то да сте и Ви учествовали у томе, у том, наводном, договору о предаји тих општина?**

Др Шешел: Нисам чуо да су ме за то оптужили. Ко ме је оптужио?

● **Рецимо, Милан Гверо, онда...**

Др Шешел: Не, нису ме за то оптужили. Они су мене оптужили због сусрета који сам имао са америчким дипломатама 1996. године. После нашег митинга у Теслићу, представници америчке амбасаде, мислим да су били официри, али у цивилним оделима, и да је са њима био један официр из штаба Војске Републике Српске, тражили су сусрет са мном и Николом Поплашеним. Дошли су у седиште наше странке у Теслићу. И те исте „дипломате“ су се после појавиле у Сребреници и у још једном месту, не могу се сада тачно сетити, и са нама разговарали о изборним условима, о изборном поступку, о проценама изборних резултата итд. И тај амерички дипломата је такође изражавао чуђење што се ја лично нисам кандидовао за председника Републике Српске, рачунајући да бих имао шанси итд. Мислим да је то било на том састанку у Теслићу, али то је било 1996. године.

● **Да, али ако се сјехате једног фелтона пуковника Милутиновића, нешто касније у НИИ-у, он је такође индиректно оптужио Вас да сте учествовали у том мешетарењу са страним фактором, да сте...**

Данајски дарови

Др Шешел: То је будалаштина, јер ја тада уопште нисам ишао у Републику Српску нити сам имао било каквих контаката са странцима. Први контакти са странцима су били у лето 1996. године, на њихово тражење. И сваки пут је био присутан Никола Поплашен и још неко од наших истакнутих активиста у Републици Српској. Раније апсолутно није било никаквих контаката.

● **Још једно, како Ви кажете, сколастичко питање: примати страну економску помоћ или не, или потпитање: под којим условима?**

Др Шешел: Увек страну економску помоћ треба примати, уколико то не доводи у питање националне интересе.

● **Како ту остати чист? Могу ли „јаре и паре“ заједно?**

Др Шешел: Увек ту треба проценивати. Сада је, рецимо, Запад спреман да Србији да економску помоћ под условом да се одрекнемо Косова и Метохије. А они су обежавали укидање санкција ако се прихвати западни диктат по питању Републике Српске и Српске Крајине, па је то изостало. А санкције су само формално укинуте. Онда Американци кажу: остаје спољни зид. Који спољни зид? Не кажу, постоји спољни зид. До тада нисмо ни знали за тај спољни зид.

● **Какво је Ваше мишљење о једној одредби Дејтонског споразума о повратку избјеглица? Ту имају три солуције.**

Др Шешел: Мисим да, у правом смислу речи, нема ништа од повратка избјеглица. Босна и Херцеговина је дефинитивно подељена. Могуће су још неке корекције граничних линија, али увек то мора бити по принципу 49% за Републику Српску, а 51% за муслиманско-хрватску федерацију. С тим што Републици Српској већ фали скоро 1%. Избеглице се неће враћати, и узалуд је сва ова кампања, узалуд је ово инсистирање западних сила. Када се неко врати, врати се привремено. Вреба прилику да прода имовину, бежи главом без обзира из средине у којој доминира неки други народ.

Земунска искуства

● **Како сте Ви, док сте били градоначелник Земуна, рјешавали проблем избјеглица? О томе се пуно причало.**

Др Шешел: Ми смо много урадили на том плану. Више од 5000 плацева општинске земље смо испарцелисали, формирали нова насеља, избјеглицама продавали по најнижој цени - 15 динара квадратни метар - и те паре улагали одмах у инфраструктуру, прилазне путеве, у струју и у водовод. Затим, све избјеглице смо третирали као равноправне грађане са држављанима Савезне Републике Југославије код доделе материјалне помоћи деци, деци палих бораца, физички хендикепираним особама. Све избјеглице које су нашле празан општински стан добили су решење о легализацији, кренули су у откуп станова. 350 станова је тако легализовано. Дакле, показали смо један често људски однос и за кратко време са малим могућностима учинили много.

● **Од тих 5000 плацева, је ли започета изградња баш 5000 кућа или нешто мање...**

Др Шешел: Не баш 5000. Ево, може да обиђете насеље Бусије, на пола плацева већ су куће започете и до прве плоче доведене. У Угриновцима иде нешто спорије, то је касније парцелисано, али и

тамо ће то да крене. У другим насељима је већ доста урађено.

То су оне избеглице које су и саме имале неки динар, које су у стању да се снају људи. Највећи проблем су избеглице које немају ни динара, које немају ништа, стари немоћни људи, мала деца, самохране мајке, и избеглице које су у колективном смештају.

● **Овдје, у Србији, има неколико организација, форума, комитета за повратак избеглица, од Боре Микелића до Милорада Муратовића. Која је њихова реална улога и на који начин они конкретно помажу?**

Др Шешел: То су хохштаплери, ништа не помажу, ни Борислав Микелић ни Милорад Муратовић. Нема повратка избеглица у Републику Српску Крајину док се не ослободи цела територија Републике Српске Крајине. А то се једном мора десити.

Хрватска је мезимче

● **А како коментаришете то што се тим поводом у Хрватској пуно жале на притиске на Хрватску. Јесу ли они стварни или су фингирани?**

Др Шешел: То си фингирани притисци. Годинама Хрватској прете санкцијама, а никако да им заведу санкције. Хрватска је мезимче западних сила.

● **Да ли би се Ви радовали санкцијама Хрватској?**

Др Шешел: Ја бих био индиферентан, равнодушан. Мене то не интересује. Мене интересује само да се што пре створе услови за престанак окупације Републике Српске Крајине.

● **Давали сте неколико изјава, интервјуа медијима информисања у Хрватској. Јесте ли давали за медије у Федерацији БиХ, и бисте ли дали?**

Др Шешел: Дао сам неколико интервјуа за медије у Хрватској и тамо сам отворено Хрватима рекао, у лице, све што мислим. А у Федерацији сам дао само за једну сарајевску телевизију, мислим телевизију коју води Здравко Гробо. Не знам да ли је то емитовано, али је садржај тог интервјуа објављен у „Земунским новинама“. Јер, био је присутан и сарадник „Земунских новина“.

● **По Вашој оцјени, када ће престати тензије, напетости и када ће се моћи нормално живјети на простору бивше Југославије? Мирно путовати, без страха да ће Вас неко лупити по глави.**

Др Шешел: Мора да се нађе праведно решење. Једна варијанта тог решења постоји, ја сам је изложио негде у јануару 1996. године у једном опширном чланку у „Великој Србији“, за који је повод била књига Ноима Чомског „Шта хоће Америка“.

У ствари, ако нека од великих сила које су моћне и утицајне, заиста жели трајан мир на Балкану, онда се мора направити мировна прекомпозиција. Ако је њима стало да се очува Хрватска, онда се мора наћи рационално решење. Зна се тачно шта је територија Републике Српске Крајине. Та територија Републи-

ке Српске Крајине није била под контролом власти из Загреба у тренутку признања независности Хрватске. Та територија није могла тада бити призната као саставни део Хрватске. Република Српска Крајина је постојала, а милион Срба је протерано из Хрватске. 700.000 по званичном попису, и још 300.000 оних који су се изјашњавали као Југословени.

Ако Хрватска не може да постоји као држава са Српском Крајином на пређашњим територијама, онда је могуће компромисно решење. Да се направи компензација. Да се Барања, источна Славонија заједно са Осјеком, Винковцима и Жупањом одвоји од Хрватске, Дубровник и Дубровачко приморје до ушћа Неретве. И да се то припоји Републици Српској. Заузврат, да Хрватска добије делове западне Херцеговине управо те површине као ова територија која се изузима из њених формалних граница. То је, дакле, могућа варијанта. И да се Република Српска сведе на 49% бивше Босне и Херцеговине, сада јој фали 1%, и да јој се дода ова територија Републике Српске Крајине. Да се заправо формира Република Западна Србија.

Сукоб Хрвата и муслимана

Друго, потребно је очигледно разграничење Хрвата и муслимана. Овај део западне Херцеговине би могао да се прикључи Хрватској, дакле, да ту буде прецизна компензација, тачна, да се подудара површина која се издваја из Хрватске и која се припаја Хрватској. А овај остатак територије Босне и Херцеговине где живе муслимани да се формира самостална држава што би било најпожељније. Ако западне силе то не желе, онда може да се тражи нека варијанта специјалног статуса уз наслањање уз било ког суседа. О томе бисмо могли да разговарамо, да не прејудирамо решење.

● **Али, са ким још у Србији, и уоп-**

ште у Савезној Републици Југославији, је могућ такав разговор? Колико ми је познато, готово нико овај проблем овако комплексно не поставља као Ви.

Др Шешел: Могуће је са свима водити о томе разговор, него се други боје да отворено иницирају тај разговор. А били би спремни да разговарају уколико би западне силе желеле да се тај проблем дефинитивно разреши. Јер, друге политичке партије, други политичари у Савезној Републици Југославији просто се прибојавају да не провоцирају западне силе. Ми, радикали, се тога не бојимо.

● **А шта мислите, имате ли за то потенцијалног саговорника међу Хрватима, у Босни и Херцеговини?**

Др Шешел: То не знам, али пошто Хрвати следе политику Америке и Немачке, лако би те силе њих наговориле да се нађе неко трајно решење. И са друге стране, вероватно би лакнуло и Хрватима. Јер би онда уместо једне наругушене, понижене и ојађене Србије, која жели ишчекује историјску прилику за реванш, на својим границама имали једну отворену Србију која више не би имала разлога да испољава непријатељство према Хрватима и Хрватској.

● **Не знам да ли сте читали интервју Боже Рајића, у последњем броју „Глобуса“, гдје каже да је Босна могућа само као лабава унија, конфедерација трију државних јединица у њој. Да ли се то уклапа у Ваш...**

Др Шешел: Очигледно је да се Хрвати никада неће сложити са заједничком државом са муслиманима. И да ће вребасти прву прилику да се то поцепе.

Кесић лаже

● **Један амерички аналитичар српског порекла изјавио је недавно, да Американци озбиљно разговарају са радикалима о наследнику Милошевића на власти у Србији, у Југославији?**

Српски радикали су гаранција српског јединства

Срби Републике Српске одлично знају шта хоће...

Др Шешел: То је изјавио Обрад Кесић за „Недељни телеграф”. Тај Обрад Кесић је један најобичнији лажов. Ми апсолутно никакве контакте са Американцима нисмо имали, ако се изузму сусрети на подручју Републике Српске у време предизборне кампање 1996. године. А и тада су ти амерички посматрачи ишли свуда кроз Републику Српску и разговарали, вероватно, са свима. Овде у Србији са Американцима никакве контакте нисмо имали у ове две године. Апсолутно сам сигуран у то. Никакве разговоре, ништа.

● **Прије 5–6 дана и председница Републике Српске и премијер Милорад Додик су рекли да има неких тешкоћа у трговачким везама између Савезне Републике Југославије и Републике Српске. Па се помиње неко вјештачко ђубриво. Знате ли Ви нешто о томе?**

Др Шешел: Не знам ништа.

● **Јесте ли питали свог министра трговине?**

Др Шешел: Нисам ни чуо о чему је реч, нити сам чуо за то.

● **Онда неко избегава истину, да не кажем да лаже...**

Нема ембарга

Др Шешел: Ко избегава?

● **Неко!**

Др Шешел: Ја први пут чујем о проблему вештачког ђубрива. Проблема има у тим трговачким односима и увек ће их бити. Али, за то конкретно нисам ништа чуо, не знам о чему се ради. То што ја не знам о чему се ради то, а приори, не зна-

чи да они можда нису у праву, не знам. Не могу да разговарам о нечему што не знам.

● **О томе смо се споразумјели. Колико Ви, са овог мјеста на коме се сада налазите, можете олакшати положај Срба у Републици Српској?**

Др Шешел: Све ћемо учинити што је у нашој моћи да се олакша положај Срба у Републици Српској. Наравно, могућности Србије су веома ограничене, али у оквиру тих ограничених могућности, помоћ сигурно неће бити мања него што је била раније, може бити само већа.

● **Знате ли да има случајева, додуше индивидуалних, пресељавања из Србије у Републику Српску?**

Др Шешел: А зашто не би било таквих случајева? То је сасвим природно и нормално.

● **Природно јесте, али да није проблем Косова и Метохије посриједи...**

Др Шешел: Не верујем да је проблем Косова. Не верујем да неко са Косова иде у Републику Српску.

● **Иду родитељи дјеце из Србије који имају осамнаестогодишњаке и деветнаестогодишњаке који ускоро треба да иду у Војску.**

Др Шешел: За то још нисам чуо.

● **Када намераваате доћи у Републику Српску?**

СТИЖЕМ У РС

Др Шешел: Чим ми се укаже прилика. Сада сам веома ангажован радом овде у Београду и изборима у Црној Гори.

Сада ћу сачекати да се заврше избори у Црној Гори, а најмање 10 дана ћу провести у завршници предизборне кампање у Црној Гори. После тих избора долазим у Републику Српску, ако не буде неки конкретан разлог и повод да раније дођем.

● **У јавности, да кажемо неупућеној у сва збивања, у коју и ја спадам, може се стећи утисак да Ваша странка у Црној Гори не спада у ред јачих странака. Шта је разлог томе?**

Др Шешел: Имали смо много проблема. Прво због окрутних, репресивних мера режима. А онда и због неке лоше кадровске селекције, која је углавном била спонтана. Непрекидно смо сређивали то стање, нисмо га још до краја средили, али странка се стабилизовала и много је сада боље одржавана него што је икада била.

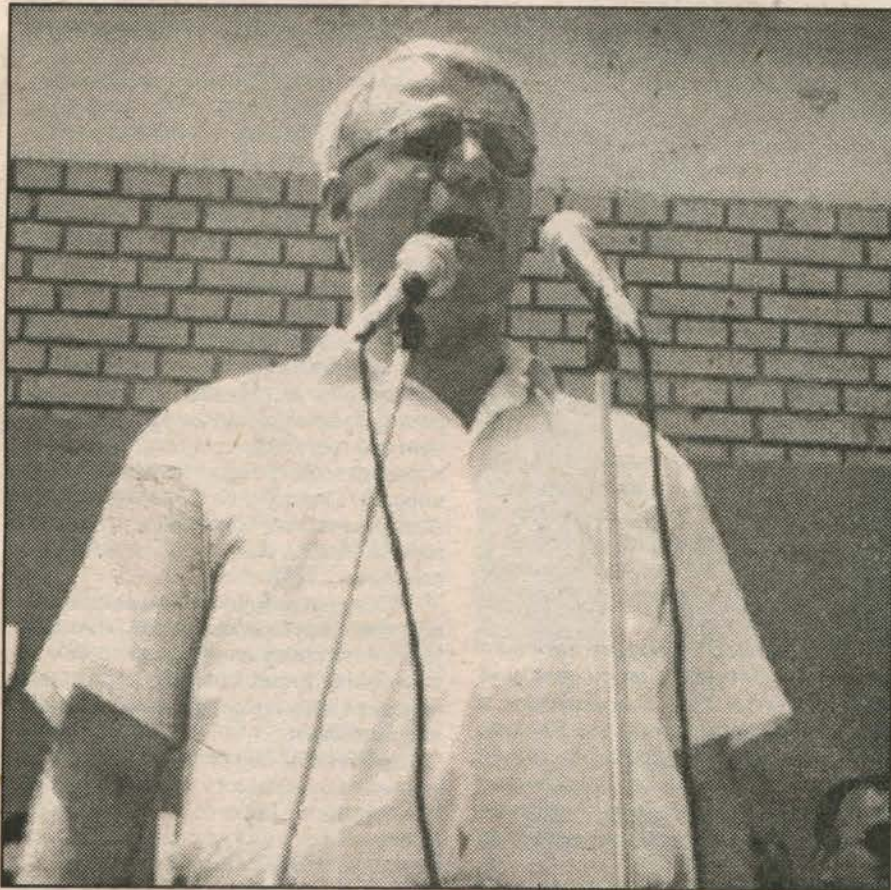
● **Шта ће бити успјех на сљедећим изборима у Црној Гори, са становишта странке?**

Др Шешел: Да поново будемо парламентарна странка у Црној Гори. Са извесним бројем посланика, није битно колико, али битно је да опет будемо у парламенту.

● **'Ајте, будите прогнозер: која ће политичка партија побједити на изборима у Црној Гори?**

Др Шешел: Ја мислим да ниједна странка неће имати апсолутну већину. Која ће победити - видећемо.

● **Господине Шешел, данас је 9. мај. То је традиционално Дан побједе над фашизмом. Да ли је у Србији коначно извршено национално помирење и да ли све политичке снаге уважавају овај данашњи датум?**

... а др Војислав Шешел одговара и испуњава вољу народа

Др Шешел: Одавно је у Србији извршено национално помирење. Сведочанство националног помирења је био и овај недавно одржан изузетно успели референдум. Питање раскола из прошлости само неке политичке партије настоје даље експлоатисати, једни инсистирајући на револуционарним традицијама, а други инсистирајући, што би се условно рекло, на контрареволуционарним, а стално и једни и други позивају на помирење.

Помирење народа

Помирење се у народу десило. Мржње која датира из времена Другог светског рата више нигде у Србији нема. Постоји мржња само међу политичким странкама, међу политичарима. У народу је то одавно ишчезло.

Наравно, историја још треба да претреса чињенице, факте. Ми ћемо још имати изненађења у публицистичким делима, у делима људи који се на научан начин, озбиљно баве истраживањем наше новине прошлости. Мреже заблуда су разбијене. Нема више илузије. Сазнало се много тога што је пола века скривано од народа.

● **Када сте поменули неке политичке странке, на које мислите да навијају, условно речено, за – старијим рјечником казано – контрареволуцију, а које су оне што навијају за револуцију?**

Др Шешел: То су странке које имају превасходне идеолошке предзнаке. Да-

кле, странке које и национални, и политички, и економски, и социјални и културни програм подређују чистој идеологији. Странке гуслара како бих ја рекао, па било да гуслају са левичарским мелодијама, било да гуслају на десничарске мелодије.

● **Јесу ли за Српску радикалну странку оба велика покрета, и четнички и партизански, дефинитивно антифашистички?**

Др Шешел: Оба су антифашистичка. Оба су била, у основи, патриотска. Али, жртве су били четници, жртве комунистичке и англоамеричке завере. А партизани су били изманипулисани од стране Тита и булументе његових најближих сарадника који су проводили изразито антисрпску политику. Раскол је био у основи трагичан и све ове невоље које данас осећамо, које данас доживљавамо, воде порекло из тог раскола у времену Другог светског рата,

● **А на што сте мислили када сте рекли да ће бити још неких публицистичких изненађења?**

Др Шешел: Ја мислим да има доста тога још да се разоткрије о нашој новијој историји. Доста чињеница да се изнесе, доста тога да се истражи по архивама.

● **Да ли ово што сте рекли за Србију, вриједи, и у којој мјери, и за Републику Српску?**

Др Шешел: Још више вреди за Републику Српску. Република Српска је још више узнапредовала у том правцу превазилажења деоба из прошлости. Не смеће данашње деобе да траспонујете на оне

деобе из прошлости. Данашње деобе имају изразито страначки, актуелно-политички предзнак. И оне нису засноване на тим расколима из времена Другог светског рата.

● **Одлично, Ви сте разумјели моје непостављено питање. Данас сам, док сам путовао овамо, слушао вијести и чујем како се борачке организације поново на један старији начин, рекао бих са само нешто другачијом реториком него прије шест–седам година односе према том питању, критикујући неке данашње десничарске странке да су малтене порушиле све споменике НОБ–е итд. На то сам мислио?**

Др Шешел: Шта нас брига за борачке организације? Поготово те старе борачке организације. То су организације без будућности. То вам је као да чујете неки глас из тамне дубине прошлости. Нема то никакво актуелно значење.

Срби у дијаспори

Друго, имате борачке организације из времена Другог светског рата и једних и других, и партизана и четника - сада су обновљене и четничке. И имате борачке организације из овог новог рата, отаџбинског рата. Велика је разлика међу њима. Оне старе још увек су у идеолошким рововима, али оне не могу наметнути свој поглед на свет млађим генерацијама. Њихово време је прохујало, одавно прохујало. То, када оне проговоре, то више никога у политичком животу не тангира.

● **Оно о чему прошли пут нисмо разговарали, а видим да смо требали нешто рећи, јесте питање Срба у дијаспори. Како сада стоји са националним помирењем Срба у дијаспори, поготово оних који су отишли након 1945. године?**

Др Шешел: И ту су ствари завршене. Многи од тих људи су долазили у отаџбину, неки више пута. Превазиђене су неке идеолошке догме. Сада се поставља питање емигрантских политичких организација - оне су замрле. Зашто? Зато што није било свежег прилива, зато што није било благовременог подмлађивања.

Ја још од 1989. године, када сам путовао кроз емиграцију, обилазим те традиционалне, некада снажне емигрантске организације и тамо ме дочекују старији од 80 година. Тамо где је старац од 80 година на челу организације, од те организације нема ништа. Оне су практично одбиле млађе људе од себе и осуђене су на лагано изумирање, на нестанак. И када ви погледате како су то некада биле јаке организације, и Покрет српских четника, и Српска народна одбрана, и Српски културни клуб, и Српски народни савез итд. то је било моћно. Издавали су дневне новине неки од њих. Српски културни клуб је издавао дневне новине. То је после прешло у недељне, па у месечне и на крају су се угасиле. Знате, некада је то било моћно, снажно. Међутим, и ту је идеологија била на првом месту.

Затим, Тито је успео да српској емиграцији подметне деобе, расколе, још 60-тих

година, чак да изазове расцеп у Српској православној цркви, и тиме је натерао српске емигранте да највећу енергију троше за међусобне обрачунае. И постигао пун успех. Пуну успех је Тито постигао завађајући Србе у емиграцији, већи него овде на простору бивше Југославије.

● Реците ми, како српски радикали котирају и код таквих организација, нема везе што су старци итд? Јесу ли у нешто бољој позицији него, рецимо, неке друге националне партије?

Др Шешел: Најбоље српски радикали котирају у емиграцији. Постоји извесна категорија емиграната, старих емиграната који нам замерају што нисмо монархисти. Тешко је њима објаснити да је и монархизам ствар далеке прошлости. Да, једноставно, модерно време тако нешто не трпи и да је ван здраве памети да било који народ, на било који начин да се отарасио монархије, да му може пасти на памет да данас обнавља монархију. То је, дакле, једина тачка око које се у принципу не слажемо.

● Мислите ли да данас, маја 1998. године, наша дијаспора више симпатизира Српску радикалну странку Републике Српске него СДС?

Др Шешел: Да.

● Дајте нам доказе.

Др Шешел: Зато што је Српска радикална странка, како бих рекао, можда је прејак термин - неокаљана влашћу. Српска радикална странка је сво ово време била изразито опозициона политичка партија, у стратешком савезу са СДС-ом по

питању одбране западних српских земаља, али ми нигде нисмо учествовали у институцијама власти и нисмо учествовали у оним негативним појавама које сада оптерећују СДС. Многе од тих ствари су испливале на површину. То је тешко бреме за Српску демократску странку у Републици Српској.

Друго, Српска демократска странка има један раздор по свим шавовима, рекао бих. То се никада код радикала није десило. И ми смо имали отпадника, људи који су одлазили и са виших функција у странци, али то никада није могло изазвати унутрашњи страначки раскол. Отпадали су они који, једноставно, нису могли ни да опстану у нашим редовима, нису искрено, интимно ни прихватили наш програм, нити су били спремни да поднесу страначку дисциплину, страначке напоре итд. А СДС се поцепао по свим шавовима, изгубио убедљивост у очима људи, па и у емиграцији.

● Ово сам Вас питао због тога што сам и сам био свједок да су долазили многи представници емигрантских и хуманитарних организација итд. Бога ми, увијек су прво потражили канцеларије СДС-а и по мом мишљењу из недовољног познавања ситуације на терену некако су са благом резервом гледали на СРС.

Др Шешел: Ја не верујем да су са неком резервом гледали на Српску радикалну странку.

● Из незнања.

Тешкоће нових емиграната

Др Шешел: У почетку је СДС предњачио у популарности. У то нема никакве сумње. Ми се са њима нисмо могли мерити, никако. СДС је прва српска странка формирана у време слома комунизма на простору бивше Босне и Херцеговине и уопште у западним српским земљама. Ми извесно време нисмо ни хтели да формирамо Српску радикалну странку, подржавајући СДС и сматрајући да сви Срби треба да се нађу под њеним окриљем. То је онај огромни почетни капитал који дуго нико није могао надрасти. И ван сваке сумње да је и емиграција пре свега везивала своје симпатије и своју помоћ, све своје пропагандне напоре, за Српску демократску странку. Али, разочарења долазе ових последњих година. И за то разочарење главни кривац је сам СДС.

● У међувремену, током рата и ових неколико година послје рата, отишла је једна нова генерација Срба, са ове и са оне стране Дрине. Мислите ли да ће они показати неку вољу да нам на неки начин помогну?

Др Шешел: Они који су отишли протеклих година не могу задуго ништа помоћи матици. Они се сада мукотрпно сналазе, многи су разочарани. Знате, у први мах људе, наше исељенике заблесне спољашњи сјај живота на Западу. А онда се брзо суоче са реалношћу и са својим тешким положајем. Оде доктор наука, па мора да пере суђе у неком ресто-

Кад говоре српски радикали улице и тргови су пуни одушевљеног народа

рану или да буде ноћни портир итд. Знате, мукотрпан је живот на Западу, поготову за онога ко као с неба буде бачен на то подручје. Ипак су и тамо етаблирани неки социјални односи, нешто почива и на извесној традицији, нешто почива и на уделу минулих генерација, нешто почива на учвршћеним контактима, релацијама. Нешто почива на етаблираности одређених друштвених слојева итд.

● Можете ли ми рећи, за јавност, наравно, добија ли данас, у 1998. години, Српска радикална странка финансијску помоћ и колику из иностранства?

Др Шешел: Никакву финансијску помоћ не добијамо из иностранства. Дешавало се да дође неко од наших исељеника и да приложи у страначку благајну извесну суму новца. То су биле мале суме, мислим да је највећи износ био 1000 марака који добијемо, тако, као донаторство неког нашег исељеника. Последњи пут већи износ из иностранства добили смо 1993. године од наших гастарбајтера из Берлина. Они су прикупили 50.000 марака и то нам је стигло у време када нам је било најпотребније, пред крај 1993. године, управо у предизборној кампањи, након заказивања ванредних парламентарних избора.

Ипак, окупација

● На питање о актуелном суверенитету и самосталности Републике Српске Ви сте рекли, цитирам Вас: „да је Република Српска тренутно под прикривеним обликом окупације“. СФОР, и све остале међународне организације, напротив, „убише“ се тврдећи да није тако, него да су оне ту ради мира, да су гарант имплементацији мира. Како помирити те двије, наизглед, опречне тврдње?

Др Шешел: Видите да СФОР води изразиту антисрпску политику. Да сви међународни представници воде антисрпску политику, да се директно мешају у унутрашње послове Републике Српске. И, ево сада, не дозвољавају да се избори заказани за 12. и 13. септембар, одвијају по законима Републике Српске како би то морало бити на основу слова Дејтонског споразума. Него преузимају на себе да они сада изнова прописују потпуно нове услове, потпуно нове регуле за одржавање избора. Чак се довијају како да са новим правилима напакосте националним странкама.

● СФОР и остале стране организације су овдје доведене и дошле мандатом на основу уговора потписаних у Дејтону. Ви сте и онда имали озбиљне примједбе на Дејтонски мировни споразум. Јесу ли оне и данас актуелне и шта бисте након овог, двоипогодишњег искуства, у његовој имплементацији могли закључити о Дејтонском споразуму?

Др Шешел: Бесмислено је сада да разговарамо. Десио се Дејтонски споразум. Он је ту, пред нама. Ми немамо куд, ми не смо као ној зајбјати главу у песаку и правити се да не постоји Дејтонски споразум. Он је имплементиран. Он је скоро у потпуности проведен, а сада ре-

Посланици Српске радикалне странке редовно о својим активностима обавјештавају јавност

визију Дејтонског споразума покушавају западне силе да проведу...

● Зашто?

Др Шешел: Оне иду даље у односу на Дејтонски споразум с крајњим циљем да униште Републику Српску. Да њену територију потпуно инкорпоришу у састав Босне и Херцеговине.

● Шта би могао бити разлог, рецимо једној Америци или Њемачкој, да нестане та политичка субјективност Срба у БиХ и да се створи једна, јединствена држава, БиХ?

Др Шешел: Сви они разлози који иначе оријентишу њихову антисрпску политику. О тим разлозима смо говорили.

● Је ли Брчко збиља толико важно за Републику Српску и може ли она опстати под претпоставком да није територијално компактна?

Др Шешел: Брчко је само за Републику Српску важно. Никома више није важно. А то знају сви српски непријатељи, то знају западне силе. Због тога питање Брчког држе као нож под грлом Републике Српској. Незамисливо је постојање Републике Српске ако се њен територијални континуитет прекине.

Значај Брчког

● Смијем ли Вас, дакле, интерпретирати, па рећи да су пројектанти Дејтона знали и прије него што су закључили споразум, за важност Брчког за РС?

Др Шешел: Они су то намерно оставили. То је баш на силу остављено у Дејтонском споразуму. Бесмислено! Видите, прво Република Српска није добила уопште 49% територије - фали јој скоро цели проценат. Друго, шта значи то остављање енклаве Горажде са 10.000 или 20.000 муслимана? Шта значи прављење коридора од централне Босне до Горажда? А огромни делови Републике Срп-

ске не могу имати међусобни коридор?

Друго, оправдавају то потребом да Муслиманско-хрватска федерација мора изаћи на Саву. Зашто? Они могу користити луку Брчко и друге луке на Сави ако се постигне међународни уговор о Сави као међународној реци. Тај уговор још није постигнут. Још нема услова - ни хрватски бродови да пролазе Савом до Дунава, а камо ли муслимански. Али ако се тај споразум постигне на принципу добре воље, моћи ће сасвим слободно њихови бродови да пролазе. Значи, због транспорта робе и због транспорта људи не може се прекидати континуитет Републике Српске. Оно што је веома важно за муслимане, то је излазак на Јадранско море, а ту нема ни говора да Хрвати попусте. Једноставно, муслимани су отсечени од мора.

● Имате ли и какве су информације, и шта Вам оне говоре, о функционисању оне, како се то зове - мултиетничке власти у Брчком? На шта то личи?

Др Шешел: Та власт у основи слабо функционише, али се некако одржава. Што би наш народ рекао, отаљава се. Хрвати и муслимани који су инволвирани у ту власт, не показују неког великог интереса, они су мотивисани примањем плата за свој посао, и, колико ја чујем, те плате су солидне, прилично високе. Високе и за просек у Муслиманско-хрватској федерацији, а камо ли за Републику Српску.

● Је ли имају сви функционери плату?

Др Шешел: Ја не знам да ли сви имају. Не, српски немају! Друго, ти муслимански полицајци углавном и не обављају своје послове. Нису заинтересовани да их обављају.

● Реците нам, по Вашој процјени, која је коначна судбина Брчког?

Др Шешел: То не зависи сада много од наше воље. Ја се бојим да у једном моменту велике силе могу донети одлуку да се Брчко припоји Муслиманско-хрват-

ској федерацији и тако изазвати нови рат на простору бивше Босне и Херцеговине. Или, прогласити Брчко неком ексклузивном зоном која не припада ни једном ни другом ентитету. Да га задрже под својом окупацијом како би спречили, пре свега, војну везу између источног и западног дела Републике Српске. У случају потребе како се уопште не би могла пребацити војна појачања и како би се западни део Републике Српске уопште спречио да осавремени наоружање војске, наоружање полиције, како би се дакле, контролисао транзит у сваком погледу.

● Чули сте образложење Арбитражног трибунала о Брчком у коме му је основни аргумент то што је изабрана нова Влада и што је показала за тих мјесеци и по дана, вриједне резултате. Има ли то какве логике са правом?

Др Шешел: Да су они искрено хтели да подрже нову Владу и да подрже Биљану Плавшић, они би доделили Брчко Републици Српској. Да је Брчко додјелено међународном арбитражом Републици Српској, Милорад Додик и Биљана Плавшић би глат добили наредне изборе. Не би било никакве сумње у то. Међутим, видите да се спрема отписивање Биљане Плавшић. Ово што се десило на бечком аеродрому није нимало случајно.

● Реците нам, Ви сте ипак човјек који се разумије добро у међународно јавно и друго право, је ли Република Српска, по Вашем мишљењу, некако брзо одустала од права на излазак на море. Ипак је била приобална земља. Има ли смисла то поново проблематизовати?

Др Шешел: Ја се надам да Република Српска од тога није одустала. И то је било спремно за потписивање у Дејтону и у последњем моменту Хрвати нису хтели да потпишу. Тражили су одгоду. А онда Американци више нису били заинтересовани да се то заиста потпише. Уговор је био спреман за потписивање да Република Српска добије излаз на Јадран-

ско море, и Хрватима је дато пола Поповог Поља. Хрватима је дато скоро цело дубровачко залеђе, са много српских села, у очекивању да ће Република Српска добити излаз на Јадранско море, јер није било никаквог другог реалног основа. Што би унутрашњи споразум у Босни и Херцеговини морао тангирати Хрватску, зашто би се обезбеђивала позадина која практично нема никаквог значаја за Муслиманско-хрватску федерацију, а има за Републику Хрватску.

● Пошто Ви ово сигурно знате, кажите да ли линија разграничења кроз Попово Поље иде етничком границом или неком другом?

Др Шешел: Не! Рецимо, село у коме је мој отац рођен, село Марева. Љут, граница иде кроз пола села, пола кућа остаје са једне стране линије, пола са друге, а село је чисто српско. Бобани су скоро чисто српски, можда има неколико хрватских кућа, и то је све. Завала је скоро чисто српска. Чваљина је потпуно српска.

● А остала тамо, с ону страну међу-ентитетске линије?

Др Шешел: А остала тамо.

● И још једно питање у вези са Брчком. Примјећено је да ви, српски радикали, одлично сарађујете са готово свим српским странкама у Брчком. Честа су заједничка саопштења СДС-а, и радикала и СПРС-а. Је ли тај утисак тачан и шта Вас је на то натјерало?

Др Шешел: Да! Мука нас је натерала. Ми смо по питању функционисања политичких странака у Брчком неупоредиво попустљивији него у другим деловима Републике Српске. И не држимо много до страначког индивидуалитета, ако је то у интересу српског народа. Мислим да је сарадња са другим српским странкама заиста добра. Ми немамо куд, ми смо осуђени на сарадњу.

● А шта је сметња да се тај, да тако кажем, модел Брчког, не прошири преко Бијељине, Зворника до Требиња?

Једна од најважнијих особина посланика Српске радикалне странке је озбиљност са којом прихватају сваки задатак: др Светозар Радуловић, Петко Вукојичић, Ђуро Кончар и Чедо Маркелић

СДС нас изиграо

Др Шешел: Суревњивости међу политичким странкама у врховима и у бази. Рецимо, ми смо имали споразум са Српском демократском странком о подели власти на локалним нивоима и тај споразум није проведен само због Српске демократске странке.

● Најадекватнији примери за то су у?

Др Шешел: У многим градовима, у Власеници, на Палама, у Српском Сарајеву, у читавом низу градова у Републици Српској.

● Је ли тачно да су они чак ишли са Коалицијом за цјеловиту и демократску БиХ да би се дочепали неких функција?

Др Шешел: Да, и таквих примера има. Они су ушли у савез са муслиманским странкама, а прекршили су споразум са српским радикалима. Друго, СДС редовно прихвата да уђе у коалицију под притисцима са Запада у коалицију на локалном нивоу у извршним органима власти са муслиманским странкама, са Странком демократске акције као једном од кључних чланица Коалиције за јединствену Босну и Херцеговину, а ми то нисмо хтели. Нама је драга власт, али нам није толико драга да бисмо под ноге бацили сопствени програм.

И друго, ми не можемо да уђемо у власт са Коалицијом за Ц и Д БиХ, није то никаква предрасуда према муслиманима. Спремни смо и да укључимо муслимане који живе на територији Републике Српске у органе извршне власти, али оне који живе у Републици Српској, а не „увозне“ муслимане. И поготово нисмо спремни да уђемо у коалицију са Странком демократске акције, јер она је главни кривац за рат.

● Ако се не варам, на листи кандидата за општинску власт за изборе 1996. године, који додуше тада нису одржани на локалном нивоу, у Бијељини је био један кандидат који је успијан поријеклом. Је ли тако?

Др Шешел: На листи Српске радикалне странке, зашто да не буде? Ми смо имали доста муслимана добровољаца у овом рату. Знате, и многе муслимане смо заштитили од ове руље разбојника, која је чак муслимане, борце, покушала да пљачка, да протерује. Било је таквих случајева и у Бијељини. Ми никада нисмо имали став да су сви муслимани исти, ми смо били само против панисламиста, против фундаменталиста, против оних који су покушавали да обнове турско ропство српском народу. Против свих оних који су лојални грађани Републике Српске, не само да никада ништа нисмо предузимали, него смо имали заиста пријатељски однос и помагали им кад год је то требало.

Нисмо компромитовани

● Ви сте сигурни да, док ово говорите, ваши неистомисљеници и они који Вас не воле, не само Вас лично, него радикале, неће рећи: „ево га, лидер радикала, се сада „вади“, прича другу причу?“

Др Шешељ: Немам ја за шта да се вадим. Уосталом, то је опште познато у Републици Српској да се радикали нису огрешили у пљачкама, да се нису огрешили никаквим нечасним радњама, да су редовно били добри борци, јунаци, да су увек имали принципијелан однос према Републици Српској, да су имали принципијелан однос према свим националним мањинама које живе у Републици Српској.

● **Је ли тачно да сте ви чак из Странке искључивали неке људе са образложењем да то чините због пљачке?**

Др Шешељ: Наравно, све за које смо знали да су се огрешили, да су учествовали у пљачкама, ми смо елиминисали из странке. Онај командант Жућа, командант „Жутих оса“ био је наш члан и наш добровољац у Вуковару. Ми смо га још у Вуковару истерали из странке и онда је он формирао неку паравојну организацију и задавао највише јада српском народу, али и свим осталим, у оним реонима где је он оперисао. Бавио се искључиво пљачком.

● **А можете ли се сјетити да је нека друга странка у задњих, рецимо, шест година „искључила“ бар у Републици Српској неког свог члана или функционера због пљачке?**

Др Шешељ: Не верујем да се десило тај случај.

Поларизација муслимана

● **Ни ја не знам ни један случај. Када смо код ове поларизације, да је условно тако назовемо, код муслимана, процјењујете ли да је тај процес политичке диференцијације узео маха у муслиманској популацији БиХ? Нису више сви толико грлато за Алију Изетбеговића и фундаментализам?**

Др Шешељ: Ја мислим да нису сви никада били за фундаментализам, али да им је некако наметнута та идеологија. И друго, комунисти су својевремено прибавили ореол мученика Алији Изетбеговићу 1983. године, оним режираним суђењем, оној групи од 11 муслиманских интелектуалаца у Сарајеву. Суђење су организовали Бранко Микулић и Хамдија Поздерац, да би са режима скинули кривицу за подстицање муслиманских националистичких, панисламистичких аспирација. Они су тражили жртвене јарце. И од ове групе људи су направили хероје којима није било тешко да победе на првим парламентарним изборима међу својим верским истомишљеницима.

● **Мислите ли да су Микулић, Поздерац и, евентуално, још неки међу њима, имали баш ту свијест и да су то радили, очекујући баш речене ефекте?**

Др Шешељ: Не, не. Нису они имали ту свест. Они нису били људи са много памети, они су једноставно хтели да жртвују групу људи да би своје политичке позиције поправили. Нису они очекивали да ће се све ово десити што се десило у Босни и Херцеговини.

● **По Вашој процјени, је ли у Босни и Херцеговини био грађански или вјерски рат, или комбинација, или нешто треће?**

Др Шешељ и војвода Мирко Благојевић у Брчком

Др Шешељ: Био је и једно и друго. Грађански рат, који је имао изразито верски карактер. Грађански рат, јер се водио међу грађанима Босне и Херцеговине. Значи, не рат на основу спољашње агресије, него унутрашњи рат. Друго, рат је био изразито верског карактера. Водио се унутар једног народа. Ратовали су Срби православци, Срби муслимани и Срби католици. Уосталом, то је једном приликом и Столтенберг изјавио и после је повучен као посредник Европске Уније у решавању балканске кризе. Сећате ли се те његове изјаве?

● **Сјећам се, мада би се дало дискутовати...**

Др Шешељ: О чему?

● **Да ли је био изразито вјерски рат. Једна страна, једна војна формација је имала тај мотив, а колико ја знам српска страна није имала мотив борбу за вјеру прије свега, али да оставимо то тероретичарима...**

Др Шешељ: Српска страна је имала мотив одбрану голих живота, одбрану породица, одбрану територија. Али подела је на верској основи унутар једног народа...

И вјерски и грађански рат

● **Али, она је ипак окончана 50 година раније. Да Вас питам сљедеће: да ли знате је ли та мобилизација муслиманског живља била више на идеји ислама или идеји босанства? Они, муслимани нису имали никакву резервну домовину, да тако кажем, једино што им је било остало, била је Босна.**

Др Шешељ: Не, мобилизација је била на идеји ислама и тај ислам је, панисламизам је заразио доста велики проценат муслиманске популације. Муслимани су пред овај рат били заинтересовани за опстанак Југославије. Свесни су били да је у тој Југославији њихова позиција најбоља. Ја сам лично убеђен да је већина муслимана била и за опстанак скраћене Југославије. У једном тренутку је то

Изетбеговић прихватио. У Београду је било договорено да он буде први председник „скраћене“ Југославије.

Онда, на наговор споља, са Запада, кренуо је у отворену сецесију. Добио је гаранције о независности Босне и Херцеговине, избегавању рата. Венсов план је био у првој фази погодан за српски народ, јер су западне силе биле убеђене да ће без икаквог рата отцепити Босну и Херцеговину и тако западни део Српске Крајине оставити без природног залеђа. Због тога је тај план био повољан за српски народ. И после су тражили начина да га редукују, да га трансформишу у све неповољније варијанте.

● **Почетком рата многи бивши комунисти, реформисти, либерални и други лаички политичари су здушно кренули, иако нису мотивисани исламом, у Армију БиХ и одбрану босанске независности. Како то тумачите?**

Др Шешељ: Ко?

● **На примјер, Лагумџија, Токић, Мухамед Филиповић...**

Др Шешељ: Прво, Мухамед Филиповић је увек био инспирисан муслиманством, исламом. А што се тиче Лагумџије и Токића, ја их нисам познавао пре овога рата.

● **Они су метафора за партије које представљају?**

Др Шешељ: Али, у сваком случају, и код њих се појавио тај панисламски синдром. Јер, зашто би баш инсистирали на босанству. У основи сваког инсистирања на босанству или бошњаштву је исламизам.

● **Видите ли једну политичку струју или, евентуално, личност у садашњем спектру политичких идеја и личности, партија у Босни и Херцеговини, која би била спремна да пружи руку повјерења и помирења према Србима и Југославији?**

Др Шешељ: Ја не знам како ће се одвијати даљи процес међу муслиманима унутар муслиманске популације, али сам убеђен да је немогућ њихов заједнички живот са Хрватима. И да ће ту доћи

до цепања Муслиманско-хрватске федерације. Какво ће бити то цепање, видећемо.

Друго, оно што је нама битно, то је да се учврсти и стабилизује Република Српска и да се изврше још неке корекције граница. Да се појача континуитет Републике Српске да се направи нека трампа рецимо за Горажде и да се инсистира на изласку Републике Српске на Јадранско море. То је оно што је наша преокупација. А то, какви ће у будућности бити односи, то је друго питање.

До признања ће доћи

То зависи, пре свега, од муслимана. Ми смо спремни на помирење, али уз стриктно поштовање граница између Републике Српске и Муслиманско-хрватске федерације. Те границе се морају поштовати.

Друго, ми смо спремни за регулисање разних питања замене имовине, регулисање пензијског осигурања, других статусних питања грађана једног и другог ентитета, како се то сада зове. У питању су, заправо, републике практично унутар једне конфедерације, јер Унија Босне и Херцеговине по свим карактеристикама је конфедерација. Конфедерације нису трајног карактера, овде не постоји воља за очувањем заједничког живота и унија Босне и Херцеговине очигледно ће трајати онолико колико траје страна окупација. Оног тренутка када се повуку стране трупе, поделиће се Босна и Херцеговина.

● **Пре пет-шест дана медији су објавили једно писмо Владе Југославије, председника Милошевића, у коме он нуди да се чим приди, што би рекао Јосип Броз, успоставе нормални дипломатски односи са Босном и Херцеговином. Може ли Српска радикална странка утицати на то ко ће бити амбасадор Југославије у Сарајеву?**

Др Шешел: Ја мислим да то није нарочито важно питање, тј. личност амбасадора у Сарајеву. Нисам о томе, да вам искрено кажем, до сада ни размишљао. Али, Савезна Република Југославија је спремна да успостави дипломатске односе са Унијом Босне и Херцеговине под условом да у томе равноправно учествују оба ентитета и да Босна и Херцеговина призна државно-правни континуитет југословенске државе.

● **Да ли се Ви лично надате томе? То је крупно питање.**

Др Шешел: То ће једном морати да се деси, када - видећемо.

● **Ако би се којим случајем - једно хипотетично и мучно питање - десило да се Република Српска, под притиском споља, утопи у заједничку државу Босну и Херцеговину, како би изгледао живот Срба у таквој држави?**

Др Шешел: Живот Срба у таквој држави би био немогућ и Србију би задепонови милион и по избеглица. Нико од Срба не би остао да живи у тој држави. То је извесно, сигурно. И оно мало Срба што је остало на подручју Мусли-

манско-хрватске федерације, остали су само у покушају да што боље продају своју имовину. И ови који су се враћали у Дрвар, Петровац, и друга места вратили су се, углавном стари људи, да у некој погодности прилици продају имовину и да тај новац проследи својим потомцима који су у избеглиштву у Републици Српској или у Савезној Републици Југославији или било где друго. Значи, само из жеља да се спасе шта се спасти може од имовине људе мотивише да се врате на подручје Федерације или да остану још неко време тамо.

● **Постоји ли још нека озбиљна политичка снага у Србији која размишља слично Српској радикалној странци о том питању?**

Др Шешел: Сви озбиљни и свесни Срби размишљају на овај начин. Ово није неки облик страначког размишљања.

● **А знате ли да постоји тамо код нас, у Републици Српској, Странка Дрварчана која је снажно потпомогнута, бар прошле године, неким партијама одавде, из Србије?**

Др Шешел: Она може бити снажно потпомогнута, али не може бити снажна странка. Знате, Хрвати немају кога да населе у Дрвару и тамо ће то нешто мало Срба што се вратило, увек представљати већину, док су уопште тамо. Али, дело се да је Србима у Дрвару немогућ живот.

● **Један високи представник међународне заједнице - зове се Шумахер, оптужио је Српску радикалну странку да, наводно, подстиче побуне када се људи враћају и долазе у обиласке својих кућа, села...**

Др Шешел: Не може се намерно подстицати никаква побуна. Ако у народу нема воље за неком побуном, не можете је подстаћи, не можете је створити. И друго, наша странка ту ништа није подстицала, али су наши чланови спонтано учествовали у ономе у чему је цели народ учествовао.

Опомена Биљани Плавшић

● **Мало прије сте рекли да је ово што се десило у Бечу са Биљаном Плавшић јасан примјер шта међународна заједница или моћници свијета мисле о томе. Зашто баш сада, она је била и прије два мјесеца у Бечу?**

Др Шешел: Она је доживела сада велики шамар, вероватно је то неко упозорење да пази шта ради. Вероватно је скренула мало са колосека који јој је трасиран од стране западних сила. Ја сам убеђен да Биљана Плавшић нема још неку велику политичку будућност, још два три месеца и под великим је знаком питања да ли ће уопште као прозападно настројен политичар бити кандидована за председника Републике на овим предстојећим изборима.

● **За очекивати је, бар да је кандидат је њена странка, Српски народни савез?**

Др Шешел: Ја нисам у то сасвим сигуран. Та њена странка је конгломерат незадовољника и бивших чланова Срп-

ске демократске странке. Нису они нарочито одани Биљани Плавшић и оног тренутка када схвате да је Биљана Плавшић отписана од стране западних кругова, они ће потражити новог лидера или ће им тај лидер бити одређен од стране западних сила.

● **Имате ли Ви информацију више, а о чему до сада нисте ништа јавно рекли, о чему су тајно разговарале Медлин Олбрајт и Биљана Плавшић?**

Др Шешел: Не знам ја тачно о чему су оне тајно разговарале, јер разговори су заиста били тајни. Чују се различите шпекулације, различити коментари, али озбиљним политичарима не доликује да јавно распредају на основу шпекулација.

● **Када ускоро дођете у Републику Српску, ако Вас председница Плавшић позове или се стекну околности да се сретнете, хоћете ли избјећи разговор?**

Др Шешел: Не бих избегао разговор. Зашто бих избегао? То што сам ја спреман да свакоме у лице кажем све што мислим, не значи да мрзим људе. Не бих избегавао контакт ни са једним озбиљним политичарем, политичарем из било које парламентарне странке у Републици Српској. Ако нисам избегавао контакт са Милорадом Додиком, рекао сам вам већ да ме је у мојој кући посетио, зашто бих избегавао са Биљаном Плавшић? До сада сам увек само био у сукобу са Додиком. Што се тиче Биљане Плавшић, ту су биле различите фазе, фаза искреног пријатељства, фаза затегнутих односа, фаза поправљених односа и фаза отвореног сукоба. Код Милорада Додика то никада није било, увек је био само сукоб. Значи, спреман сам да разговарам са свима, али не одустајем од програмских циљева Српске радикалне странке и политичких принципа којима се руководим.

● **По Вашем мишљењу и по мишљењу ваше странке, шта је у Републици Српској важније: председник Републике Српске или члан Председништва БиХ односно председник у Председништву БиХ, како кажу неки, њему одани политичари и медији?**

Др Шешел: Ја мислим да су и једна и друга функција подједнако важне. Заправо, која је важнија зависи пре свега од става западних сила. Да је нека друга личност на месту Момчила Крајишника, западне силе би учиниле да је много важнија функција члана Председништва Уније Босне и Херцеговине. И тамо би тежиште власти помериле. Пошто им не одговара Момчило Крајишник на тој функцији, они тежиште пребацују на место председника Републике Српске.

● **Хоће ли тако бити и послје септембра, када председник Републике Српске буде, на примјер, Војислав Шешел? Хоћете ли бити председник?**

Др Шешел: Ја нећу бити председник Републике Српске. Нећу се ни кандидовати. Можда се нисмо претходно разумели. Ја сам држављанин Савезне Републике Југославије и потпредседник Владе Србије. Ја ћу се појавити у Републици Српској само да бих потпомогао изборне напоре Српске радикалне странке и,

евентуално, остварио политичке контакте са представницима других политичких партија. То је све. Иначе, директно се нећу мешати у политички живот Републике Српске.

Ја никада нисам ни био држављанин Републике Српске, а можда ће вам изгледати чудно, никада нисам био ни држављанин Босне и Херцеговине. Никада нисам уписан у књиге држављана.

● **То је грешка администрације, а не ваша воља!**

Др Шешељ: То је административна грешка или намера.

● **А хоћете ли тражити држављанство Босне и Херцеговине?**

Др Шешељ: Не, зашто бих тражио држављанство Босне и Херцеговине?

● **Па, ако имате неке некретнине тамо, на територији Босне и Херцеговине, нема везе да ли у Федерацији БиХ или у Републици Српској...**

Др Шешељ: Ја у Сарајеву, где сам рођен, немам никакве некретнине. Тамо је остао само наш породични стан у друштвеном власништву, он је напуштен. А породица има некретнине у Херцеговини, те некретнине су једним делом под окупацијом.

Крајишников таленат

● **Примијењено је да lijепо говорите о Момчилу Крајишнику. Шта је разлог томе?**

Др Шешељ: Из садашњег руков-

ства Српске демократске странке са њим смо некако увек имали најбоље односе. Највиши степен разумевања. Најкоректнију сарадњу.

● **Како, а Ваша процјена његових политичких...**

Др Шешељ: Ја ислим да је он један од најспособнијих политичара у Републици Српској, мени импонује то што је доста трезвен, сталожен, не губи живце, упоран преговарач. Човек који зна шта хоће, човек са изразитим политичким талентом.

● **Смета ли Вас мало што о њему има и других прича, поготово vis-a-vis богатства, криминала...**

Др Шешељ: Колико ја знам, он је био и пре овог рата богат човек, породица је богата. Наравно, разне приче колају, али те приче треба поткрепити и доказима ако људи који са њима наступају желе да буду имало озбиљни и уверљиви. Ја не знам ни за један случај тих његових активности које би биле у супротности са законом.

● **Вјероватно сте прочитали да је Ваш политички противник, Милорад Додик, неколико пута изјавио да Ви одете на Пале, по врећу пара, торбу пара добијете, помиње чак 5-6 милиона марака, да бисте урадили неке услуге СДС-у?**

Др Шешељ: То је будалаштина! Ја лично нисам чуо такву Додикову изјаву. Ако је то рекао, онда му је то крајња будалаштина. Никада ми нисмо добијали финансијску помоћ од СДС-а. Никада као странка.

● **Ја немам ништа против Додика, али он је то најмање десет пута јавно изјавио, од митинга до изјава у интервјуима, по новинама?**

Др Шешељ: Ја нисам био ни на једном његовом митингу, а те интервјуе нисам читао. Ако је заиста тако нешто изјавио, онда је покварењак, будалаштина. Апсолутно никада нисмо добили ни једног динара финансијске помоћи од Српске демократске странке.

● **Видите, он је и прије 15 дана исто изјављивао...**

Др Шешељ: Да смо добили толико пара од Српске демократске странке, ми бисмо одавно освојили потпуну власт и у Србији и у Црној Гори.

● **То је, наравно, за људе који не умеју политички мислити, то је глупост, али на масе ојађеног народа и сиромашног то ипак дјелује...**

Др Шешељ: Ја мислим да нико озбиљан у то није поверовао, нигде.

● **Да, али међу бирачима има и неозбиљних...**

Нећемо у Владу

Др Шешељ: Па, само неко неозбиљан може у то поверовати. Неко ко већ има неке предрасуде против српских радикала једино.

● **Он је на конференцији за штампу, прије 10 дана, али и прије њега дан или два, предсједница Биљана Плавшић рекла да сте и Ви и Српска радикална**

Са народом и у добру и у злу

странка одавде, из Србије, вршили притисак да радикали и СДС убу у Додикову Владу.

Др Шешељ: Ми никакав притисак у том смислу нисмо вршили. Ми смо спремни на формирање Владе националног јединства. Ми смо такву понуду саопштили непосредно после ванредних парламентарних избора. Прва нам је варијанта била стварање коалиције Српске радикалне странке, Српске демократске странке и Социјалистичке партије Републике Српске. Пошто социјалисти Републике Српске нису били спремни на ту варијанту - залагали су се за ширу коалицију - ми смо и на то пристали. Чак смо били спремни да пристанемо и на Младена Иванића као мандатара за састав Владе, под условом да се формира Влада чији је састав строго пропорционалан односу снага у Народној скупштини. То је оно што Иванић није хтео да прихвати и због тога није успело.

● **Он је у једном интервјуу, након што је „абдицирао”, јер је одустао од мандата, рекао да су радикали брже схватили него СДС да веће моћи проћи њихов концепт, али да он није био спреман ићи на веће уступке од оних које је на крају понудио прије него што је поднио оставку. Шта га је, шта мислите, руководило да, на неки начин, раздвоји иначе стално спајање СДС-а и радикала у Републици Српској?**

Др Шешељ: То је Иванић изјавио?

● **Да!**

Др Шешељ: Прво, ми се грчевито

противимо било каквом насилном спајању Српске радикалне странке и Српске демократске странке. То су две посебне странке са изразито различитим индивидуалним профилима. Друго, Младен Иванић је постављао сувише крупне услове, а није имао политичку подлогу за тако нешто. Јер, која је то његова странка? Где је та његова реална политичка моћ? Он је с неба пао као мандатар.

● **Је ли баш као са неба?**

Др Шешељ: Баш као са неба, што се тиче опште парламентарне традиције. Обично се мандат поверава представнику највеће парламентарне фракције или страначке коалиције, а не некога да се одреди потпуно са стране. Може да се одреди и са стране, ако постоји парламентарна већина као подлога за такво одређивање. У овом случају ни то није постојало. За разлику од Младена Иванића, Милорад Додик је одмах био спреман да формира мањинску Владу уз подршку муслиманских партија.

Зебња због Додика

● **Шта Ви процењујете, на какав је одјек та одлука, избор те Владе, наишла у српском народу Републике Српске?**

Др Шешељ: Ја мислим да је то дочекано са великом зебњом. Додуше, Милорад Додик је обећавао да ће сачувати Брчко у саставу Републике Српске и ако не успе да ће поднети оставку. Није успео,

а још није поднео оставку. Онда је обећавао пола милијарде марака економске помоћи. Добио је само неке мрвице, ситнину. Сада опет говори да ће добити нешто око пола милијарде марака, ја лично у то сумњам.

● **Је ли тачно да сте некада, пре двије године, изјавили да је Милорад Додик издајник?**

Др Шешељ: Знате шта, ја сам сада потпредседник Владе Србије, ја не могу да наступам само као страначки председник, иако у вашем интервјуу представљам само Српску радикалну странку, говорим као председник те странке, ја не могу исте квалификације да дајем какве сам давао као опозициони политичар. И ви сте могли у овом интервјуу приметити битну разлику.

● **Чак ме је и збунила, морам признати.**

Др Шешељ: Е, па то је ваш проблем што вас је збунила, али она је сасвим логична.

● **Да, нека гријех иде на моју душу. Хтио сам, дакле, у вези са Додиком још једно питање. Ви рекосте да Вас је он чекао пред кућом када је постао председник Владе. Је ли то био дио тактике или ствар случаја?**

Др Шешељ: Не, ствар је била заиста случајна. Дошло је до забуне у заказивању места састанка. Ја сам састанак заказивао у земунској Општини, он је требао да дође у мој кабинет. Њему су, или погрешно пренели, или је дошло до неке друге забуне, па је отишао мојој кући. Пошто

Види се коме народ вјерује - митинг испред Савезне скупштине

моја породица никога не прима у кућу када ја нисам присутан, он је тако чекао у колима испред куће. Заиста, није било никакве задње намере, није било никакве жеље да се напакује. Заиста ми је било жао што је дошло до тога, јер ја сам по природи врло гостопримљив човек и коректан у међусобним релацијама и са политичким противницима.

● **Од чега живи ваша породица?**

Др Шешел: Моја породица живи искључиво од моје плате.

● **Какво је Ваше породично стање, колико вас има у породици Шешел?**

Живим скромно

Др Шешел: Ја имам супругу, имам три сина, на путу је четврто дете и живим заједно још са мајком, сестром и тетком, које су избегле из Сарајева.

● **Нема додатних извора прихода?**

Др Шешел: Додатних извора прихода нема, имам врло велику плату као савезни посланик - и даље примам ту плату - та плата је нешто већа него плата потпредседника Владе Србије. Тако да као потпредседник Владе никаква примања друга немам, а и као председник Општине принципијелно нисам хтео да примам никакав председнички функционални додатак. Плата је поприлична, висока, спада у највеће плате у државној администрацији, али мени је она довољна за ипак врло скроман живот.

● **Има ли разлога да се не каже колика је тачно?**

Др Шешел: Та плата је нешто око 5.000 динара.

● **То је мање од 1.000 марака.**

Др Шешел: Ту негде отприлике се креће до 1.000 марака, после ове девалвације остала је мања од 1.000 марака, иначе је ту негде, пратила је 1.000 марака.

Сарадња је нужна

● **Да се вратимо још на проблем Републике Српске. Да ли су Вам, и у којој мјери, познате њене економске могућности? Може ли она преживјети сама или је из економских разлога упућена на што дубљи улазак, и саобраћајни и енергетски, у Босну и Херцеговину?**

Др Шешел: Она не може преживети потпуно сама. Неповољна јој је распрострањеност територија. Друго, има велике привредне капацитете и упућена је на директну сарадњу са Савезном Републиком Југославијом, али је упућена и на сарадњу са Муслиманско-хрватском федерацијом, и на сарадњу са Хрватском у економском погледу. Што се тиче економске сарадње, ми српски радикали, смо заиста политичари без икаквих предрасуда, ми желимо да сарађујемо на економском плану са свима у обостраном интересу. Дакле, без икаквог наметања нечијих туђих интереса.

● **Да ли Вам је познато да је у Републици Српској прошле године био на дјелу један концепт приватизације, чак**

се кренуло у неке конкретне политичке и правне акције. Међутим, ова Влада је то све обуставила и припрема неки нови концепт?

Др Шешел: Да, то ми је познато и мислим да је власт Српске демократске странке катастрофално каснила са процесом приватизације. Они су то могли кроз трансформацију свих предузећа у друштвеној својини у акционарска друштва одавно да обаве. Да један пакет акција задрже под контролом државе, под контролом Владе, да евентуално продају страним инвеститорима када за то дође време, а 49% акције могли су по разним критеријима да поделе становништву, да поделе борцима, да поделе породицама палих бораца, инвалидима. Значи, по читавом низу критерија могли су да изврше трансформацију. И ту трансформацију нико не би могао да оспори. Овако се десило да су касно донешени закони, нова власт их је вратила у првобитно стање.

● **Би ли се онда могло рећи, да је процес приватизације довршен, да су, рецимо, и Србија и Република Српска релативно стабилне државе, да је Српска радикална странка богатих људи, да кажемо тако, средњег или крупног бизниса?**

Др Шешел: Не. Прво, и у Србији је катастрофално закаснио процес приватизације. Све би било другачије да је благовремено примењен неки оптималан концепт приватизације. Друго, Српска радикална странка није странка богатих људи крупног бизниса. Српска радикална странка је пре свега странка сиромашних људи. Али, људи искрених патриотских идеала, и људи који су у економској сфери изразито либерално оријентисани, свесних да без либералне варијанте капитализма једноставно нема изласка из економске кризе и социјалне беде.

Широк слој бирача

● **Из тог одговора се онда може логично закључити ко су ваши бирачи у Србији и Републици Српској.**

Др Шешел: Наши бирачи су из свих друштвених слојева. Неупоредиво је највећи број људи из социјално најугроженијих слојева зато што су ти слојеви претежна већина нашег становништва. Такво се раслојавање десило протеклих година да имамо врло мали круг богатих и огромну масу сиромашних, средња класа је практично уништена. Најбедније данас живе припадници некадашње средње класе.

● **Да, али нас су до сада учили, а и ми понекад друге вољно или невољно учили, да те слојеве, о којима Ви говорите, традиционално представља левница.**

Др Шешел: То није тачно. То је једна велика заблуда.

● **Имате ли информације из Републике Српске - да ли изгледа гласају више за Вас или за неке друге политичке странке?**

Др Шешел: Тешко је то проценити. Али, међу избеглицама имамо огроман број присталица. Међу избеглицама које живе у Републици Српској, које су из-

бегле, дакле, са територије Муслиманско-хрватске федерације или са територије Републике Српске Крајине, оне ће сада имати право гласа на овим изборима.

● **Мало прије сте поменули нова изборна правила. Да ли се игде у свијету намећу, дакле, под морање правило да странка кандидује одређен број жена, да чак међу првих 10 кандидата морају бити три жене?**

Др Шешел: То нигде у свету нема. То ни мало не тангира Српску радикалну странку. Ја мислим да смо ми имали највише жена кандидата. Уосталом, када погледате и у Србији највише жена посланика има Српска радикална странка; највише жена министара у Влади Републике Србије има Српска радикална странка. Ми настојимо својом вољом, из сопствених страначких принципа, да укључимо што више жена у политички живот. А оваква наметања су невероватна. У основи свих западних настојања у изборном процесу се врши чиста манипулација.

● **Може ли се икако томе доскочити?**

Др Шешел: Томе би се могло доскочити ако све српске странке буду сложне. Оне су сложено наступиле против ових наговештених нових правила и видимо да су западне силе одустале од оних најгорих међу њима.

● **Мислите ли да то што међу члановима, симпатизерима и гласачима српских радикала има доста жена, што је несумњиво тачно и што нека истраживања која су направљена то показују, да је ваш имидж лично допринио?**

Др Шешел: Ја мислим да су сви чланови Српске радикалне странке томе допринели, неко више неко мање, али да смо искрено заинтересовани за потпуну равноправност полова и тако се понашамо у политичком животу.

Принц и бајка

● **Док је била у Британији председница Плавшић се сусрела са члановима породице Карађорђевић, са принцом Александром. Јесте ли Ви ревидирали, и колико, мишљење о принцу Александру Карађорђевићу и неким живим, осталим члановима те династије?**

Др Шешел: Имам врло лоше мишљење о принцу Александру Карађорђевићу. Са њим сам се срео 9. октобра 1989. године на годишњицу убиства његовог деде, краља Александра, у Марсеју. На мене је веома лош утисак оставио, као човек без икаквих интелектуалних квалитета. Као човек који не зна српски језик. Као човек који уопште не разуме политичку ситуацију у отаџбини. Ја мислим да је и разговор Биљане Плавшић са Александром морао деловати смешно, вероватно се и она чудила, вероватно се и она запрепастила када је схватила на кога је наишла. Мислим да ће после тога и њене монархистичке аспирације да спласну.

● **Мислите ли да, када се тако отворено говори, као што Ви иначе говорите, кад се каже народу, да то, овако, ствара**

неку малу забуну, некако није лијепо да се ружно говори о причевима, краљевима итд.

Др Шешел: Зашто није лепо? Они су људи од крви и меса. Само да разбијемо те заблуде.

● Али, обично се људи присјете бајки и онда се из бајке научило нешто другачије.

Др Шешел: Е, онај ко воли бајке, тај није у стању да се озбиљно бави политиком. Бајке су за дечији узраст.

● Ко су савезници председнице Плавшић у иностранству?

Др Шешел: Ја мислим да, у правом смислу речи, она нема савезнике. Ја мислим да Биљану Плавшић покушавају само искористити и да са њом не рачунају на дугу стазу. И да би Биљана Плавшић требала после овога што јој се десило у Бечу на другачији начин да размишља о својој политичкој позицији. Да се не заноси празним обећањима. И да делимично промени курс.

● Хоћете рећи да се није неком полицајцу или царинику у Бечу омакло да је задржи.

Др Шешел: Не! Тако нешто се на бечком аеродрому не може никоме омаћи.

● Људи размишљају овако: Биљана Плавшић је изразити антикомуниста, не подноси Милошевића, има демократску фасаду, и можда је велики број људи из Републике Српске окренут ка њој, ра-

чунајући на нешто озбиљнију подршку Запада.

Запад подржава антисрбе

Др Шешел: Запад подржава само онога ко је спреман да му служи у реализацији антисрпских циљева. Запад нема идеолошких предрасуда. И најгорег комунисту Запад ће подржати ако је он спреман да реализује антисрпске циљеве. Па зашто је Запад подржавао Тита?

● Да, из разноразних разлога, па и између осталих...

Др Шешел: Између осталог из тог разлога.

● Али, Запад се не либи да подржава – не знам да ли подржава Ибрахима Ругову, рецимо?

Др Шешел: Запад не подржава само Ибрахима Ругову, него све шитгарске сепаратисте, па међу њима и Адема Демаћија, који је као стаљиниста робијао 27 година, као отворени стаљиниста. Чак је маршал те тзв. Албанске комунистичке армије.

● Шта знате о ослободилачкој војсци Косова и Метохије? Када сте први пут за њу чули или, од када она постоји, да тако кажем?

Др Шешел: То је изразито терористичка организација, новијег датума оснивања. Са западном подршком, са за-

падњачким инструкторима у позадини и са западњачким снабдевачима оружја и новца. Није нарочито бројна, има неколико стотина припадника и главнина је побијена у овој акцији, у којој је страдао и главни командант Адем Јашари.

● Мислите ли да међу Албанцима, Шитгарима на Косову и Метохији има било каква политичка групација која ту, тзв. Ослободилачку војску Косова не подржава?

Др Шешел: Међу активним политичарима не! Сви они је интимно подржавају, али желе да неко други вади кестење из ватре, нису спремни сами да се жртвују.

● Хоћете рећи да би се могло међу Албанцима наћи неких лојалних, са више политичког рада, неких „здравих снага“ међу њима?

Др Шешел: Има много Албанаца који су лојални Србији и многи од њих сада страдају, многи су жртве тероризма албанских сепаратиста. Многи су убијени последњих дана.

● Неки од њих су били у Социјалистичкој партији, а неки у Српској радикалној странци?

Нема дискриминације

Др Шешел: Ми смо имали једног добровољца Албанца, који је погинуо у Херцеговини.

● Како се у свему овоме понашају Горанци?

Др Шешел: Горанци су традиционално лојални Србији, исправни грађани у огромној већини, часни људи, поштени.

● Знам да је један Горанац био у врху Српске радикалне странке.

Др Шешел: Фејзо Камбери је и даље члан Српске радикалне странке.

● То је још један од доказа да Српска радикална странка не прави дискриминацију по националној основи.

Др Шешел: Имали смо ми у Лозници муслимана кандидата за посланика, Сулејмана Спаху. За длаку није прошао као посланик.

● Презива се Спахо?

Др Шешел: Спахо се презива. Живи у Лозници и даље је члан Српске радикалне странке.

● Има занимљиво презиме, с обзиром на традицију Спаха у политици.

Др Шешел: Па, Мехмед Спахо је у Краљевини Југославије био изразито српски оријентисан политичар. И био је члан Југословенске радикалне заједнице. Југословенска муслиманска организација била је једна од партија чланица Југословенске радикалне заједнице. Просрпског карактера.

● Јесте ли Ви учествовали у покушају прављења просрпски оријентисаних муслиманских партијаца, рецимо 1990. и 1991. године?

Др Шешел: Не!

● Мислим на ону двојицу младића – Хасана Делића и Џевада Галијашевића из Мошевица, код Маглаја.

Др Шешел: Хасан Делић и Џевад Галијашевић су уживали велике симпати-

Од првих дана у одбрани српства: народни посланик Мирко Благојевић

је у Београду и били су ми лични пријатељи. Хасан Делић је био, не само члан, него и у руководству Српског слободарског покрета - то је првобитни назив наше странке. Последњи пут смо се видели у јануару 1992. године на конвенцији за нову Југославију, како се то звало. После је избио рат и не знам шта је даље са њим било. Чуо сам да је погинуо. Не знам да ли је то истина?

Улога Цркве

● **Предлажем да један сет питања осветима мјесту и улози Српске православне цркве, и у Србији и у Републици Српској. Каква је Ваша оцјена мјеста и улоге Српске православне цркве у Републици Српској током ратних збивања?**

Др Шешел: Српска православна црква у Републици Српској углавном је одиграла позитивну улогу. Већина свештеника се патриотски понела, било је и оних који нису. Народ то све зна. Ја не бих сада хтео да никога појединачно прозивам. Српска православна црква је традиционално чувала српску националну свест, државотворне традиције, неговала патриотски дух у народу и она је у основу таква и данас.

● **Јесу ли до Вас, као важног страначког лидера у Србији и међу српским народом, допирали понекад и неки критички гласови на рачун понашања појединих људи из Цркве?**

Др Шешел: Да, било је неких људи који су се огрешили и о црквене каноне, и о елементарни морал. Било је чак и неких који су проневерили хуманитарну помоћ, било је разних случајева. Али, знате, треба о томе отворено да се говори, али не бих ја лично улазио у те расправе. То знају људи и унутар Цркве и грађани, верници. Једноставно, то треба полако рашчистити и у црквеним редовима.

● **По Вашој процјени, колико су данас епископи или владике јединствени по**

најсудбоносијим питањима српске нације?

Др Шешел: Мислим да нису јединствени, да има још увек неких који су склони странчарењу и они наносе велику штету Српској православној цркви. Поготово таквих има и у Србији.

Рецимо, велика група свештеника Шабачко-ваљевске епархије, сврстава се уз Српски покрет обнове и отворено је наступило у предизборној кампањи. Затим, има одређен број свештеника који активно политички делује проповедајући монархизам. То су људи необразовани, људи без много памети, али изазивају забуну у народу. И наносе штету Цркви, такође. Знате, Црква треба изнад тога да се уздигне, не сме да следи ни једну политичку партију, свештеници не би смели да буду страначки организовани.

Једна од битних разлика између нас и СДС-а је и у томе што ми сматрамо да свештеници не могу бити чланови политичких странака, а код СДС-а свештеник изађе као посланик у Народној скупштини и држи неку своју проповед као да говори у Техерану. То је оно што ја не могу да схватим и не могу да прихватим.

● **То сам баш хтио и да питам, јер је примјетно да је Црква, дакле, неки званични људи су давали отворену подршку и позивали вјернике да гласају за СДС, чак и 1996. године, а никад за СРС.**

Др Шешел: Ја мислим да је то погрешан наступ свештеника, и да им то наноси штету. Наноси и Цркви и целом српском народу.

Шта са вјеронауком?

● **Да ли Вам је познат „случај” и понашање епископа бихаћко-петровачког, г. Хризостома? Како то тумачите?**

Др Шешел: Да, веома је лоше његово понашање и наноси штету српском народу. Њему је, изгледа, само стало да он буде владика. Баш га брига за инте-

ресе српског народа, за интересе Републике Српске. Он води неку своју политику мимо српске.

● **Он је био први када је требало бјежати, како кажу неки његови вјерници, и када се требало враћати.**

Др Шешел: Јесте, први је бежао, а први се враћа!

● **У Републици Српској у школама постоји вјеронаука, у Србији је нема. Да ли је овдје уводити или тамо укидати?**

Др Шешел: То је веома комплексно питање. Треба прво видети која то европска земља има веронауку на овај начин замишљену у својим школским програмима. И каква треба да буде веронаука. Многи сматрају да веронаука треба да се изучава по старом образцу, још из времена Краљевине Југославије. То је погрешно. Погрешно је веронауку уводити као марксизам у основне и средње школе. Погрешно је оцењивати веронауку.

Друго, као изразито демократски оријентисани политичари, ми смо за то да вероисповест треба и да остане приватна ствар сваког човека. Треба помоћи Цркви да организује наставу веронауке. Држава треба да помаже Цркви. И друго, у време телевизије постоје много ефикасније методе обављања веронауке као црквене пропаганде, као начина едукације верника, као начина деловања цркве у народу. И треће, много катастрофалније последице има када пошаљете да деца веронауци учи неко ко није компетентан, неко ко није способан, него када деца уопште не изучавају веронауку.

● **Са овим ставом ћете дати приличну муке вашим посланицима у Републици Српској ако, рецимо, на дневни ред дође питање опстанка или укидања вјеронауке?**

Др Шешел: Треба се врло озбиљно посветити том питању. И никакву муку нећу задати нашим посланицима, они ће следити страначку политику.

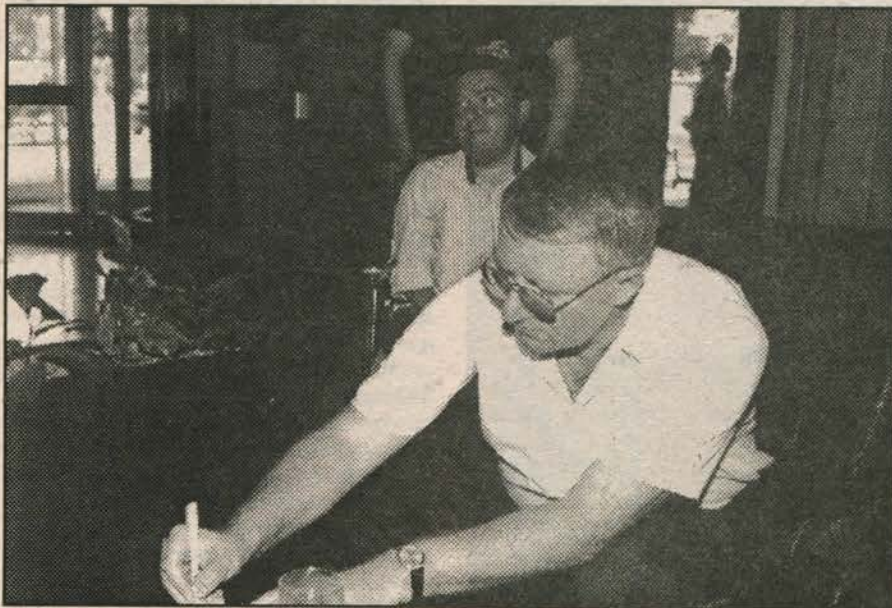
У сваком случају, ако треба да остане веронаука као школски предмет треба да буде факултативна, не сме бити обавезна. Нека се изјасне родитељи ако је реч о основној школи, да ли жели да му дете похађа веронауку или да се сам њак изјасни ако је реч о средњој школи да жели да похађа веронауку, може му се организовати та настава. На силу наметнути некоме да изучава веронауку, једноставно није примерено неким цивилизацијским и демократским принципима.

Ту нема никакве муке за наше посланике, они ће да следе такву нашу програмску оријентацију по том питању.

● **Примјехујете ли неке знаке промјена према Вама лично од стране Атанасија Јефтића од када сте у Влади у Србији, с обзиром на његов изразито антимилошевићевски став?**

Др Шешел: Никада никакав контакт нисмо имали, још од 1989. или 1990. године. Од 1990. године! Једном смо се срели 1995. године, мислим у манастиру Грачаници. И то је све.

● **Имате ли нешто подробније информације о глобалном ставу Српске православне цркве према Републици Српској? Када је био прошле године актуел-**

Др Војислав Шешел потписује налог за исплату помоћи жртвама Изетбеговићевог фанатизма

ни сукоб у руководству СДС-а, Крајишник и његова група су заступали једно, а Плавшићка друго.

Др Шешел: Та спрега између дела црквене хијерархије и Српске демократске странке никада нам није била довољно јасна. Мислимо да је наносила штету и Цркви и Српској демократској странци и српском народу у целини. Свако везање цркве за било коју политичку партију је увек погрешно.

Посљедице раскола

● По Вашим информацијама – је ли дефинитивно окончан раскол Српске православне цркве у Америци?

Др Шешел: Још ту има много проблема. Мислим да је раскол превазиђен у основи и да се више не може обновити. А где се јављају проблеми? Око располагања материјалним богатством. Српска црква у Америци има огромне некретности. Некретности доносе профит, и то профит који је ослобођен пореза. Многе цркве организују бинго, једну врсту томболе, ту се велике зараде постижу. Многи Американци долазе да би играли бинго у нашим црквеним просторијама. Финансијски интереси сада ометају даљу интеграцију цркве у Америци, искључиво финансијски интереси. Интереси кланова.

● Нова ствар, бар за мене. Шта би се

могло рећи: да ли је Српска православна црква у домовини, у Србији, сиромашна или богата?

Др Шешел: У отаџбини Српска православна црква је сиромашна. У дијаспори је богата. Најбогатија је у Америци, Канади и Аустралији.

● У Републици Српској је за вријеме рата изграђено пуно цркава и вјерских објеката. Мислите ли да су болнице, или неке друге социјалне установе требале да имају предност?

Др Шешел: Да, мислим да ту има претеривања. Али, знате, тамо где грађани сами располажу својим новцем, зашто би се ми у то мешали. Држава мора да одређује приоритете, за државу су приоритети ипак болнице. Али држава треба да помаже и Цркву.

● Код нас, у Републици Српској, ових дана поново је актуелно језичко питање. Отварају се поново неке дилеме – екавица или ијекавица. Ако би то дошло на Скупштину, на парламент српски, како би се посланици Српске радикалне странке о том питању изјаснили?

Језичке дилеме

Др Шешел: Видите, ја сам рођењем ијекавац, сада сам екавац. Екавштина је модернији израз. Када екавац живи у ијекавској средини, он редовно остаје ека-

вац. А када ијекавац дође у екавску средину, он редовно постаје екавац. Ретки су изузеци. То је један од доказа да је екавица модернији израз.

Пошто је донешена та одлука, пошто је она у приличној мери проведена, мислим да би било погрешно ствари враћати на почетак.

● Да ли Вам нешто значи име Радило Маројевић?

Др Шешел: Да. Он је један истакнути интелектуалац из Београда. Био је и председник неког српско-руског друштва. Неколико пута смо се срели и разговарали, оставио је на мене утисак пријатног човека. Не знам зашто питате...

● Питам због тога што он каже да сви они који се залажу за екавицу, да су масони, да је то вид масонске завјере, иту је сврстао без икакве резерве Павла Ивића и Милорада Екмечића. То је мало сумњиво, бар са мог становишта?

Др Шешел: Ја први пут чујем за такву његову изјаву, па је и мени то мало сумњиво. Ја не верујем да би Павле Ивић и Милорад Екмечић могли бити припадници било какве завере. Веома их ценим као истакнуте српске интелектуалце, у правом смислу речи великане нашег доба.

● У сваком случају, Ваш је став да – нека иде процес екавизације, да се не враћа назад започети процес?

Др Шешел: Ја мислим да не би требало да се враћамо назад по том питању.

● Иако је нови министар наредио да се под хитно треба враћати.

Др Шешел: То је погрешно!

О војсци

● Да прозборимо и коју ријеч о Војсци Републике Српске и комплексу војних питања. Својевремено сте били доста критични према неким, да кажемо, идеолошким симпатијама Војске Републике Српске. Је ли остајете при ондашњој аргументацији или – какве су Ваше нове спознаје?

Др Шешел: Сви генерали који су сметали, почињени су из врха Војске Републике Српске, на челу са генералом Миланом Гвером. Они су били права сметња реформисању Војске Републике Српске и преузимању улоге коју војска треба да игра у модерном друштву. Веома ценим садашњег министра одбране Републике Српске, генерала Манојла Миловановића, као ратног команданта, као храброг, паметног, способног човека, као искреног српског патриота.

● Упркос томе што је ушао у Владу Милорада Додика?

Др Шешел: Ја мислим да су у Владу Милорада Додика ушли многи часни и поштени људи. Међу њима и генерал Миловановић

● Знате ли шта о генералу који је сада постављен за начелника Главног штаба Војске Републике Српске?

Др Шешел: Лично не познајем генерала Талића, али мислим да је у овом рату показао висок степен способности.

Митинг у Бања Луци: Српска радикална странка је странка толеранције и поштовања других нација и вјероисповести

Командовао је највећим корпусом Војске Републике Српске у овом рату.

● **Јесте ли чули за изјаву америчког „посредника“ Пердјуа, који је захтијевао да се смијене сви ратни генерали?**

Др Шешељ: Тај Пердју може да смењује генерале у америчкој војсци. У српској војсци не смемо дозволити никоме споља да смењује генерале. Мислим да Војска Републике Српске има способне генерале, прекаљене у овом рату и мора да сачува те генерале. Не само генерале него и пуковнике, мајоре, капетане - све оне који су показали висок степен војничког знања и храбрости.

● **Данас, 9. маја 1998. године је баш произведена нова генерација генерала у Војсци Републике Српске. Није ли то мало много?**

Др Шешељ: Ја не знам колико је произведено нових генерала и не знам све те људе који су произведени, многи од њих заиста то заслужују. Не бих сада могао да се упуштам колико заправо Војсци Републике Српске треба генерала. Произвођење у чин генерала је најчешће и ствар политичке воље власти.

● **Каква је Ваша процјена борбене готовости, оспособљености Војске Југославије у овом тренутку?**

Др Шешељ: Војска Југославије је показала, упркос дубокој економској кризи, лошем материјалном положају официра, подофицира, професионалних војника, да представља респективну војну силу, способну да одбрани границе Савезне Републике Југославије.

● **По Вашој процјени, у којој мјери су повезане Војска Републике Српске и Војска Југославије?**

Др Шешељ: Постоји природна сарадња између две војске српског народа.

Популарност нам расте

● **Предлажем да сада, опет, читав један сет питања посветимо Српској радикалној странци Републике Српске с обзиром да смо о томе недовољно говорили. Изнијели сте процјену да очекујете да ће на јесен Српска радикална странка бити прва патриотска странка на изборима. Који су аргументи за то? Како да будете боље пласирани од СДС-а?**

Др Шешељ: Ја мислим да имамо веома добру организацију која непрекидно јача, да нам ауторитет и популарност у народу нагло расту. А ове године ћемо се много боље припремити за саму предизборну кампању.

● **Неки аналитичари кажу да вашем лидеру у Републици Српској, мислим на др Николу Поплашена, недостаје мало политичке енергије, политичког ероса, жеље за влашћу. Сада сте озбиљна странка, са 15 посланика, а он, тако, не испољава жељу за влашћу?**

Др Шешељ: Ја мислим да свако онај ко се бави политиком испољава жељу за влашћу, па тако и Никола Поплашен.

● **Али га дио популације гласача, доживљава као човјека који то ради „лијевојом руком“, тј. воншалатно.**

Др Шешељ: Ја мислим да он то не ра-

ди левом руком, да ради интензивно и да улаже много труда и напора. Имао је један хендикеп због те саобраћајне несреће прошле године, која га је више месеци везала за болесничку постељу. Он, ево, управо сада вади шине из околине кичме, мислим да ће бити много физички спремнији за ове напоре који га чекају у предизборној кампањи.

● **Неким аналитичарима, да тако кажем, остало је нејасно зашто сте се лишили услуга неких интелектуалаца, типа Предрага Лазаревића. Шта је био разлог његове елиминације?**

Др Шешељ: Предраг Лазаревић је једна крајње деструктивна личност. У којој год групи људи он ради, не може дуго да издржи. Одмах изазове кавгу, сукоб, свађу. Тако му се и отац понашао. Отац му је био расколник унутар Радикалне странке између два светска рата. Чак, после укидања Радикалне странке, пристао да буде дан Врбаске навалине. Дакле, ставио се у службу краља Александра након завођења диктатуре.

Тако исто и овај Лазаревић. Вероватно ту сада има нешто у генима, има неке својејавности, има неке, не могу ја да неке теже речи користим, али има нешто што је вероватно генетска предиспозиција да се у сваком друштву изазива хаос по сваку цену. Да се увек мора предњачити или изазвати сукоб и раскол. Е тако се понаша Предраг Лазаревић, он

не може да опстане ни унутар своје нове партије.

Нема сарадње са расколницима

● **Рецимо да је то све тако, како процјењујете то да са Ваше стране није било иницијативе да се у неким општинама иде у власт са њим, са одборницима његове странке, па чак и по цијену да у неким општинама у извршну власт уђу кандидати Коалиције за ЦиД БиХ?**

Др Шешељ: Ми нећемо са отпадницима из Српске радикалне странке ни у какву сарадњу. Ти су се људи морално обрукали, издали Странку у одлучним моментима и ту нема компромиса. Да су били добри, остали би у нашој странци. А, ако знамо да су лоши, зашто бисмо ми онда са њима улазили у коалицију?

● **Једно сколастичко питање, како бисте Ви мени приговорили – значи ли то да нема добрих и поштених људи или политичара који су изван Српске радикалне странке?**

Др Шешељ: Не, није тачно. Изван Српске радикалне странке има много поштених и добрих људи, политичара. Али они који су покушали изазвати раскол у Српској радикалној странци нису ни добри, ни поштени, ни талентовани политичари.

● **Можда ће се једног дана, напросто**

„Моја породица је моје одлазиште и моје долазиште“: др Никола Поплашен са супругом Миром и дјецом Јеленом, Марком и Петром

„Шумадијски Зола“, Томислав Николић говори на митингу у Републици Српској

из лијепих побуда, предомислити, увидјети да су залутали, па хтјети поново да се врате?

Др Шешел: Они могу да се преомисле уколико су напустили Српску радикалну странку, мирно отишли и готово. Ако су хтели да изазову раскол унутар Српске радикалне странке, па се дрвљем и камењем бацали на Српску радикалну странку, више не могу да се врате у наше редове.

● У поменутом случају, да ли се, управо, радило о томе?

Др Шешел: Да. А Предраг Лазаревић је хтео да изазове раскол.

● Морам Вас питати о позицији – не знам довољно – чини ми се да је био важан човек међу српским радикалима, а и мимо тога ужива углед, о Славку Алексићу?

Др Шешел: Славко Алексић се склонио сада са подручја Српског Сарајева. Имао је извесну, рекао бих, психолошку кризу након окончања ових ратних дејстава. У једном тренутку се разишао са политиком Српске радикалне странке у односу на Бијану Плавшић. И тихо је напустио Српску радикалну странку. Међутим, никада – колико ја знам – јавно није нападао Српску радикалну странку, а ми га и даље ценимо као истакнутог ратног команданта, као четничког војводу, као човека који је веома заслужан у ослободилачкој борби српског народа. Мени је искрено жао што је он напустио Странку, али шта се ту може. Али, то што је он напустио странку, не значи да га ја сада не сматрам часним човеком. Ја га и даље сматрам изузетно часним и поштеним човеком, и храбрим командантом.

● Може ли Српска радикална странка одлучније, или бар на јавној сцени убједљивије, устати у одбрану неких људи које оптужује Хашки суд и неке друге међународне правне и хуманитарне организације?

Др Шешел: Колико можемо, ми устajeмо у њихову одбрану. Апсолутно смо

против испоруке било којег Србина Хашком трибуналу против његове воље. То је наша трајна оријентација.

● Када сте почели говорити нешто о Српској демократској странци у Србији, рекли сте да са њима, барем овдје у Београду, не сарађујете, јер има међу њима љотићевца.

Др Шешел: Ту преовлађују љотићевци, поготово од када је овај Којчић преузео странку.

● Има ли још неко име...

Др Шешел: Нема значајних имена. Овај Велимир Бранковић, са којим смо имали успешну сарадњу, како чујем, напустио је странку, и сада није више у њеном руководству. С њим се и даље повремено виђам. А ови који су сада преузели руководство отворени су љотићевци. Не знам о чему бисмо могли са њима да сарађујемо.

Будући парламент

● Шта ће бити ваш главни адут у изборној кампањи? На шта ћете обратити тежиште у Републици Српској?

Др Шешел: Очување Републике Српске, заштита српских националних интереса, економске реформе, решавање социјалних проблема – су приоритети.

● Има још четири мјесеца до избора. У Републици Српској су регистроване 64 политичке партије. Већина ће, вјероватно, изаћи на изборе. Шта мислите, како ће изгледати парламент послје избора?

Др Шешел: Ја мислим да огромна већина тих странака нема никаквих шанси да уђе у парламент. Што се тиче српских странака у парламенту ће бити Српска радикална странка, Српска демократска странка, Српски народни савез, Социјалистичка партија Републике Српске и Додикова странка.

● Ништа више?

Др Шешел: Не. Значи у парламенту ће бити пет српских странака. Видећемо кога ће нам убацили из Федерације. То је мимо наше воље и мимо наше контроле.

● Да ли пратите скупштински живот, јесте ли гледали можда неку сједницу Скупштине Републике Српске?

Др Шешел: Да, често гледам скупштинске преносе. Једну антену сам набавио и поставио на кров моје куће којом хватам само програм Српске телевизије. Уз одређене сметње, али могу да пратим скупштинске сметње, али могу да пратим скупштинске седнице.

● Какав је утисак из онога што видите?

Др Шешел: Мислим да су посланици Српске радикалне странке врло озбиљни, паметни, способни. Да предњаче својом озбиљношћу у садашњем скупштинском саставу. Мислим да Скупштина има, у основи, толерантну атмосферу, да је често врло интересантна.

● Како су Вам се дојмили посланици Коалиције за цјеловиту и демократску Босну и Херцеговину?

Др Шешел: Један од њих је недавно изазвао скандал подсећајући Србе на право прве брачне ноћи из времена турске окупације. После су се извињавали његови сарадници из посланичке групе. Скандал је био велики, заиста. Не знам да ли се тај после и појављивао на скупштинским седницама.

● Јесте, чак је изјавио да ће се извињити свима, и Бањалучанима пошто му је била изречена забрана доласка у тај град, свима осим Николи Поплашену.

Др Шешел: Значи, Никола Поплашен да се и даље нада том праву прве брачне ноћи.

● Сви су добри, само он ништа не ваља. Мада је Шумахер, неки дан на једној трибини на Факултету политичких наука у Сарајеву, „развалио“ просто, Алексу Буху као примјера недемократског политичара који сматра да је немогућа демократија у Босни и Херцеговини као једној држави, а Николу Поплашену није „прозивао“. Хтио сам Вас замолити да упоредите мало атмосферу у Скупштини Републике Српске и Скупштини Србије. Гдје има више демократске и парламентарне културе?

Др Шешел: Ја мислим да је и у једној и у другој скупштини развијена демократска и парламентарна култура. То што се дешава, то није доказ некултуре, него заиста развијене културе. Не дај Боже да икада више имамо скупштину у којој се не дешавају инциденти. То би био доказ да нема ни демократије ни културе. Парламентарни инциденти се дешавају само тамо где је развијена демократија и где постоји парламентарна култура.

Не требају нам гуслари

● Имате ли Ви утисак, као што га има народ, да се понекад вјештачки прави већа разлика него што она суштински јест, између појединих српских странака, а има их пет у парламенту Републике Српске?

Др Шешел: Понекад, да.

● То је, дакле, дио политичког маркетинга, по Вашем мишљењу?

Др Шешел: Да!

● У прошлом сазиву Народне скупштине Републике Српске из редова српских радикала била су двојица познатих посланика који су еписки надахнуто говорили, док им је суштина измицала. Овог пута ваши посланици углавном се усредсређују на конкретне проблеме, без гусала...

Др Шешел: Гуслари у политичком животу не могу ништа озбиљно да представљају. Требају нам стручни људи, паметни људи, искрене патриоте који су компетентни за расправе које се воде у скупштини. Знате, ја сам се лично црвенео у Бањој Луци, кад сам посматрао телевизијско сучељавање странака уочи избора 1996. године. Црвенео сам се због наступа Драгана Јовановића. Био је он у емисији, био је Харис Силајдић, били су још неки политичари. Када се оно чудо десило са Јовановићевим иступом, ја сам се питао шта ја овде радим, ко је овај човек, откуд он међу нама. То, једноставно, није својствено српским радикалима. Вероватно се сећате тог наступа. То је нешто страшно.

● Али, тај гуслар постаде или само што није постао амбасадор?

Др Шешел: Да, али он је морао да напусти странку.

● Вољно или невољно?

Др Шешел: Он је искључен из Српске радикалне странке.

● Шта је у његовом случају образложење?

Др Шешел: Кршење страначке дисциплине. Затим, у току неког скупштинског гласања дистанцирао се од посланичке групе. Посланичка група је гласала на један начин, а он на други начин и више није могао а остане члан странке.

Страначка дисциплина мора да се поштује. Он је претходно жестоко критикован и са моје и са стране Николе Поплашене због овог наступа на телевизији.

● Ја сам то гледао, било је мало чудно, али знате како, народ то изгледа доживљава мало другачије, са симпатијама?

Др Шешел: Ја ислим да не може неартикулисано понашање на телевизији да се дочекује са симпатијама. Знате, ако је он борбен човек, онда треба да крене на бункер. А није се баш истакао на неким бункерима. А на телевизији човек треба паметно, сталожено, рационално да говори, да уђе у срж проблема, а не да засипа бујицом неартикулисаних израза своје саговорнике. Не може их онда победити. Он може показати да он има неку психолошку фалинку у својој глави, а победити саговорнике не може. А на телевизијском наступу само јак аргумент може деловати као бомба. А не глупост, коју ћете повишеним тоном саопштити.

Ми смо странка младих

● Многе странке имају подмлатке, српски радикали немају, бар званично формирану, да кажемо, омладинску организацију. Шта је разлог?

Др Шешел: То је бесмислено, то је

остало од комунистичке традиције. Ми смо, српски радикали, странка младих људи и код нас сваки млад човек који се исказа као паметан и способан, брзо се пробија у сам страначки врх. Сви путеви су му отворени. А страначки подмладак је заправо један гето у који старци покушавају да сместе младе, перспективне и амбициозне људе, да би их лакше држали под контролом.

● Овдје, када је ријеч о политичкој сцени Србије, видим да је Ђинђић најавио неки нови демократски блок...

Др Шешел: Он непрекидно прави блокове, коалиције, али то је фарса. Његова странка је осуђена једноставно на пропаст. На нестанак са политичке сцене.

● Дакле, на следећим изборима предвиђате даљи пад популарности и снаге демократа?

Др Шешел: Да!

● Колико се могу присјетити, доскора је у Србији било преко 100 регистрованих политичких партија, али многе су нестале са сцене. У ком правцу иде даље профилсање и груписање партија?

Др Шешел: Иде у правцу дво или, евентуално, тропартијског система. Ја ислим да ће на крају опстати Српска радикална странка као странка умерене деснице и Социјалистичка партија са, већом или мањом, спрегом са Југословенском левицом као странка умерене левнице.

● Јуче је био 8. мај, новине су помињале неку Вашу обавезу да се појавите на суду поводом наводне или стварне квалификације Вука Драшковића као наркомана.

Др Шешел: Ја сам се јуче и појавио на суду и поднео доказ на 107 страна. Стручну експертизу о наркоманском понашању Вука Драшковића. А суд ће бити обавезан да одреди вештаке који ће све то испитати.

● Да ли је у томе било мало кумовске милости, попушта, да тако кажем?

Др Шешел: У тим стварима нема кумовских односа. Знате, то су политички сукоби. Ту нема приватне димензије.

● Да ли сте чули за изјаву Фрање Туђмана, која почиње, отприлике, овако: ако икада умрем?

Смртан сам!

Др Шешел: Тако је говорио и Јосип Броз Тито. Не изненађује ме, ако је заиста то рекао.

● Вама се то не би могло омаћи?

Др Шешел: Можда у неком шаљивом разговору, у озбиљном наступу не.

● Шта бисте вољели да пише на Вашем надгробном споменику?

Др Шешел: Ако икада умрем? Да пише име, презиме, година рођења и година смрти и ништа више. Да стоји крст, православни крст. И ништа више.

● Ја процјењујем да сам претресао сва значајна питања која у овом тренутку муче све српске земље: Србију матицу, Косово и Метохију, Војводину, Републику Српску. Имате ли још нешто специјално поручити грађанима Републике Српске?

Др Шешел: Поручујем грађанима Републике Српске да остану снажни, јединствени, чврсти. Да издрже сва ова искушења. Биће још искушења, биће још социјалне беде, биће још невоља, али Република Српска се мора сачувати. Цели српски народ ће учесовати у том очувању.

Позивам све грађане Републике Српске да изађу на изборе у септембру месецу и да гласају по својој савести, по својим одређењима за ону политичку партију, за ону политичку опцију у коју имају највише поверења.

● Хвала Вам на сарадњи.

Слободан Наградич

Др Никола Поплашен у разговору са новинаром

СКУПШТИНА СРБИЈЕ: КАКО ЈЕ ДР ВОЈИСЛАВ ШЕШЕЉ
ОБЈАСНИО ПОСЛАНИЦИМА СДА ШТА ЗНАЧИ РЕЧ БОШЊАК

БОШЊАЦИ СУ СРБИ

На другој седници, првог редовног заседања Скупштине Србије, посланици Шемсудин Кучевић и Џемаил Суљевић изнели низ произвољних тврдњи, од којих је најтеже зазвучала оптужба за наводни геноцид над „Бошњацима” у Србији. Реаговао је др Војислав Шешељ, а полемику која је уследила преносимо у целости

Расправа између Кучевића и др Шешеља почела је тако што је председавајући Народне скупштине, Драган Томић, дао реч Шемсудину Кучевићу.

Шемсудин Кучевић:

„Господине председниче, даме и господа посланици, дозволите ми да, у име листе за Санџак - Сулејман Угљанин, изнесем став о расписивању републичког референдума ради изјашњавања грађана Србије да ли прихватају учешће страних представника у решавању проблема на Косову и Метохији.

Одмах на почетку да кажем да сам против расписивања овог референдума. Сматрам да је то неуставно и контрапродуктивно. Уколико референдум буде расписан, наша странка ће позвати сутрађане да не изађу на референдум.

Што се тиче неких ствари које смо овде чули, а за оне који пате од амнезије, ја ћу подсетити на неке ствари које су записане и које не могу бити заборављене, а десиле су се у протеклих 8 година.

Прво, након распада Социјалистичке Федеративне Републике Југославије, јула 1991. године, формирана је Мировна конференција о бившој Југославији, са седиштем у Хагу. Потом, од 26. до 28. августа 1992. године, на заседању у Лондону првака Међународне конференције о бившој Југославији, са седиштем у Женеви, која је преузела (што је врло важно) обавезе и статус новонасталих република на простору бивше Југославије и статус свих народа у тим републикама - Савезна Република Југославија је активни учесник (око тога ћемо се сагласити) формирања Међународне конференције на којој је решавано питање Словеније, Хрватске Македоније и Босне и Херцеговине.

Питање СР Југославије још увек није решено, нити је још увек званично дефинисан њен међународно-правни статус. Питање Косова је само једно од нерешених питања, која се као и сва друга требају решити у континуитету међународне конференције. Ту су још питања Санџака и Војводине, као и нерешен статус бошњачког народа, албанског, хрват-

ског, мађарског и других народа који живе у Савезној Републици Југославији.

Друго, будућност Европе је свакако у уједињеним европским државама, попут САД. Наша је жеља да СР Југославија постане чланица заједнице европских држава и чланица УН. У том смислу треба инсистирати на међународном посредовању, у циљу решавања свих нерешених питања у СР Југославији, у складу са европским и светским принципима, како би искористили њихову помоћ у стварању демократских институција и тиме створили предуслове за приступ заједници европских држава и широј међународној заједници. Све то у циљу добијања међународне подршке у виду кредита и других повољности за опоравак привреде, како бисмо изашли из беде и сиромаштва, и како би могли са пасошима, које имамо, без икаквих виза путовати у друге земље, трговати, запошљавати се и слободно живети од свог рада и својих способности. Народ хоће да слободно живи, ради и зарађује. Услов за то је поштовање међународних норми, у првом реду поштовање људских, мањинских и националних права свих народа у овој држави. Све то мора бити гарантовано уставом и законом, на начин да сваки појединац може да остварује своја права. Зато би се првенствено требало залагати да се формира уставотворна скупштина. Не може се народу обећавати пријем у међународну заједницу, а безразложним расписивањем референдума пркосити међународној заједници.

Треће, лицемерно је расписивати референдум за наводно испитивање слободно изражене воље грађана, када је овај режим погазио изборну вољу грађана, изражену на новембарским изборима 1996. године. У Новом Пазару је конкретно погажена изборна воља грађана 10. јула 1997. године, када је уз претњу и употребу силе суспендована легално изабрана власт, а успостављена класична диктатура, која још увек траје. Противуставном и противзаконитом одлуком Владе Србије, коју је потписао господин Ратко Марковић, смењено је комплетно руководство Новог Пазара, које је добило поверење грађана на избо-

Др Војислав Шешељ у Скупштини Србије, непосредно после полагања заклетве Владе народног јединства

Врело Босне код Сарајева: др Шешел са сином Николом, по изласку из зеничког затвора

рима 3. новембра и увело принудну управу од 9 чланова СПС и ЈУЛ-а који на тим изборима нису добили поверење бирача. Насупрот томе, они су познати као људи који су упропастили предузећа и институције, на чијем су челу били годинама.

Након распада бивше СФРЈ уставно-правни статус бошњачког народа у СР Југославији још увек није решен. У протеклих седам година терор владајућег режима над Бошњацима у Санџаку и другим деловима СРЈ повремено је узимао размере геноцида. Последнице таквог терора над Бошњацима су велики број убијених, отетих, несталих, избеглих, расељених лица, спаљених и на други начин уништених стамбених и пословних објеката. О томе још увек ништа није решено, а били смо дужни да то урадимо. Морају се решити ова и друга нерешена питања за која је одговорна држава, а не расписивањем референдума скретати пажњу са горућих проблема у име народне демократије и тиме пребацити сву одговорност за беду и сиромаштво на ионако осиромашени народ”.

Др Војислав Шешел:

„Даме и господо, ја сам дужан да реагујем на излагање господина Кучевића, не толико као потпредседник Владе, колико морам реаговати као Бошњак. Ја сам Бошњак, рођен сам у Сарајеву. Господин Кучајић можда никад није ни видео Сарајево. Он је Босну можда разгледао у букварима, на екскурзији је можда био, можда је на телевизији виђао Босну. Сада одједном говори о неким Бошњацима. Тај сам, ја сам прозван.

У Србији живи милион-два, можда и три милиона Бошњака. А Бошњаци су увек били Срби. Босна је била српска држава. Твртко се као српски краљ крунисао у манастиру Милешеви на гробу светог Саве. Ви сада неку нову теорију о Бошњацима износиате. Да није жалосно, било би смешно. Ово је трагикомично.

Чуј, Бошњаци! И он сад Бошњак! Хајде да је рекао Ирокез, да је рекао Папуанац, то некако разумем. Па има и Египћана, сада чујем, код нас.

Сада он Бошњак, Босне није видео, сутра ће рећи да је Марсовац, Јапанац, ко зна шта ће му пасти на памет. Па добро, човеку свашта падне на памет. Он одједном сад тражи да му се признају и нека посебна права, хоће државу! Хоће Санџак, каже, да одцели. На подручју данашње Србије било је много санџака. На који санџак мислите, господине Кучевићу? Има много санџака. Можда мислите на Новопазарски? Е, статус му се променио пре много, много година, скоро 100 година. Није више део Турске, био је санџак, док је био у саставу Турске, сада више није и никада више неће бити.

Друго, наравно, у Рашкој области живи изванредан проценат становништва муслиманске вероисповести. Нико у Србији не доводи у питање пуну равно-

правност те вероисповести, али немојте да злоупотребљавате верска осећања својих комшија, својих рођака, својих пријатеља, својих познаника, људи са којима живите на подручју Рашке области и да их на зло наводите.

Један ваш идеолошки следбеник је такво зло изазвао на подручју Босне и Херцеговине. Немојте ви то исто да понављате у Рашкој области. Неће се добро завршити, поготово неће бити добро за вас, који то покушате. Боље вам је да живите с миром, да вам нико не дира верска осећања, а нико их сигурно неће ни дирати, јер су православни Срби и у верском, и у националном, и у идеолошком погледу веома, веома толерантни људи и никада нису доводили у питање ничију вероисповест. Никога нису оспоравали, уколико је живео животом достојним човека, уколико се нормално понашао и није насртао на државу.

Не дирајте државу, јер држава се сабљама брани и браниће се сабљама, ако буде угрожена. Имате тамо много, релативно лепо живите. Не можемо се баш у оваквој страшној кризи похвалити да нам је добро. Релативно лепо живите, немојте да се то све баца под ноге. И немојте да пристајете за албанским сепаратистима. Ваше блиске по вероисповести са подручја Босне и Херцеговине искористили су Хрвати. Упозоравали смо и 1990. и 1991. године, немојте, не пристајте за Хрватима, зло ће избити, а о вапу глави ће се разбити. И тако се и десило. Грађани муслиманске вероисповести на подручју бивше Босне и Херцеговине објективно су највише страдали у овом рату, јер је њихово вођство дозволило да буде изманипулисано од стране Туђманове власти.

Немојте ви муслимани, који живите у Рашкој области, дозволити да вас неко изманипулише и да будете туђе средство у обрачуна са српским народом и српском државом. Ове западне силе које вас подстичу, спремне су да се против Срба боре до последњег муслимана, спремне су да се против Срба боре до последњег Албан-

Атмосфера у сали за време полемике

ца, а неће саме доћи овде да крваре. Можда понекад авијацијом, али то је све. Они неће гинути, а хтели би вас да окрену против Србије, против српског народа, хтели би да ви искрварите не би ли се нека пакост и нека штета Србији нанела.

И ово није само упозорење вама. То је упозорење и Албанцима. Памет у главу! Лепим речима о свему се можемо договорити. Уставна права, пуна равноправност никад се неће доводити у питање. То је консензус који постоји у свим политичким партијама у Србији. Али, на сртај на државу, на територијалну целовитост, суверенитет скупо ће коштати свакога онога ко се на то одважи.

Друга нека влада је донела одлуку о успостављању привремених мера, односно принудне управе у Новом Пазару. Сад је ступила на снагу нова влада, али и ова нова влада оправдава све те мере. Јер, не може се локална власт понашати као да је држава у држави - од идеолошких симбола, од потискивања српске државне заставе и увођења ваше страначке заставе, па на даље, до злоупотреба у располагању општинског земљишта и читавог низа кршења законских норми.

Да је та власт нормално функционисала, да је обављала оно што су јој уставне и законске надлежности, нико је не би доводио у питање. Да сам у праву, најбоље сведочи чињеница да, рецимо, у Војводини постоји већи број општина у којима влада странка мађарске националне мањине - Савез војвођанских Мађара, да у Бачком Петровцу владају Словаци, да никоме није пало на памет да тамо заводи принудну управу, јер се нормално понашају, испуњавају - неко више успешно, неко мање успешно - законске дужности, обавезе, не крше Устав, не крше правне норме и зашто би то некое сметало ако у некој средини припадници извесне националне мањине имају већину у некој општини, да буду већински заступљени у органима локалне власти. Никоме то не смета, уколико је нормална ситуација, уколико се сви држе закона.

То што инсистирате, господине Кучевићу, на страном мешању, на интернационализацији, како се то често помодно каже, не може донети никакву корист муслиманима који живе у Рашкој области. Нема Бошњака тамо. Можда има понеки. Нема. Немојте то да причате. Како ћете ви сад мене уверити да сте ви Бошњак, а ја нисам Бошњак. хајде, уверите. Како?! Ја рођен у Сарајеву, отац ми из Херцеговине, мајка ми из Херцеговине, а ви нисте ни видели Босну и сад ви Бошњак, а ја нисам Бошњак. Како?!

Можда је у рату био, што каже господин Бица. Једино тако.

И немојте се тим заносити. Не иде. Немојте данас на ваш верски празник Курбан Бајрам, који је дан слоге, дан поправљања поремећених комшијских односа, који је дан љубави како ваша вера налаже, немојте данас да заоштравате атмосферу и у Народној скупштини и немојте пред јавношћу, пред целокупном србијанском јавношћу да остављате лош утисак, јер ће можда неки људи извући закључак да сви муслимани из рашке области ми-

сле као ви. А не мисле, јер огромној већини се не ратује, не крваре се гаће за западне силе. Свесни су да имају шта да изгубе и никоме се не жртвују ни породица, ни градови, ни села за туђе рачуне. Хтели би да живе с миром и живеће с миром, ако не дозовимо да било ко уноси злу крв".

Народни посланик Шемсудин Кучевић тражио је реплику.

Шемсудин Кучевић:

„Ја нећу овде много да се бавим репликама. Мене је само овде изненадило излагање потпредседника Владе што заговара насиље за решавање проблема који постоје у Републици. Ми смо жртвовали власт 1992. и 1993. године, нисмо хтели да изађемо на изборе, јер смо знали да у ратном окружењу може свашта да се деси народу у Сандаку. Ми смо 1996. године, кад су престали услови ратног окружења, изашли на изборе да учествујемо у институцијама система. Ми смо ушли у институције система, а моткама и батинама смо истеривани из тих институција. А албански народ се позива да уђе у институције система. Пазите, овде има једна врло важна ствар - можемо једне људе неко време да обмањујемо, али нећемо моћи никад све време и све људе".

За реч се јавио још један посланик из редова СДА.

Џемаил Суљевић:

Господине председниче, даме и господо посланици, ја као члан овог Парламента заиста бих желео да дам свој допринос онолико колико моје интелектуалне, политичке и друге могућности ме служе.

Но, заиста оно што ме забрињава, судећи на основу поприличног броја дискутаната, чини ми се да се не поседује смисао за политичку реалност по питању укупне ситуације у којој се налазимо. То

може бити веома проблематично, посебно ако неко свесно не жели да буде политички реалан. Таква политика је погубна и представља обману сопственог народа и грађана наравно.

А неко ко није свестан да није политички реалан, онда он живи у заблуди. Ја вас молим, морамо добро, кад иступамо за овом говорницом, размислити о ономе о чему говоримо - је ли то реално или је нереално. Јер, износити неке ставове и гледања на садашњост, на 21. вијек и формирати став и политичку философију из средњег вијека на бази митолошке и епске поезије, заиста то ће одвести и ову државу и њене народе у пропаст, јер онда неће нам помоћи што ћемо кукати сви заједно да нас свијет не разумије, да свијет мрзи Србе, да свијет жели да разбије Југославију и Србију итд, итд.

Ја сам сасвим сигурно убеђен у следеће: да свијет не мрзи Србе, да Међународна заједница жели добронамерно да се укључи у ријешавање политичке кризе у садашњој Југославији.

И овај референдум, ја лично немам ништа против референдума. Референдум је једно демократско средство да се провери воља грађана, да се провери воља народа, али у овој ситуацији он је сасвим непотребан, он је сасвим беспредметан. Јер, доводи у ситуацију и изазивати судбину једног народа и грађана и ове државе и проверавати његову храброст сасвим је непотребно, јер и овај Парламент и председник Југославије и председник Србије знају много добро и Влада, да ће највећи број грађана ове државе рећи „не".

Е сад се поставља питање у чему је онда проблем. Не, ја се уопште не плашим. Поставља се питање могу ли представници Владе Републике Србије или Републике Србије и Југославије наћи договор са представницима албанског народа на Косову. Ја сам убеђен у то да не може, посебно не тражећи решења у оквиру постојећег Устава Србије и Југославије. То је мој став. Немојте ми замери-

Др Шешељ у цркви Свете Богородице у Батајници: православни Срби никада нису доводили у питање нечију вероисповест

ти. А на крају крајева, и да замерите није ни важно.

Шта ће се догодити тада? Шта ће бити даље? Ако се не договоре представници Србије и Југославије са Албанцима на Косову, онда сасвим сигурно Међународна заједница неће окривити Албанце, јер они немају против међународних представника, него ће окривити представнике Србије и Југославије. У том случају шта се даље може догодити? Онда, могуће је очекивати Дејтон 2. И онда ће их позвати тамо и издиктирати шта треба да раде.

Ја вас молим, водити инат са Међународном заједницом, са Европом, јер смо ми део Европе, сасвим сигурно води у недоглед и у нерешене свих крупних политичких питања која постоје у овој земљи.

Ми морамо бити реални, политички реални и морамо прихватити европске и светске стандарде. Ми често слушамо, и за овом говорницом данас смо чули да представници несрпских народа уживају сва права по највећим европским и светским стандардима. Чак је постављено питање: шта фали Бошњацима у Санџаку? Ја постављам питање: шта нам не фали?

У Санџаку полиција врши терор већ осам година. Војска је вршила терор 1992. и 1993. године. За то постоје аргументи. Ти аргументи нису само моји или представника институција бошњачког народа Санџака и Југославије. Ти аргументи су аргументи многих невладиних институција којих има и овде у Београду, у Југославији, у Србији, итд. и извештаји међународних институција.

Неки представници међународних институција су обилазили Санџак и друга подручја Југославије и Србије и у то су се уверили. Ако сматрате да није тако, да не влада терор и дан данас у Санџаку над бошњачким становништвом, дозволите да формирамо комисију па да се у то уверите. Ако то не буде истина, онда ја прихватам да ми се суди, молим вас. Уосталом, зато имају и аргументи.

Морамо се вратити код политичке ре-

алности. Шта то нама смета, молим вас? Морамо схватити следеће - да моја деца и деца моје деце неће се сложити никада да уче искључиво само српску културу, историју, традицију, географију итд. Учиће и бошњачку и наравно српску и европску и светску.

Друго, морамо бити реални, људи моји, не можемо се сложити, ни Нови Сад, ни Крагујевац, ни Краљево, ни Нови Пазар итд. да нам одавде стално неко поставља ко ће бити председник суда, ко ће бити судија, ко ће бити шеф полиције, ко ће бити инспектор итд.

Председник је нешто друго и одлучује се гласањем. Да вам још нешто кажем, да не би било заблуде, јер је заиста много дезинформација за задњих пет, шест, седам година о Санџаку, о фундаменталистима, о екстремистима, о терористима итд.

Посебно су такве дезинформације ширили режимски медији. Опште је познато да ниједан представник странке којој ја припадам или било које друге странке која заступа грађане Санџака, посебно Бошњаке, није извршио ниједан атак на ништа што је српско или што је државно или било чије. Никакав атак није извршио.

На крају крајева, знате добро и за политичка суђења, да је око 45 њих осуђено на 168 година затвора. Одлежали су близу 100 година.

Мислим да је веома корисно да чујете и другачија мишљења. Ниједан од тих осуђеника није извршио никакав прекршај, нити кривично дело. Да не говорим о економској дискриминацији, о националној дискриминацији, о културној и образовној асимилацији и низ других проблема о чему ћемо, ја се надам, ускоро имати прилику да специјално о томе разговарамо.

Оно што тражи бошњачко, муслиманско национално веће, до сада је било муслиманско а сада је бошњачко, веће Санџака није ништа анахроно, није ништа ненормално, управо се ради о ономе што данашња Европа и свет има, оно

што је прихватљиво за демократски свет. Дакле, то су европски принципи. Оно што је наш захтев, то је дакле, да се и ова држава по принципу и по европским моделима регионализује, као што је на пример Аустрија регионализована, као што је Шпанија регионализована...

Председник:

Реч има потпредседник Владе Републике Србије, господин др Војислав Шешел

Др Војислав Шешел:

Даме и господо, господин Суљевић је изнео врло тешке оптужбе против политичког и правног система у Србији и против власти у Србији. Те оптужбе се морају доказати.

Ви говорите господине Суљевићу о полицијском терору, а нисте били у стању ни један једини пример полицијског терора да наведете. У чему се састоји тај полицијски терор? Говорите о хапшењима, политичким суђењима и робији. У затвор се ишло само због поседовања забрањених врста оружја. Дугих цевки, како се то каже. Само се због тога ишло у затвор.

Што се тиче стања у Рашкој области, пре свега у Новом Пазару, тамо је власт до сада била исувише бољећива, па је појединим људима и групама дозвољавала много више од онога што би било дозвољено у другим деловима Србије када је реч о кршењу позитивних правних прописа.

Шверца је било свуда у Србији, највише у Рашкој области. Одавде су људи у конвојима путовали да би тамо куповали робу из иностранства за коју није плаћена ни царина, ни акцизе, ни порез, ни било шта друго. Власт је била бољећива, па је размишљала да им се учини, не би ли се мало примирили, па када их прође ова стихија ваљда ће се нормалније понашати. Изгледа да је то деловало сасвим у супротном правцу, па су се неки политички чиниоци тамо осилили, па из тога извукли закључке да се може са српском државном територијом поигравати, да се може рачунати на подршку страних сила у процесу разбијања Србије, да то пружа шансу за издвајање итд.

Ви се жалите што ваша деца морају да изучавају српску историју. Коју историју да изучавају господине Суљевићу?

(Суљевић са места):

Бошњачку.

Др Војислав Шешел:

Коју бошњачку? Историја Босне је српска историја. У потпуности српска историја од Кулина Бана, па до последњег Котроманића, до пада у турско ропство. Ви овако крените по генерацијама.

Увек на бранику српства: др Шешел прима поклон од бораца прошлог рата

Ваша генерација, па генерација ваших очеве, ваших дедова, па прадедова и долазите до српских корена. Шта даље? Натераћете мене да се мало позабавим вашом породицом и да вам тачно укажем од које породице потичете. Сада сте лансирали бошњачку нацију и хоћете здраво за готово да вам то прихватимо, а до јуче су књиге објављиване, доказивано постојање муслиманске нације. Икрасим Суљевић, један од главних идеолога, његову књигу сам читао, па Мухамед Филиповић, па Муксим Ризвић, па Хасан Сушић, па многи други. Написали сте тоне књига, читаве шуме су посечене да би се те књиге штампале, сада то одједном бацате и хајде да нове шуме сечемо.

Хајде сада да доказујемо да сте ви из Новог Пазара Бошњаци, а Босне ни видели нисте. Ја ћу вам доказати који су од вас Ровчани, који су Бјелопавлићи, који су Васојевићи, који су из ког племена и када примили ислам. Било их је који су у прошлом веку, крајем прошлог века примили ислам. Па, да се види то и да се једном демистификује.

Опет напомињем, не споримо вам пуна верска права, чак и национална. Сматрајте се чиме год хоћете. Ја толико волим српски народ и толико сам поносан што сам Србин да ми никада на памет не пада да било кога на силу терам да буде Србин, ако он то не жели. Ви ако не желите то да будете, не морате. Нико вас терати неће. Било би понижавати за српски народ да било кога на силу терамо да буде Србин, ако он то не жели. Нисмо мала деца, учили смо школе, читали смо књиге, бавили смо се науком, знамо ваљда неку фактографију, знамо неке чињенице.

Сада ће вам неко лансирати да сте Јапанци и ви ћете рећи да сте Јапанци. Неко ће доказивати да сте дошли са Марса и ви ћете рећи Марсовци. Хвата нас вртоглавица од тих ваших сталних промена. Немамо више ни шума да вам штампамо књиге у којима ћете се доказивати шта сте.

Што се тиче вашег залагања за страномешање, те западне силе које желе да се мешају, још ниједном нису рекле шта је то што немају Албанци на Косову и Метохији, а морали би да имају? Шта је то што пише у правним документима Уједињених нација, а у Србији се не поштује? Шта је то у резолуцијама, декларацијама, Конференцији о европској безбедности и сарадњи, а да се у Србији не поштује? Шта је то у Конвенцији савета Европе о националним мањинама, а у Србији се не поштује?

Да видимо, напокон, шта је то, па ако се покаже иједна ситуација да се не поштује, да од сутра почнемо да је поштујемо, а нико нам не каже шта је то, него кажу - морате разговарати, без икаквих претходних услова, чак не сме ваш услов бити ни поштивање Устава, ни поштовање Србије, а да ми дођемо да вам пресуђујемо.

Е, неће нам нико пресуђивати на овоме тлу и у овој земљи.

Не треба на то да рачунате. Турци су давно отишли и никад се вратити неће. Наравно, ја не мислим да вас осуђујем због нечега, чему нисте сами ништа скри-

вили. Постоји једно чињенично стање - у овој земљи живе људи разних националности и различитих вероисповести. На њима је сада да размисле - да ли ће мо живети мирно, нормално, или ће се непрекидно спорити и сукобљавати?

Обе варијанте су могуће. Паметнија је ова да се живи мирно и нормално. Међустраничким препуцавања ће увек бити. Ево, ми се жестоко сукобљавамо већ неколико година са Агоштовом странком, па ево и са Касином странком, која је новоформирана странка у последње време, и нормално је да се сукобљавамо, али то не значи да се сукобљавају Срби и Мађари широм Војводине.

Таквих сукоба једноставно нема, није се никада чуло за њих у последњих неколико деценија. Наставићемо ми да се споримо и са вашом партијом, али желимо да то не доводи до спорова међу разним конфесијама, или разним националностима. Будите која год желите нација, не интересује ме, али немојте, мене терати да се правим као да заиста мислим да сте то што вам изненада падне напамет да будете.

Је не могу да се правим, увек ћу вам рећи - ја у то сумњам, или, имам доказе да то није баш тако. Бавио сам се друштвеним наукама, из тога извлачим неке закључке, имам аргументе. Па, ако имате јаче аргументе, да видимо чији су веродостојнији.

Немојте нас терати да се правимо као да смо сви овде глупи, наивни, да нам се може „продати рог за свећу“. Желимо државу са модерним правним поретком. Није лако изградити модерни правни поредак, али га градимо.

Најбрже га можемо изградити заједничким снагама свих политичких чинилаца, што такође не значи да сви морамо исто да мислимо. Ја немам намеру да

вас терам да мислите онако како ја мислим, нити би добро било да сви мислимо исто, нити би постојала демократија у Србији, када не би било страничких препуцавања, када се не би препуцавали власт и опозиција, када се не би странке међусобно сукобљавале у борби за неке страначке, политичке интересе итд.

Демократију морамо сачувати, зато негујемо и полемику, и сукобе, и свађе итд. али, у политичкој сфери, а не међу грађанима! А та наоружавања до којих је долазило у Рашкој области, била су иницирана споља, темпирана у правцу рушења државе.

Нема државе на свету која би то толерисала. И на крају крајева, они који вас на то наговарају, они који вам шаљу оружје, не мисле вам добро. Знају да вас нема довољно да срушите Србију, а сви можете страдати у том покушају рушења.

Боље је оканити се тога, лепо ћете живети. Никада се није десило да Срби некога угњетавају, да некога муче. За што, у просеку, по глави становника, највише Рома живи у Србији, можда у целој Европи, највише у Србији? То сами Роми кажу - зато што су Срби добри људи, па нас не муче, па нас не прогоне, па нас не малтретирају, па нас пусте да живимо како сами највише волимо.

Е, због тога их има процентуално највише у Србији. Тај народ који је највише прогоњен, у целој Европи, овде се најслободније, најнормалније понаша.

Ако тај најпрогоњенији народ нема разлога да се жали на Србију, на Србе, онда поготову нема разлога онај ко нам је по пореклу најближи, ко нам је истородан по пореклу, без обзира што је друге вере. Па, вероисповест је и по српском уставу приватна ствар сваког човека.

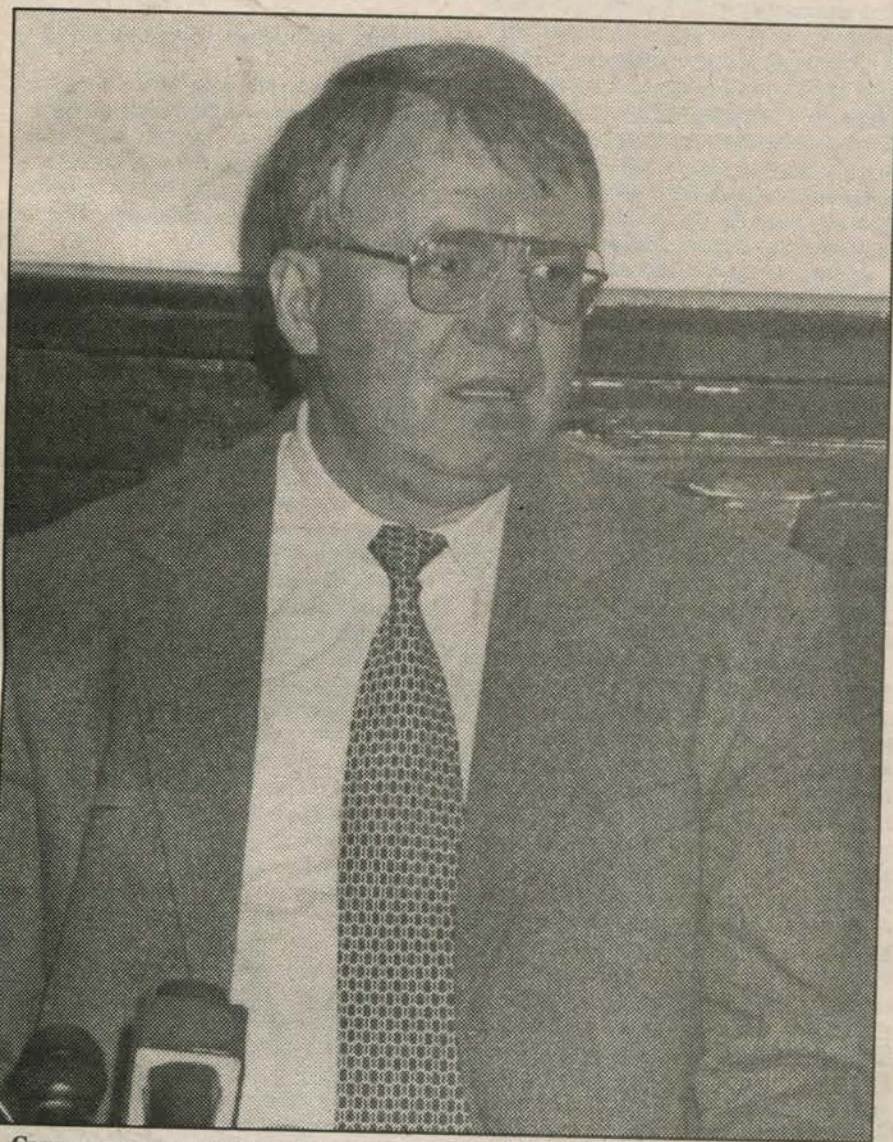

Др Шешел на прелазу Каракај: само Срби могу да пресуђују у својој земљи

ДУЕЛ ПОТПРЕДСЕДНИКА ВЛАДЕ СРБИЈЕ ДР ВОЈИСЛАВА ШЕШЕЉА
И РАСИМА ЉАЈИЋА, ПРЕДСТАВНИКА КОАЛИЦИЈЕ „САНЦАК”,
У ЕМИСИЈИ „ТЕТ-А-ТЕТ” БК ТЕЛЕВИЗИЈЕ

РАШКА А НЕ САНЦАК

Док се Расим Љајић на примеру Косова и Метохије залагао за интернационализацију питања аутономије муслимана у Рашкој, др Војислав Шешељ је нагласио да нема говора о страном посредовању на Косову и Метохији и предложио да муслимани траже решења у сарадњи са српском државом а не у њеној опструкцији

Српски радикали су од првог дана подржали референдум о Косову и Метохији, чиме је избегнута интернационализација овог питања

Водитељ: Интернационализација косовског проблема, аргументи за и против, само је једна од тема данашње емисије „ТЕТ-А-ТЕТ” БК Телевизије. О томе, дакле и о другим темама у нашем студију разговарају потпредседник републичке владе, др Војислав Шешељ и испред Коалиције „Санцак” господин Расим Љајић. Господо, свакако вест дана, бар када је Југославија у питању, је позив председника Савезне Републике Југославије, Слободана Милошевића Ибрахиму Ругови и његов потврдан одговор да преговори почну. Господине Шешељ, да ли је то прави почетак решења косовског проблема?

Др Шешељ: Ја мислим да Ваша интерпретација није тачна. Слободан Милошевић је, као председник Савезне Републике Југославије позвао, на разговор Ибрахима Ругову, није га позвао на преговоре. Мислим да је сасвим нормално да председник савезне државе позива председнике политичких партија. Наравно, то мора по извесним критеријумима.

У принципу то треба да буду парламентарне политичке партије. У случају припадника албанске националне мањине, који нису излазили до сада ни на једне демократске, парламентарне изборе, нема парламентарних странака, па постоји процена да је Руговина странка међу постојећим најјача, највећа, да има највише присталица и највише чланова. И сасвим је нормално да председник савезне државе позове на разговоре Ибрахима Ругову као председника Демократског савеза Косова. Убеђен сам да би га и раније позвао, да је било икаквих индиција да ће се Ругова одазвати позиву. Овога пута, изгледа, одазвао се и чекамо у петак да се појави у аудијенцији код председника Савезне Републике Југославије.

А што се тиче отпочињања дијалога по питању Косова и Метохије и албанске националне мањине, дијалог треба да

На два фронта против Србије: тероризмом и демонстрацијама

воде представници Владе Србије и представници албанских политичких партија, који се одазову позиву, с тим што није немогуће да разговорима присуствују и представници савезног нивоа власти. Али, не као директни учесници, него као људи који заступају савезну државу, јер и савезна држава има интереса да се косовско - метохијски проблем реши на што цивилизованiji, демократскији начин и да се избегне било каква интернационализација.

Поменули сте то питање интернационализације. Мислим да су грађани Србије масовним изласком на референдум показали шта о томе мисле и никаква интернационализација не долази у обзир. Очигледно је да и представници западних сила не инсистирају више толико, очигледно, на интернационализацији. Они су и данас изразили задовољство што постоје шансе да дијалог између власти у Србији и представника албанских политичких партија отпочне. Ако тај дијалог заиста отпочне, ја мислим да ми имамо шансу да онда полако једну политичку кризу привођемо њеном логичном завршетку, који може бити само поновно учешће припадника албанске националне мањине у политичком животу Србије и Савезне Републике Југославије.

Водитељ: Господине Љајићу, како Ви гледате овај позив председника Југославије на разговоре?

Расим Љајић: Ја имам нешто другачије виђење овог питања од господина Шешеља, из простог разлога што се несумњиво ради о добром потезу, али потезу, који је закаснио бар неких 7-8 година. Да је овај позив уследио 1990. године, ја мислим да би била избегнута могућност страдања, сукоба, жртава и на једној и на другој страни на Косову и да не би дошло до политичке радикализације, која је касније уследила на том подручју, а чији смо сведоци, ево, и ових дана. Ако се сећате, први политички захтев

Демократског савеза Косова, као њихове најутицајније политичке партије односио се на враћање аутономије из 1974. године за Косово. Касније, због следа догађаја, због игнорантског односа власти у Београду према том проблему, а наравно и због других околности, дошло је до политичке радикализације међу косовским албанцима, тако да су еволуирали до става о независности Косова.

Ја мислим да пре било каквих разговора да би српска власт морала дијагностицирати проблем на Косову и признати једноставно да је њена досадашња политика доживела неуспех. Пре свега, обећања, која је ова власт давала и конкретно председник Милошевић, не само да нису испуњена, већ смо ми враћени неколико корака уназад у смислу решавања евидентног српско-албанског спора. Када то кажем, пре свега мислим на чињеницу да реколизација Косова, која је била обећавана насељавањем десетина хиљада Срба на Косову, није дала резултат.

С друге стране, Албанци нису одустали од својих политичких захтева, него, како сам рекао, еволуирали су до захтева за потпуном независношћу Косова. И на трећој страни, тај проблем је, хтели ми то да признамо или не, интернационализован. Не само политичком акцијом косовских Албанаца, који су настојали да тај проблем доспе до светских, међународних престоница, већ и због појединих непромишљених потеза власти у Београду. Почетак ових разговора ја ипак сматрам да је то резултат одређеног притиска међународне заједнице, конкретно САД, које су очито одлучиле да ствар и проблем Косова узму из руку Европљана и да је овим практично дезавуисан исход референдума, да се показало да је референдум био један увишан, непотребан, крајње нецелисходан политички потез ових власти и не видим никакву разлику између посредовања, рецимо, Ри-

чарда Холбрука у протеклих пет дана од посредовања, рецимо, Дениса Роса у палестинско-израелским преговорима.

Наравно, Милошевићу је остављена могућност да се извуче, практично дата му је могућност алибија, да каже да се не ради о директном посредовању Ричарда Холбрука, који неће присуствовати тим разговорима, али у сваком случају до разговора је дошло под притиском међународне заједнице, конкретно САД. Наравно, и друга страна је морала да учини уступке и вероватно је да ће то изазвати крупне политичке потресе у албанском политичком покрету. Већ сада се јављају реакције протеста и осуде Руговине политике и конкретног Руговином потеза, који ће ипак морати да дође на преговоре у Београд и то су први преговори, који ће бити без директног међународног посредовања, што може створити проблеме на терену.

Водитељ: Из Вашег излагања отворено је неколико тема. Хоћете ли да идемо редом, дакле да ли испаштамо због пасивности власти свих ових година или ће део око интернационализације...

Нема никаквог посредовања

Др Шешељ: Не, рећи ћу и о интернационализацији и о посредовању и о референдуму и пре свега о аутономији, за коју господин Љајић тврди да је постојала 1974. године. Ја тврдим да 1974. године није било никакве аутономије. Па, да кренемо редом.

Прво, нема никаквог посредовања. Холбрук и Гелбард су дошли у Београд и разговарали у неколико наврата са Слободаном Милошевићем, као председником Савезне Републике Југославије. Пракса је у међународним односима да страни емисари долазе, посећују неке државе и да разговарају. И пракса је да у тим разговорима добију извесне информације о правом стању ствари. И ту председник Милошевић ништа није урадио, што би било у складу са вољом народа, израженом на референдуму и оним што пише у Уставу Савезне Републике Југославије и Уставу Републике Србије.

Ми непрекидно саопштавамо да смо спремни да разговарамо са свима, да ми у нашој земљи немамо шта да кријемо, да смо једно отворено друштво, прозрачно, што би се рекло, такви изрази постоје чак и у политичкој теорији и да у нашем друштву нема практично никаквих тајни, које се тичу положаја човека и грађанина, положаја националних мањина, положаја верских заједница, положаја било ког дела становништва. У овом случају амерички представници су постигли код Албанаца, који су до сада били непопустљиви, изражавање спремности да се неки разговори воде, да дијалог отпочне. Колико је то озбиљна спремност да заиста отпочне дијалог или не, то ћемо видети наредних дана.

У сваком случају, дошло је до извесног попуштања напетости. Ми смо спремни за све облике дијалога. Није тачно од 1990. године наомамо да није постојала спрем-

ност Срба да воде дијалог. Постојала је спремност и владајућих партија и свих озбиљних опозиционих партија у Србији да се води дијалог. Нико никада у Србији, нико озбиљан, знате, има ових ситних, безначајних странака, које се просто надмећу разноразним глупостима и некад имају публицитет, али нико није никад озбиљно придавао ништа њиховим изјавама. Све озбиљне политичке партије, дакле све парламентарне политичке партије су инсистирале увек на томе да припадници албанске националне мањине, као и припадници свих других националних мањина имају сва грађанска права, потпуно равноправност.

Од тога није било одступања. Наши политички противници су увек били искључиво сепаратисти и екстремни међу њима, то су терористи. Са терористима нема разговора, нема преговора, нема милости, они морају доћи под удар закона, под удар репресивне силе државе. Што се тиче сепаратиста, они могу јавно да изражавају своје политичке ставове, али не може им се дозволити да делују, да отцепљују део наше територије. Ту нема говора.

Референдум је најважнија тачка решавања овог проблема у Србији. Референдум је оснажио преговарачку позицију Србије у међународним односима по питању нашег даљег статуса, по питању статуса Савезне Републике Југославије, по питању слабљења или заштравања санкција, јер и ово, што је наизглед било заштравање санкција, није на дугу стазу, неће постићи оне ефекте, који су раније планирани, јер је народ рекао своје, па се не може оптуживати режим да је он крив што се не дозвољава страном посредовање, страна арбитража и слично.

Е сад, у нашој јавности постоји извесна забуна, којој кумују и поједини политичари, поготово политичари, који се не разумеју у правну теорију, који нису из-

учавали међународно јавно право. Посредовање и арбитража у међународном јавном праву нису исто што и посредништво у обичним међуљудским односима у обичним корелацијама, са којима се срећемо у свакодневном животу. Овде, у међународном јавном праву посредовање увек обавезује. Посредовање се редовно претвара у арбитражу. Ако две стране, које су у спору, не могу да нађу заједнички језик, не могу да нађу заједничко решење, не могу да се усагласе, онда онај, ко се прихватио посредовања и ко је прихваћен као посредник, постаје арбитар. То је оно, што је за нас опасно и знамо да је увек та међународна арбитража, то међународно посредовање у споровима, које је српски народ имао по питању односа са Хрватима, са босанским муслиманима и са неким другим, који су живели у претходној Југославији, да је српски народ у том посредништву увек остајао кратких рукава, да су ти западни посредници увек заступали интересе супротне стране.

Устав из 1974. године

И ово, што је посебно важно, 1974. године није било никакве аутономије. Јер, аутономија је једна демократска тековина у савременом свету. Аутономија може постојати само у демократским државама. Ми од 1945. године до 1990. године нисмо имали демократску државу, ми смо живели под комунистичком диктатуром. Ми смо имали уставно уређење. Шта је Устав?

По дефиницији, Устав доноси народ, да би ограничио владара, да би ограничио власт. И у српском језику сама реч „устав“ то најбоље показује. У другим језицима постоји други начин одређивања тог основног правног акта. Код нас је до краја то питање прецизирано. Од 1945. до 1990. године ми имамо само октроисане

уставе. То су уставни, које власт дарује народу, не доносе се вољом народа. А онај, ко би се случајно супротставио усвајању таквих октроисаних устава, ишао је у затвор. Пред Устав 1974. године, у време усвајања уставних амандмана неколико професора и асистената Правног факултета било је осуђено, кажњено, избачено са факултета. Професор Михајло Ђурић је добио осам месеци затвора, зато што се супротставио усвајању таквих уставних амандмана на комунистички устав из 1963. године.

Дакле, то није било уставно уређење. Ми имамо Устав од 1990. године, коме су парламентарни и председнички избори из децембра 1990. године дали легитимитет. Све партије које су изашле на те изборе, прихватиле су се да изађу под таквим уставом и оне су му накнадно дале легитимитет. Ми од тада имамо парламентарно, демократско уређење, демократију са више или мање слабости. Нема у свету демократије, која нема никакве слабости. Код нас су слабости демократије некад биле више изражене, некад мање изражене, али смо имали демократско уређење.

Све политичке партије могле су да изађу на изборе. То, што албанске политичке партије нису излазиле на изборе, било је ствар њихове воље. Нису хтеле. Припадници албанске националне мањине у већини имали су потпуно погрешну политичку оријентацију. То је својеврсна политика аутизма, немешања у унутрашњи политички живот, чврста изолација. Они су сами према себи применили политику апартхејда, практично. И то се само њима осветило. Јер, да су учествовали у политичком животу, непрекидно би имали јаку посланичку групу у републичкој Скупштини Србије, јаку посланичку групу у Савезној скупштини, имали би локалну власт у много општина на Косову и Метохији и имали би учешће у власти на нивоу покрајинске скупштине у оној мери, у којој Устав Србије одређује уставне надлежности покрајина. Ту су изједначене уставне надлежности Војводине и Косова и Метохије.

Расим Љајић: Овде је покренуто више питања. И да је господин Шешел у праву, све што говори, а није, поставља се онда логично питање: зашто су разговори са Холбруком вођени након увођења нове туре санкција према Србији и Црној Гори, односно Савезној Републици Југославији. Према томе, очито је да су разговори закаснили и очито је да се ради о међународном посредништву. То може неко назвати - добре услуге...

Др Шешел: Шта је ту посредовање? Шта је суштина посредовања?

Расим Љајић: Посредовање је што су и једни и други практично приморани да седну за преговарачки сто. Наравно, ја се са Вама слажем да се не ради о директном посредовању, али немате ни ви, ни ја, ни нико гаранција да то неће у другој фази постати посредовање, ако ти разговори дођу у хорсокак, а сва је прилика да ови први разговори неће дати никакав резултат.

Ветон Суруји на демонстрацијама: питање је кога представљају самозване албанске вође, без провере на изборима

Др Шешељ: Има гаранција.

Расим Љајић: С друге стране, ако се позивате на Устав Србије, видите највеће поглавље у том уставу посвећено је правима човека и грађанина. И то је заиста урађено по демократским европским стандардима и на први поглед ту се не би могла дати никаква замерка. Дакле, 45 чланова од укупно 136 чланова Устава посвећено је том поглављу. Али, шта вреди када је то мртво слово на папиру, када је то заправо само споља глудац, унутра жадац, јер се тај устав дерогира од стране оних, који су тај устав и доносили.

Ако Ви кажете да је аутономија једна демократска тековина и да се практично дају у демократским државама, зашто се онда каснило 1990. године у смислу давања Албанцима одговарајуће аутономије, која би предупредила ово, што сада имамо на Косову?

Према томе, ја мислим да, не само да ће међународна заједница све више бити инволвирана у овај српско-албански спор, него су и њене услуге у овом тренутку заиста неопходне, а, с друге стране, ако кажете да је Устав рађен по демократским европским стандардима, ако кажете да Албанцима нису ускраћена никаква права, онда ја не видим разлога зашто се избегавају добре услуге међународне заједнице, зашто се не дозвољава мисија ОЕБС-а да дође на Косово и увери се у оно, што доле заиста постоји. Ако је све то тачно, онда би практично Србија имала дипломатску, политичку иницијативу у односу на косовске Албанце.

Овако је очито да ова власт нешто крије, очито је да се на Косову дешавају ствари, које би могле ову државу, односно власт, која је персонифицира, да компромитују пред међународном јавношћу. Што се тиче учешћа Албанаца у политичком животу Србије и Југославије, Ви, господине Шешељ, знате и лично је Ваша странка имала проблеме у Пећкој изборној јединици, колико се сећам, за време минутих парламентарних избора. Нашој странци је забрањено практично да учествује на изборима на Косову, без икаквог образложења. Једноставно, чланови изборне комисије су говорили: шта ће муслимани Санџака на изборима на Косову? Наша листа је одбијена.

Др Шешељ: С којим аргументима је одбијена? Шта је писало у решењу?

Расим Љајић: У решењу је наводно писало да код потписа, којима се подржава кандидатура посланика, недостаје село, рецимо писало је село - Раждагина, испод тога био је знак „дето“ и због тог знака „дето“, каже, враћена је целокупна изборна листа.

Др Шешељ: Шта значи „дето“?

Расим Љајић: Исто. Испод тога пише - исто село Раждагина. Рецимо, у целом селу смо прикупили 200 потписа и само на првој рубрици се пише назив села. Испод тога се пише „дето“, дакле ознака за исто, исто село. И из тог разлога је одбијена наша изборна листа. То нам је одуговлачено са издавањем решења, да би закаснили, да не би могли да се жалимо Републичкој изборној комисији и Мисији ОЕБС-а, која је пратила ове изборе.

Што се тиче локалне власти, вама је добро познато о каквој се локалној власти ради, о ингеренцијама те власти, јер практично, Устав Србије је толико централизован да су општине сведене на ризину месних заједница, без икакве могућности било каквог одлучивања. Зато ја сматрам да овај устав не пружа довољно могућности, довољно маневарског простора, у оквиру којег би се могло тражити решење за Косово.

Прихватамо документе о националним мањинама

Др Шешељ: Устав није донела власт 1990. године. Устав је донео народ на референдуму. Ми смо као опозициона политичка партија имали много примедби на начин предлагања уставног текста, јер је уставни текст предложила она стара структура власти, која није имала демократски легитимитет. То је онај затечени комунистички режим, који смо још имали 1990. године. Тај режим је организовао референдум. Наше примедбе су се само на томе базирале, а не на самом тексту, садржају Устава.

Наравно, Устав сад треба дотеривати, мораће се можда и мењати, усклађивати са савезним уставом. То је све неко друго питање. Али, додатно легитимитет Уставу дали су децембарски избори из 1990. године.

Што се тиче доласка Холбрука и Гелбарда у Београд, Ви кажете - они су дошли после референдума. Као да су закаснили. Шта они има да долазе и пре и после референдума? Могли су да дођу кад год су пожелели. Наша земља је отворена. Ми још увек имамо дипломатске односе са Сједињеним Америчким Државама, јели тако, односи који шкрипе, немамо пуно немамо на амбасадорском нивоу. Још

има оспоравања правне природе наше државе од стране Сједињених Америчких Држава, али дипломатске односе имамо.

Са државом са којом имамо дипломатске односе можемо и разговарати. Долазе страни представници, долазили су и многи други. Добијали информације, добијали увид у ситуацију о нашој земљи и то је сасвим уобичајена пракса у међународним односима. Страни представници овог пута нису ничим повредили наш суверенитет, овог пута. Дакле, ако су и вршили неке притиске, да прихватимо међународну арбитражу - посредовање, нису успели у томе. Ако су вршили, али ја нисам учествовао у разговорима са њима. Разговарао сам са неким другим дипломатама, последњи је био емисар румунског Министарства иностраних послова и њему сам изложио ситуацију у танчине која се тиче и питања албанске националне мањине и о свим другим питањима унутрашње и спољне политике, и о томе смо разговарали.

Дакле, нема ништа нормалније него да политичари разговарају, да размењују мишљење, идеје, али нема посредовања. Мало пре сам нагласио шта значи поседовање у међународним односима, у међународном јавном праву. Што се тиче припадника албанске националне мањине можда су Гелбард и Холбрук утицали да они промене став и да прихвате дијалог. Ја не знам, нисам присуствовао њиховим разговорима. Они су разговарали са њима у неколико наврта.

У сваком случају, да није било страног мешања, западне подршке, не би било ни овако израженог сепаратизма, ни овако изражених терористичких акција, јер ми знамо да се базе за обучавање терориста налазе у неким западним земљама, али да их и има довољно и у Албанији. Имали смо конкретне доказе до извесног времена да се наоружане групе уба-

Српска радикална странка не само да поштује, него се свим силама и залаже за права националних мањина

Одмах по уласку у Владу радикали су захтевали доношење новог Закона о високом школству

цују преко југословенско-албанске границе, а наша војска је успела да разбије неколико тих група и то су чињенице. Оног тренутка када западне земље схвате да не могу ни на који начин одвојити Косово од Србије, да не могу ни претњамати ни силом ни уценама ни санкцијама да нас натерају на капитулацију, оне морају мењати свој основни став и морају се орпеделивати за дијалог.

Нема ниједног документа Уједињених нација, Конференција о европској безбедности и сарадњи и Савета Европе који се тиче националних мањина, а да га ми не прихватамо. Сада у специјалном издању „Велике Србије“ објављујемо све те документе, упућујемо јавни позив владама западних земаља да нам кажу у одређеном року шта је то што се непоштује у нашој земљи, а прописано је тим документима. Оно што националним мањинама даје Француска, Немачка, Италија, друге европске земље то даје и наша земаља, и чак много више од тога. То је суштина.

У овом случају, наравно, ставар је самих Албанаца и њихових политичких партија да се одреде како ће даље. Ако отпадну гаранције са Запада да ће им помоћи да створе независно Косово, да се прикључе Албанији, ако отпадну гаранције са Запада, да ће чврсто инсистирати да Косово буде посебна федерална јединица у саставу Савезне Републике Југославије што је само прва фаза дефинитивног оцепљења, Албанци ће онда морати сами да се пресаберу, да виде какве су им позиције, шта је реално да могу постићи, а шта је нерално.

Ја сам рекао мало пре, то сте мало деинтерпретирали да аутономија може постојати само у демократском друштву. То је тачно у модерном смислу речи, али постоје разни облици аутономије, негде постоји територијална, негде персонална, негде аутономија колективитета итд.

Ја сам у принципу против било какве аутономије, присталица сам унитарне и централизоване државе, јер мислим да је таква држава најефикаснија и зато се са вама не слажем да општински ниво власти треба да имају већу надлежност него што сада имају. Онда је то и то води великом расипништву, а држава која је у економској кризи, социјалној беди као што је наша држава, себи тај луксуз не сме дозволити и због тога смо ми против регионализације Србије и јасно смо се определили пре неколико година када је та тема била актуелна, бар у опозиционом политичком животу.

Против сам, дакле, било какве аутономије и да се ту разумемо, у принципу. Овде постоји нешто што је као аутономија за нас затечено стање и то је уставно одређење аутономије Војводине и аутономије Косово и Метохија. Ми прихватамо овај Устав и на основу тог Устава идемо на изборе, остварујемо сада и своју функцију као владајућа политичка партија, и једна од владајућих, једна од чланица Владе народног јединства, тај Устав је наша основа. Ми смо желели да се он у перспективи промени, да буде унитаран, централизован, али сада је тако и без консензуса са другим политичким странкама не можемо да га мењам у том правцу.

Да само разјасним нашу позицију по том питању. Оно што је Устав прописао, то сада треба спровести у праксу, а Влада Србије је направила један документ, предлог, нацрт статутарне одлуке Косова и Метохије. Ми тражимо варијанту у ком ће припадници свих етничких група бити задовољни, а ниједна неће бити мајоризирана.

На Косову живе Албанци, не знамо колико их има јер су бојкотовали последњи попис становништва. Знамо да ранији потписи нису били исправни, фалсификовани су, знамо за случајеве да нису пријављиване смрти. Рецимо, умре неки Ал-

банац његова породица по десет година не пријављује смрт да би и даље узимали пензију или се роди дете па се пријављује у седам осам општина да би испало да се седморо-осморо деце родило. Свакаких других манифестација је било. Тога смо свесни, а да бисмо знали колико тамо има грађана, морали би да организујемо ванредни попис становништва и да идемо, можда на нивоу целе Србије, пошто и ту постоје услови, дошло је до извесних претумбација становништва, до великог броја избеглица итд.

То би било можда корисно за целу Србију да се не чека 2001. година, поготову за Косово и Метохију. Тамо живе Срби, Муслимани, Роми, Турци, Горанци, Египћани. Постоје 7000 људи који се изјашњавају као Египћани. Могу и ја у приватном разговору да се насмејем, неко се може изјаснити као Јапанац и као марсовац и као припадник било ког постојећег или непостојећег народа. Може бити и једна равнотежа, али њихово је право да се изјашњавају како год желе и зашто би ја то њима оспоравао.

У сваком случају тамо мора бити вишедомни систем, мора бити равнотежа власти и морају се представнички различитих етничких група навићи да се договарају у остваривању функција Покрајине и у остваривању функција локалне власти. Општина којих сада тамо има 30, можда треба већи број, можда мањи број и о томе се може разговарати. Оно, на чему би посебно инсистирао као на добром решењу за Албанце, ако они већ не желе да учествују у нашем културном, друштвеном, јавном животу итд. у пуној мери. Ако не желе Албанци да похађају наше државне школе, можемо им омогућити да имају своје у приватном статусу, да сами организују да не плаћају доприносе држави за школство, него да плаћају директно у своје фондове којима ће то финансирати, да не траже од нас да им ми то финансирамо. Колико пара, толико музике и ако желе нешто посебно онда нека сами финансирају.

Зашто бисмо ми њих онда терали да раде по наставном плану и програму који прописује држава. По новом Закону о универзитету предвидели смо да универзитети сами одређују наставни план и програм и то је ваљда једна демократска тековина. У томе је овај наш садашњи закон, Предлог закона о универзитету, демократскији од једног ранијег решења, а онај који уписује своје дете у такву школу, нека размишља шта ће сутра његово дете да ради, да ли ће та диплома бити валидна на тржишту или не, на тржишту радне снаге, да ли се са том дипломом може лако наћи посао или тешко. Воља му, нека се сам одреде.

Ако не желе да се лече у нашим медицинским установама, нека оснивају своје у приватном статусу и сами финансирају. Не морају онда нашој држави да плаћају доприносе за здравство, ако не желе наш систем пензијског осигурања, могу свој да оснују и директно да усмеравају доприносе у тај систем. Нашој држави морају да плаћају порез који плаћају сви грађани, јер од пореза се финансира

држава као таква. То је оно на чему бисмо инсистирали. То би била једна варијанта културне аутономије. Дакле, ту су све ствари одавно разјашњене, а они који нас критикују и нападају да не поштујемо права албанске националне мањине, да их оспоравамо, никако да кажу шта ми то конкретно оспоравамо.

Водитељ: Ево да чујемо господина Љајића ако дозвољавате.

Расим Љајић: Ја се морам вратити на међународно учешће у решавању овог проблема. Господин Шешел вероватно зна питање људских права више није унутрашње питање ниједне државе у Европи и свету, па према томе не може бити ни унутрашње питање Савезне Републике Југославије, односно Србије. На Конференцији ОЕБС-а јула месеца 1991. године усвојен је принцип да чланице ОЕБС-а могу показати забринутост, ако се процени да се крше људска права одређене етничке, односно мањинске заједнице и да чак ОЕБС може упутити Мисију посматрача у дотичну земљу и без сагласности те земље. Према томе, то је принцип који је ...

Др Шешел: Може, ако је та чланица ОЕБС-а, а ми смо суспендовани у чланству и немамо ту обавезу.

Расим Љајић: Без пристанка те земље они могу побудити...

Др Шешел: Ако је та земља чланица ОЕБС-а.

Расим Љајић: Не, не каже се, ако је чланица ОЕБС-а.

Др Шешел: Не, молим вас то се подразумева.

Расим Љајић: Не пише...

Др Шешел: Оно што ОЕБС прописује, не може да се односи на земље које нису чланице ОЕБС-а, јер је ОЕБС регионална међународна организација.

Расим Љајић: Али, не стоји да ОЕБС не може да пошаље мисију у Југославију. Не стоји, без обзира што стоји тамо празна столица за Савезну Републику Југославију.

Др Шешел: Али док ми нисмо у чланству ОЕБС-а, не може ОЕБС правно да нас натера да прихватимо...

Расим Љајић: Дозволите, и да је тачно то што кажете, генерално као принцип питање људских права не може бити питање унутрашњих ствари ове државе и ми долазимо сада у питање суверенитета.

Др Шешел: А чије је онда питање?

Расим Љајић: Сада ћу то да кажем, ако држава више у свету нема апсолутних држава, то нису ни Немачка, Француска, Велика Британија, а не може бити ни Савезна Република Југославија, ни Америка наравно. Није суверена.

Др Шешел: Ко јој то намеће вољу?

Расим Љајић: Намеће јој вољу, јер се држава мора одрећи дела свог суверенитета, у области културе, екологије...

Др Шешел: У којој варијанти?

Расим Љајић: У генералној, ...

Др Шешел: Немојте молим вас, није генерално, не може генерално, само ако је чланица неке међународне организације. Молим вас, држава која није чланица Уједињених нација, не може би-

Само језиком аргумената

ти обавезана да спроводи вољу Уједињених нација. Не може правно. Уједињене нације не могу Швајцарској ништа да наметну, Швајцарска није чланица Уједињених нација и ништа не могу да јој наметну. Она је ван система Уједињених нација. Правни систем Међународне организације, било да је реч о међународној организацији глобалног карактера или међународној организацији регионалног карактера, јер глобалног карактера су Уједињене нације, а регионалног карактера је ОЕБС. Главни систем тих организација обавезује само државе чланице.

Расим Љајић: Дозволите само да завршим. Уједињене нације, односно САД су преврнуле брачни кревет Садама Хусеина да виде шта се иза тог кревета крије. Да ли се крије неки нуклеарни отпад и уколико би постојао институт апсолутне суверености, практично би то могло да значи да Бугарска на граници Југославије може да одреди место за депонију нуклеарног отпада. То наравно не може да учини управо због принципа о коме говоримо.

Дакле, ако инсистирамо на овом принципу, апсолутне суверености, то води у међународну изолацију и то неминовно води у заоштравање односа са Међународном заједницом. Када се ради о школама, господине Шешел, Ви знате да је договор Ругове и Милошевића потписан још септембра 1996. године. Практично више од годину и по дана, није се одмакло апсолутно ништа у реализацији тог споразума, па чак је недавно поново потписан Споразум.

Сада ћу Вам рећи то, о интелектуалцији, тог споразума, али албанска страна тврди да српска страна покушава да изигра тај споразум. Као што знате, било је предвиђено да се исте школе, да користе и Срби и Албанци у различитим сменама. Једни пре подне, други поподне. Сада, разговарао сам са представницима албан-

ске стране који су чланови ове групе три пута три, српска страна предлаже да се неких 69 школа на Косову физички подели, да 29 припадне Албанцима, од чега су 11 потпуно ван употребе, а остало да припадне српској страни, односно за српске ученике. Чак се наводи да и основна школа у члану преговарачког тима господина Ганија...

Др Шешел: Има ли то на неком папиру негде?

Расим Љајић: Ја нисам видео, а немам разлога да господину Ганију то не верујем.

Све школске зграде су власништво Владе

Др Шешел: Знате шта, ја могу да вам кажем из извора, прво нико не може у име Владе Србије на тај начин располагати са државном имовином Србије. Све школе у Србији су имовина државе, државном имовином располаже Влада. На Влади никада није био ни један акт о отуђивању зграда школа, може бити само договор о коришћењу школских зграда, а не о давању школских зграда. Никома се оне не дају, те школе остају државна имовина, док их држава не прода. Држава некада може и да поклони, али се доноси правни акт, који на Влади Србије никада није усвојен. Гледајте сада другу ствар. Мислим да је ово интересантно, па да разјаснимо да се више не бисмо враћали. Није Албанцима проблем што не могу да користе школске и универзитетске зграде, могу. Било је мало супростављања код неких српских студената, то је сада све разјашњено, схватили су и ти студенти да је ово паметно решење и да не треба заоштравати и онако напету политичку ситуацију.

Дакле, Албанци могу да користе зграде и да одржавају наставу, али знате

шта је њихов проблем? Они нису у стању да самостално организују ту наставу, јер ми кажемо - ево, пре подне иду српски студенти, поподне албански или обрнуто, није битно. То што смо се договорили да они користе зграду, не значи да ћемо ми да им дајемо паре, ми финансирамо само државне школе, тамо где држава контролише, где ми као Влада постављамо ректора, декана, где ми доносимо одлуке о профилу студија, о броју факултета, о броју уписаних студената итд. Тамо ми дајемо паре као Влада, паре из буџета. Тамо, где би они самостално организовали наставу, могу, а ми им помажемо, дајемо им да користе зграде, али морају сами да плате професора да све организују. Не могу очекивати да Влада да паре за такве ствари. Било би сулудо да Влада финансира....

Расим Љајић: Да ли је сулудо да у Дечанима у основној школи у Дечанима, у којој има 46 српских ђака, у школи са 25 разреда, цела школа по том новом плану о којем ја говорим....

Др Шешељ: Тај план још нико није видео, а ви говорите о њему.

Расим Љајић: Споменули сте универзитет и нови Закон о универзитету. Да ли је Влада усвојила нови нацрт закона о универзитету који је данас доспео и у Скупштину Србије и по коме се практично укида аутономија Универзитета.

Др Шешељ: Није тачно.

Расим Љајић: Закон, а да ли је тачно, сада ћу вам рећи, да ли је тачно да се укида Савет универзитета?

Др Шешељ: Јесте, самоуправљање.

Расим Љајић: Да ли је тачно да се уводе надзорни управни одбори, да ли је тачно да Влада поставља ректоре и декане и да ли је тачно да декани и ректори практично имају функцију директора и да ли је тачно да је избрисан члан који је до сада постојао у Закону о универзитету, да, до сада је писало да простор универзитета, да је непроедлив.

Др Шешељ: Где је писало да је простор универзитета непроедлив.

Расим Љајић: Писало је у другом члану Закона, да је простор универзитета непроедлив.

Др Шешељ: Немојте, не може универзитет бити....

Расим Љајић: Према томе, да ли је ово о чему говоримо, да ли значи практично укидање аутономије....

Водитељ: Да ли могу само да вас замолим за кратку паузу, наставићемо после.

Расим Љајић: Молим вас, ако ви вршите овакву централизацију универзитета у Србији, онда чему се могу надати Албанци....

Др Шешељ: Да ли ви знате како се управља и другим, рецимо, француским универзитетима. Управо на овај начин који ми планирамо сада у Србији, у Шведској како се управља универзитетима, аутономија универзитета не подразумева ово што ви говорите.

Укидање самоуправљања на универзитету

Расим Љајић: Шта подразумева онда?

Др Шешељ: Универзитетом управља власт, где је власник држава. Ко представља власника, Влада. Пошто Влада даје паре, Влада одређује ко ће бити ректор универзитета, а ко ће бити члан управног одбора, ко ће бити члан надзорног одбора. То је управљање универзитета и шта је аутономија универзитета?

Аутономија универзитета остварује се у две области, у наставној и научној. Значи, универзитет ће сам да одређује наставни план и програм, број часова, садржај предмета, број предмета итд. у неким законским оквирима и Влада се неће мешати професорима како ће они др-

жати предавања. Професор је самосталан на свом предавању и њему нико не може да наложи шта ће он да каже студентима у оквиру свог предмета, на који начи ће објаснити и какав ће став узети, научни у свом предавању.

То је аутономија универзитета, да ми не прописујемо научним радницима, е, ваш је задатак да докажете то и то, не, када финансирамо научни пројекат, ми кажемо - ваш задатак је да истражите то и то, а нама као наручиоцима пројекта, да донесете резултате. То је аутономија научног рада на универзитету и у другим научним институцијама које нису у саставу универзитета. То је аутономија и на француском универзитету. У Француској Влада поставља ректора, у Шведској исто тако. То је суштина, а шта је суштина?

Суштина је да власник поставља пословодног органа. Ми укидамо само самоуправљање на универзитету. Још је једино на универзитету остало самоуправљање. Иду преузећа у приватизацију, биће потпуна приватизација, чак ћемо морати ту нешто да мењамо у закону, да буде обавезна и нема тога, то је питање наше економије и нашег опстанка, то је питање изласка из економске кризе и онда само да нам универзитет остане са системом самоуправљања. Не може, самоуправљање да остане на универзитету и нијде на свету не постоји такво самоуправљање.

Водитељ: Ако се слажете сада да направимо паузу за рекламу па ћемо наставити.

Расим Љајић: Ја мислим да у овом тренутку та понуда културне аутономије неће бити прихваћена у Приштини. Не само да неће бити прихваћена, већ се о њој неће чак озбиљније ни разматрати, али ја се ипак слажем да је ово једна велика еволуција од става да ће се Албанци протерати преко Проклетија...

Др Шешељ: Ко да ће се протерати господине Љајићу?

Расим Љајић: У вашем програму пише да треба 360 хиљада ...

Др Шешељ: Где у програму?

Расим Љајић: У програму Српске радикалне странке.

Др Шешељ: Којих Албанаца?

Расим Љајић: 360 хиљада Албанаца који су дошли ...

Др Шешељ: И који нису наши држављани.

Расим Љајић: Како сте дошли до бројке од 360 хиљада?

Др Шешељ: То је наша процена.

Расим Љајић: Знате колика је албанска процена? 14 хиљада.

Др Шешељ: Никада нисмо рекли да се протерују наши држављани, само странци који делују сепаратистички. Зашто Немци протерују Албанце који нису њихови држављани?

Расим Љајић: Како ћете ви сада да одређујете ко од тих 360 хиљада делује сепаратистички, а ко не делује сепаратистички?

Др Шешељ: По општој процени, полицијски извештаји и сазнања, то се зна. У Немачкој чим Немачка полиција са зна да неки странац не поштује гостопр-

Типична приштинска слика: уместо у школи, подигнута два прста на улици

имство немачке државе истог тренутка га експедитије. Готово, нема расправе неће са њим да разговара. То је за странце.

У нашем програму не стоји ни за једног држављанина да се протерује. У Пењко-призренској изборној јединици сте мало пре поменули да сте имали проблема. Имали смо и ми проблема, али то су појединачни проблеми. Рећи ћу вам још једну ствар, да су Албанци од 1990. године редовно изашли на парламентарне изборе не би смо имали изборних проблема на Косову и Метохији, јер би њихови представници контролисали бирачка места, па би била много боља контрола. Овако је наш проблем огroman број бирачких места, а мало чланства, мало људи да све то покрије. Сада смо више од 1000 људи из других делова Србије послали да буду контролори на Косову и Метохији.

Расим Љајић: Према томе, ја нисам сигуран да ће се ова понуда о културној аутономији озбиљније разматрати и у Међународној заједници. Она не само што је дошла прекасно, већ је та понуда у овом тренутку потпуно превазиђена политичка ствар. Наравно, ја овде нисам адвокат косовских албанаца, па да говорим у њихово име, али у сваком случају као са позиције једног неутралног посматрача који је забринут за развој прилика у овом региону, сматрам да ће се решење тражити између статуса кво који сада постоји и албанског захтева за независношћу. Дакле, да оба решења Међународна заједница а priori одбија. Ја не знам која ће то математичка средина бити између две крајности, али у сваком случају у оптицају је неколико могућих варијанти. Пре свега ту мислим на аналогiju са Републиком Српском. С друге стране, на неки специјални статус чији садржај још увек није дефинисан.

Др Шешел: Шта је са аналогijом са Републиком Српском Крајином? Раније сте се за то залагали.

Расим Љајић: Ја никада.

Др Шешел: Има у неким вашим текстовима.

Расим Љајић: Други су говорили. Ја никада. Ја сам увек оспоравао ту врсту аналогije, бар када се ради о Санџаку. Ја знам да су неки политичари из Санџака говорили о томе.

Др Шешел: Пре окупације Српске Крајине сте имали један став, а сада имате други.

Расим Љајић: Ја нисам никада говорио о аналогiji Санџака. Појединци су говорили из политичког покрета у Санџаку.

Др Шешел: Јесте били заједно господи Љајићу?

Расим Љајић: То питање је актуелизовано након нашег раскола и један од елемената тог раскола био је и тај, питање дефинисања наших политичких захтева, где смо се ми залагали да смо један посебан политички проблем и да не можемо правити аналогije.

Др Шешел: Било је ту још нешто око наоружавања. Угљанин који је био главни поборник наоружања побегао је из земљу, а вас оставио на цедилу. Нисте ви били глупи да испаштате због његове политике, а он се склонио на сигурно. То је био разлог расцепа. Он је закувао, а вас оставио на цедилу.

Расим Љајић: То апсолутно није био разлог за расцеп. Разлог расцепа су били разлитички погледи у смислу постављања политичких захтева према Београду. Ми смо заступали становиште да проблем Санџака треба решавати по етапама, кроз решавање конкретних животних питања, образовања, информисања, људских права и тд.

Др Шешел: Који је то проблем Санџака?

Расим Љајић: Ви не знате који је проблем Санџака? Ја сам упутио Влади декларацију о проблемима Бошњака.

Др Шешел: Којих Бошњака?

Расим Љајић: Јел сте ви рекли да сте Бошњак?

Др Шешел: Не осећам никакав проблем. Једном када сам био у Новом Пазару организовали су демонстрације, изашло је 10 хиљада радосних муслимана што је дошао њихов брат Бошњак.

Расим Љајић: Одлично. Ми вас прихватимо.

Др Шешел: Откуд ви Бошњаци? Ја сам Бошњак? Ја сам рођен у Сарајеву.

Расим Љајић: Ви сте рођени у Сарајеву и Босанац сте.

Др Шешел: Званичан назив је Бошњак. За оно што се данас каже Босанац то вам је као Албанац и Албанас, односно Албанац и Арнаут. Можемо о томе да разговарамо, јер је то интересантна тема.

Расим Љајић: Зато сам и споменуо, јер знам да је интересантна тема, али сам рекао да вас ми прихватимо. Прихватимо да се национално изјашњавамо онако како ви осећате.

Др Шешел: Ваљда смо ми један народ.

Расим Љајић: Бошњаци?

Др Шешел: Можемо се звати и Бошњаци, а можемо се звати и Марсовци, али је најбољи доказ да смо један народ што говоримо једним језиком који нам је матерњи.

Расим Љајић: Који језик?

Др Шешел: Српски језик.

Расим Љајић: Ја кажем да је босански.

Др Шешел: Можете да га назове и кинеским, то је ваша ствар, али у теорији се назива српски.

Расим Љајић: Шведска и Норвешка су 1905. говорили једним језиком, одвојили су се и сада свој језик називају шведским или норвешким.

Др Шешел: Никада нису говорили један језик. То су два германска језика. То вам је отприлике српски и бугарски. Пошто сада говоримо један језик значи да смо један народ. Како ћемо се звати као народ нека одлучи већина. Сви они који припадају том нашем заједничком народу, који говоре један језик нека се изјасне, па нека превагне већина.

Расим Љајић: Хоћемо опет да расписујемо референдум?

Др Шешел: Можемо и референдум. Господине Расиме да видимо шта нас разликује, осим идеологије политике. Шта нас овако суштински разликује као припаднике једног народа?

Расим Љајић: Хоћете да вам говорим шта су проблеми у Санџаку? Онда ћемо видети шта нас разликује. Ми смо упутили Влади декларацију у којој се наводе ...

Др Шешел: Ко то ви?

Расим Љајић: Наша коалиција.

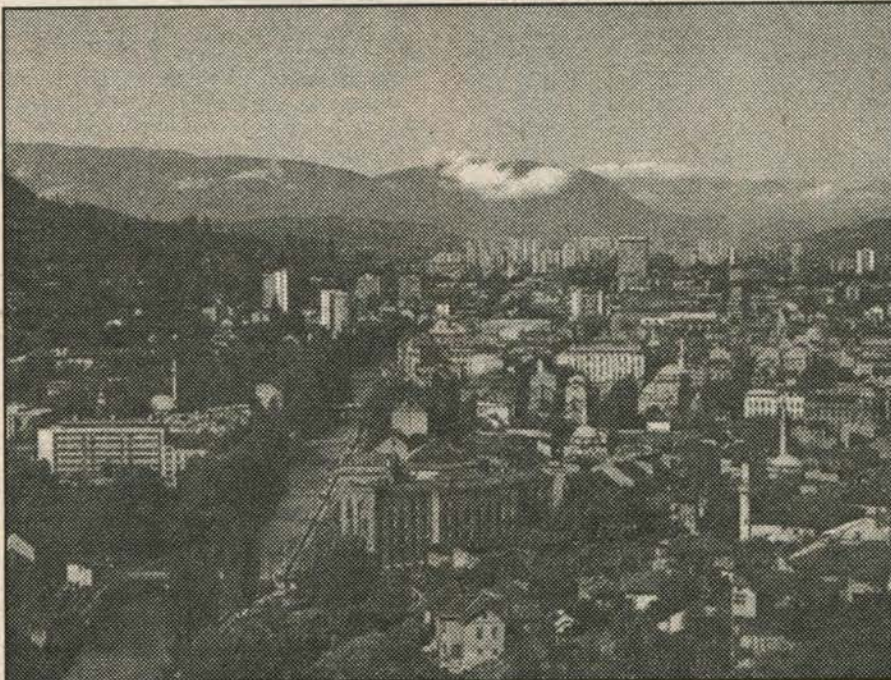
Др Шешел: Колико има странака у тој коалицији?

Расим Љајић: Три странке.

Др Шешел: Колико имате посланика?

Расим Љајић: Ми смо изборе бојкотовали и нисмо парламентарна странка, али нам то не оспорава право да комуницирамо са Владом.

Др Шешел: Да проценимо сада коли-

Привидни мир Сарајева: у Алијином граду влада сукоб муслимана староседелача и оних који су дошли током рата из Рашке области

ка је ваша политичка снага, да проценимо колико има гласача муслимана рецимо у Санџаку. Кажемо да једна трећина не излази на изборе ни под којим условима. То је уобичајено у демократском свету. Проценимо колико је добио Угљанин који је ишао на изборе и његова коалиција ДР Сулејман Угљанин, Листа за Санџак. Значи, проценимо колико је он добио гласова и тражимо евентуално у оној разлици која преостане шта бисте ви добили да сте изашли на изборе. Знате, тамо има муслимана који су гласали за Српску радикалну странку.

Расим Љајић: Колико је тих муслимана?

Др Шешељ: Извините, ми имамо чланове муслимане. Ми смо имали посланичког кандидата Сулејмана Спаху из Лознице и даље је наш члан. За длаку није прошао на претпрошлим изборима. Такође, Фејзо Камбери је наш члан и имамо читав низ других чланова. Имамо и овде у Београду муслимана чланова и широм Србије. Према томе, не можете ви претендовати да сте једини представник муслиманског становништва у Србији.

Расим Љајић: Ја то нисам ни рекао.

Др Шешељ: Можда сте ви у нешто већем броју него ми, али ми заступамо принцип равноправности.

Расим Љајић: Нама нико не може одузети право да ми комуницирамо са Владом и да наведемо проблеме.

Др Шешељ: Значи, ви сте као ванпарламентарна странка упутили писмо Влади?

Расим Љајић: Да.

Др Шешељ: Влада писма ванпарламентарних странака обично баца у кош. Да је ова коалиција за Санџак Сулејмана Угљанина, која има посланика упутила писмо, ми би то писмо озбиљно размотрили и одмах реаговали. Овако, ако нам свих 150 или 200 ванпарламентарних странака почну писати писма, па они јоги летачи, па савез свих Срба света...

Расим Љајић: Да смо ми то писмо упутили ...

Др Шешељ: Ја вас ценим као човека интелектуалца, али политичка странка вам је безначајна.

Расим Љајић: Да смо ми то писмо упутили некој организацији за људска права у Европи, рецимо да смо упутили ОЕБС-у, аутоматски би нас оптужили да ми интернационализујемо санџачки проблем, да ми прескачемо институције система.

Др Шешељ: Мислите да је то довољно да се интернационализује?

Расим Љајић: Ја не кажем да је то довољно, али у сваком случају било је и таквих ...

Др Шешељ: Расправили смо форму, хајдемо на суштину, који су проблеми?

Расим Љајић: Суштина је да од 75 судија у Санџаку 24 су муслимани - Бошњаци, а остало су Срби и Црногорци. У тузилаштву је слична ситуација. Од 13 председника судија 11 је Срба и Црногораца, 2 су Бошњаци. Питање је поверења и моралне и националне подобности. Ми имамо директора школа у Пријепо-

љу од 15 директора школа један је муслиман. Ви сте потпредседник Владе.

Др Шешељ: Сада ћу вам ја објаснити.

Расим Љајић: Друга ствар, зар је логично да у једном селу које има 99 % Бошњака да директор школе буде Србин?

Др Шешељ: Зашто не би био?

Расим Љајић: Теоретски да, али политички?

Др Шешељ: Сада ћу вам објаснити. Дакле, реч је о професионалној структури у државним органима.

Расим Љајић: О националној структури.

Др Шешељ: Закључили смо да смо један народ.

Расим Љајић: Ја нисам Србин.

Др Шешељ: Што би ја вас терао да се ви изашњавате да сте Србин када ви то не желите. То је објективна чињеница, то је ваше српско порекло.

Расим Љајић: Ја о томе нећу да расправљам.

Др Шешељ: Оно што је међу нама разлика то је само вероисповест. Међутим, ја се слажем да треба и припадници разних вероисповести да буду у разним државним органима, али који је пут да се то постигне? То се мора постићи политичким средствима. Рецимо, сада је Српска радикална странка постала владајућа политичка партија и ми ћемо постепено кроз све државне органе да распоредимо своје кадрове. То не може преко ноћи да се уради, али процес је кренуо. Кренуло се са управним одборима, ту ће бити начелници округа, ту ће бити други државни функционери. Ту ће се доћи и до директора школа. Међутим, ту се поставља један проблем, што је у нашем чланству заиста мали проценат муслимана, као и у чланству левичарских партија. Ми би желели да имамо већи проценат. А ако већ не можемо да постигнемо већи проценат, постоје и странке изразито муслиманске оријентације, дакле странке које превас-

ходно окупљају муслимане, можда има и неки православац у вашем чланству.

Расим Љајић: Ја нећу да кажем ко ви. Кажете да имате пуно муслимана међу вашим чланством.

Стање у Новом Пазару

Др Шешељ: Имамо их, али немамо их довољно. Поготово их немамо довољно у Новом Пазару. Чак неки који би хтели мало се устручавају, не знају да ли би имали неке непријатности од других муслимана тамо. Има и тога. Имали сте и ви неких непријатности од својих муслиманских неистомишљеника. Ту је било неких ствари које не одговарају структури демократског друштва, али да видимо који је начин да ви то постигнете. Начин је да изађете на изборе, да освојите посланичке мандате и да ако већ сами не можете да освојите власт у Србији, да уђете у неку коалицију која влада.

Рецимо, то је Угљанин могао да постигне једним конструктивнијим приступом и могао је сада да има најмање једног министра у Влади Србије. У Савезној влади заменик министра мислим да је био Махмут Мемић. Био је судија, сада је адвокат. Приватно смо били у добрим односима. За говорници смо често били у конфликту, али мислим да је човек ипак на свом месту, без обзира што смо идеолошки противници.

Дакле, то је начин да постигнете да у структурама власти имате више својих чланова. То треба да знају и муслимани у Санџаку, да је то пут да се учествује у структурама власти. Не можемо ми када освојимо власт, када преузмемо ингеренције власти и када распоређујемо кадрове, не можемо ми сада из ваше странке узимати у недостатку својих. Ја бих волео да имам сада на располагању у својој странци ...

Уласком у Владу Српска радикална странка је постала владајућа странка која постепено уграђује своје кадрове у државну структуру

Расим Љајић: Људи морају бити чланови партије.

Др Шешељ: Морају бити присталице партијског програма и партијске идеологије. Не могу ја сада који сам постао власт, на одређен начин, партија ми је постала владајућа, не могу ја сада присталице ваше странке или ваше чланове да распоређујем на тим нижим нивоима власти, јер нисам сигуран да ће они водити политику ове владе. Претпостављам да би водили политику ваше опозиционе странке.

Расим Љајић: Ви тада нисте били у Влади Србије. Зашто је онда Влада удела принудну управу у Новом Пазару под изговором да је вођена лоша кадровска политика, односно да су занемаривани кадрови српске националности.

Др Шешељ: Ја мислим да су неки други разлози били примарни. Ја нисам читао изворна решења. Знам неке аргументе. Рецимо, да је Странка демократске акције Сулејмана Угљанина преправила општину својим страначким обележјима, да није било српске државне заставе.

Расим Љајић: Била је државна застава и била је и страначка.

Др Шешељ: Знате, ми имамо власт у општини Земун и никада страначку заставу нисмо унели у зграду општине.

Расим Љајић: То не може бити разлог за увођење принудне управе. Навођено је у свим изјавама, саопштењима, чак и одлуци о принудној управи да је вођена лоша кадровска политика, да су занемаривани кадрови српске националности. То тамо пише.

Др Шешељ: То што тамо пише може заједно да расправимо.

Расим Љајић: Реците је ли то у реду или не?

Др Шешељ: Тај аргумент ја лично не могу да прихватим. Да сада влада доноси такво решење та тачка не би стајала у решењу, али има читав низ других разлога због којих се морала донети одлука о принудној управи, односно о привременим мерама. Један од ових разлога јесте да се локална власт поистовећивала са страначком. Други је разлог нерационално коришћење новца, преусмеравање новца који је био намењен за неке сврхе за које се није смео користити. То је основни разлог за увођење принудне управе. Рецимо, ако добијете новац за водовод, за канализацију, за школе, за здравствене установе, онда тај новац не може да се расипа на страначку пропаганду или за неке ствари које се не тичу комуналне инфраструктуре.

Расим Љајић: Само доле се радило и нигде више се то не ради.

Др Шешељ: Ради се и у другим местима, али се онда заводи принудна управа.

Расим Љајић: Нови Пазар је једина општина где је уведена самоуправа.

Др Шешељ: Може се врло лако десити у Београду. Ја лично нисам присталица нигде да се заводи принудна управа. Зато сам да се иде на ванредне локалне изборе где год дође до оваквих проблема.

Расим Љајић: Зашто сте подржали одлуку о увођењу принудне управе?

Др Шешељ: Зато што је вода стигла до грла и што је више била неподношљива ситуација због таквих злоупотреба. Дакле, то су аргументи. Сада следе нови локални избори и они се морају одржати у догледно време. Постоји законски рок у коме се морају одржати. На новим локалним изборима треба да извучете неке поуке. Можда ћете ви освојити власт, можда ће опет Угљанин освојити власт, можда ће Радикали освојити власт, можда ће левичарске партије освојити власт, није битно, али свако ко освоји власт на локалном нивоу мора да поштује Устав и закон. Она локална власт која не поштује закон треба да буде начисто с тим да је могућа принудна управа. Ви постављате питање зашто је тамо заведена, а на неким местима где је такође дошло до таквих злоупотреба није заведена. Има таквих места. Има рецимо Нови Сад, има Панчево, има још места у Србији.

Расим Љајић: Нема општине где социјалисти држе власт.

Др Шешељ: Има и таквих општина. То је оно што је ствар политичке одлуке. Процена је да је сада крајње време да се то тамо уради, овде треба још мало калкулисати, хоћемо ли чекати нови закон о локалној самоуправи, па расписивати изборе, хоће ли избити овакав или онакав проблем? То је ствар политичке одлуке, политичке процене. У нашем случају је битно да постоје реална законска утемељења за принудну управу и она су неспорна. Ја да сам био члан Владе изборио бих се да та тачка уопште не постоји у образложењу, јер онај ко освоји локалну власт он одлучује о кадровима у својој надлежности и то је његово неприкосновено право. Не може нико споља да му каже да мора такве и такве кадрове да распоређује. Ти си добио поверење и ти распоређујеш кадрове. Међутим, не

може се кришити закон поготово око располагања финансијским средствима. То је суштина.

Расим Љајић: Ви сте добро рекли да је то питање политичке одлуке и овде је политика надјачала право, односно ни-су постојали никакви правни аргументи.

Др Шешељ: Локална самоуправа није испуњавала своју уставну и законску улогу.

Расим Љајић: Ви сте рекли да се радило о политичкој одлуци и ја се са тим слажем, а политичка одлука је донета ...

Др Шешељ: Свака одлука Владе је политичка одлука.

Расим Љајић: Нормално у смислу политичке поруке, дугорочне политичке поруке овоме о чему ви говорите, да су тра када наредна власт дође да се мора понашати у складу ...

Др Шешељ: Са Уставом и законом и ништа више.

Расим Љајић: Са политичким нормама које прописује ова власт, нажалост.

Др Шешељ: Ми прописујемо политичке норме одлукама Народне скупштине. Постоји Народна скупштина која се руководи Уставом и законима које сама доноси. Устав и закони важе за све поједнако. У овом случају и следећа локална власт која се конституише, неће принудна управа бити дугог века. Мора се ићи на нове изборе, је ли тако. И, опет, мора се конституисати локална власт која ће одговарати вољи народа. Битно је само да се извуче нека поука. Да нема издвајања Новог Пазара из уставно правног система Србије. Нема никаквог издвајања. Мора се поштовати законска одредба о ингеренцијама локалне самоуправе и то је суштина. И, ако се то поштује, онда централну власт у Београду уопште не интересује у принципу која је странка на власти у Новом Пазару, која је на власти у Крагујевцу, која је странка на власти у

Локална власт није за страначку злоупотребу: радикали нису у Општину Земун унели страначка обележја

Смедереву. То је сасвим ирелевантно, ако сваки тај ниво локалне власти поштује закон. Рецимо, ми имамо сада један проблем непоштовања закона од стране многих општина у Србији. Сада тражимо варијанту да их натерамо да поштују по том питању. Влада је...

Расим Љајић: Што ове нисте натерали да поштују? Него сте одмах донели...

Др Шешел: Није тачно. Више пута су упозоравани. Више пута. Ишле су инспекције, затицале лоше стање, издавале решења, указивале. Више пута су упозоравани. Што је било годину ипо дана од конституисања локалне власти од увођења принудне управе, је ли тако, колико времена... око годину дана.

Расим Љајић: Мање од годину дана, у јулу уведене принудне управе а избори били у новембру. Значи осам...

Др Шешел: Добро... више пута су упозоравани шта не може да се ради. И они терају инат, пркосе. Не може локални ниво власти да тера инат, да пркоси републичком нивоу власти ако је право, ако је законска норма на страни онога што каже републички ниво власти. Ако Република греша, ако Влада греша, онда локални ниво власти може да се обрати Уставном суду, а локални ниво власти није посегао за таквим обликом правне заштите, је ли тако.

Расим Љајић: Али постоји друга страна медаље. Наиме, да представници републичке владе нису нашли за сходно да успоставе нормалну политичку комуникацију са локалним властима у Новом Пазару.

Др Шешел: Како нису?

Расим Љајић: Да су биле више захтева за пријем у одговарајућим министарствима, али да министарства нису нашла за сходно да одговоре на те захтеве. Тако да ваша интерпретација тог проблема није... врло је дискутабилна.

Др Шешел: Ја знам да су ишли. Знам да су ишли представници републичке власти тамо. Да су ишле инспекције.

Расим Љајић: Кад су увели принудну управу...

Др Шешел: Не, не пре увођења принудне управе. Извините пре увођења принудне управе, и да су упозоравани носиоци локалне власти. То је оно што је мени познато. Наравно, ја не могу знати детаље, јер у том тренутку ми нисмо учествовали у републичкој власти. Али, принципијелно ствари стоје овако. Ево, рецимо, у Сјеници такође има нарушавања закона и Устава, по питању ингеренција локалне власти, али не у тој мери као у Новом Пазару. Неколико пута су ишла упозорења према локалној власти у Сјеници и захтеви да њихови поступци буду у складу са законом. је ли тако? Ви знате?

Расим Љајић: Не, Није тако господине Шешел...

Др Шешел: Ви сте упозоравани. Да ли је локална власт у Сјеници упозоравана? Да ли знате за то?

Расим Љајић: Да, знам. То знам, али се ради о следећем, да ништа локална власт у Сјеници, па ни у Тутину није била другачија од локалне власти у Новом Пазару...

Др Шешел: У неку руку јесте.

Расим Љајић: Радили су исто. Имали су и они страначке заставе, наравно поред државних застава, у зградама скупштине општине, али је само у Новом Пазару уведена принудна управа, јер у Тутину и Сјеници није било политичких релевантних...

Др Шешел: Господине Љајићу, флагрантни облици кршења закона су били у Новом Пазару, него у Сјеници и у Тутину. Можда ту делује чињеница да је више становника у Новом Пазару, да је већи град, него Сјеница, поготову Тутин који има око 20 хиљада становника, је ли

тако. Можда је и то био један од разлога да се интервенише одмах у Новом Пазару, а да се има више стрпљења са Сјеницом и Тутиним, али је ситуација...

Расим Љајић: Не, политичке ефекте је Влада хтела да постигне са увођењем принудне управе у Новом Пазару...

Др Шешел: ... али ситуација није добра ни у Сјеници ни у Тутину што се тиче поштовања законских ингеренција локалне самоуправе. Није добра. И, морала би локална власт у Сјеници и Тутину да се над тим мало замисли и да исправи то своје понашање...

Расим Љајић: Ништа они нису лошији од локалне власти у било ком граду Србије, нити одударају у смислу поштовања закона, знате.

Др Шешел: Неки су више лошији, неки мање лоши, али то је оно што се ми као странка залажемо, Српска радикална странка, да се што пре држе ванредни локални избори у целој Србији. Све-стан сам тих проблема. Али, проблеми у Новом Пазару су били много, неупоредиво израженији него у Сјеници и Тутину. Ево, то вам је пример.

Водитељ: Хоћете ли изнети још неке проблеме или...

Др Шешел: Хоћемо ли да идемо један по један проблем.

Расим Љајић: Ја ћу врло кратко, морали би до сутра да останемо овде... Ви знате за случај отмица. Ниједан од тих случајева није расветљен. Знате за суђење у Бијелом Пољу где су откривени неки нови детаљи, у вези отмица...

Др Шешел: Који детаљи?

Расим Љајић: Добро, ви знате...

Др Шешел: Кажите који детаљи?

Расим Љајић: Да вас је споменуо сведок, главни сведок...

Др Шешел: А, ви добро знате да ја немам никакве везе са тим.

Расим Љајић: Не знам, откуд ја знам.

Др Шешел: Знате, знате.

Расим Љајић: Кажите ми откуд знам.

Др Шешел: Сада ћу вам објаснити...

Расим Љајић: Реците ми откуд знам.

Др Шешел: Сад ћу ја то вама да објасним...

Расим Љајић: Ја само знам, јер сам био на суђењу, чуо сам да вас је сведок Душан Ранисављевић...

Др Шешел: Јесте ли се насмејали када сте то чули?

Расим Љајић: Не, нисам се насмејао...

Др Шешел: Морали сте...

Расим Љајић: Врло сам озбиљно...

Др Шешел: Без обзира због те жалосне атмосфере морали сте се насмејати.

Расим Љајић: Врло сам озбиљно схватио излагање главног сведока те оптужбе. Дакле, три веће отмице, 34 убијена Бошњака у том пограничном делу Санџака према Босни...

Др Шешел: Како сад Бошњака?

Расим Љајић: ... општине Прибој...

Др Шешел: То су грађани Србије муслиманске вероисповести, наши суграђани.

Расим Љајић: Бошњаци, грађани бошњачке националности који живе у Савезној Републици Југославији. Да ли сте сад задовољни.

Политичар који најбоље познаје нације и међунационалне односе:
др Шешел у посети Зворнику

Излазак из затвора др Шешеља: још од дисидентских дана његово име је блаћено и злоупотребљавано

Др Шешељ: Е, сад ћу вам онда објаснити шта је ту у питању у ствари...

Расим Љајић: Само да завршим... врло кратко ћу. Питање наставних планова и програма... сада ћемо да се вратимо на то...

Др Шешељ: Што бежите од овога ..

Расим Љајић: Не, сада ћемо да се вратимо на ово.

Др Шешељ: Оставите сада наставни план и програм, да се вратимо на отмице...

Расим Љајић: Али то је врло бито.

Др Шешељ: Чекајте, идемо једно по једно питање?

Расим Љајић: Онда, само да вам кажем још и ово. Претреси кућа, више од хиљаду претреса кућа... на висоравни.

Др Шешељ: Али, да идемо једно по једно питање.

Расим Љајић: Да завршим...11 ...

Др Шешељ: Гомилаћемо питања ...

Расим Љајић: Нећемо. Једанаест порушених, оштећених верских објеката, 54 порушене куће, 58 порушених привредних објеката, све на територији Савезне Републике Југославије. Наравно, постоји други сет питања из области кршења елементарних људских и националних права. Има ту и проблем служења војног рока. Проблем малтретирања војника бошњачке националности у јединцама. Имамо већ три случаја у последње време забележене туче, где су војници српске и црногорске националности претукли војнике Бошњаке у касарнама, рецимо у Пљевљима...

Др Шешељ: А, знате ли колико има случајева да се војници Срби међусобно потуку?

Расим Љајић: То знам, али ово је... шта је разлог... могу да се потуку због фудбалске утакмице, или у кафани,

Др Шешељ: Један другом мајку за час и потуку се. А значи ако су различите вероисповести...

Расим Љајић: Ви сад банализујете ствар до тих размера да једноставно ...

Др Шешељ: Како да не банализујем кад се заиста... хајте да размотримо два озбиљна проблема.

Расим Љајић: Реците.

Др Шешељ: Ево, око ових отмица које сте поменули. Шта је било ово друго што сте...

Водитељ: Наставни планови...

Расим Љајић: Претреси кућа...

Др Шешељ: Е, претреси кућа. Та два питања да размотримо.

Расим Љајић: Има још.

Др Шешељ: Да, али идемо... ово су врло важна. Ипак, отето је више људи у неколико наврата и по свој прилици ти су људи ликвидирани. Заправо, зна се да су ликвидирани и још нема доказа, је ли тако. Убијени су сви.

Расим Љајић: То ви знате.

Др Шешељ: И ви знате. Знате, све детаље. Немојте молим вас сада да се...

Расим Љајић: Откуд бих ја могао, реците молим вас, откуд бих ја могао...

Злоупотребе имена у изборној кампањи

Др Шешељ: Ево, сад ћу вам ја рећи. Јесу ли те ствари истражене? То зна и црногорска полиција у доброј мери, зна и србијанска, али је проблем што нема доказа. Није могла истрага да се води на територији Републике Српске. Нема доказа. Е, то је оно што сад мучи. А, ово што је моје име тај сведок тамо поменуо, то је сада у предизборној кампањи у Црној Гори урађено. Знате, бесмислено је. Сви ви добро знате да нема никакве моје улоге у томе, да нисам ни на који начин умешан. Чак и...

Расим Љајић: Откуд ја могу знати...

Др Шешељ: Знате ви то врло добро.

Расим Љајић: Откуд знам.

Др Шешељ: Знате. Не знате ко је то урадио. Зато знате да ја нисам умешан и да иначе нисам умешан нигде у такве ствари.

Расим Љајић: Постоји само једна варијанта коју ја могу да разумем, ову вашу тезу, а то је да су то урадили припадници војске Југославије, или неке друге службе... са територије ове државе.

Др Шешељ: Није, није... станите мало.

Расим Љајић: Једино та теза може да дође у обзир, да сте ви споменути онда у сасвим другом контексту, не би ли се прави кривац...

Др Шешељ: Слушајте, нисам ја ни био командант, никада, Војске Југославије, али је Шефко Алармеровић ваљда чак и Добрицу Ћосића оптуживао да је он у то умешан, да је у његовом кабинету организована отмица што је такође једна политичка изјава са неком приземном садржином и приземним циљевима. Знате, сасвим погрешна и ствар је пијетета према погинулим људима. Да се у политичке сврхе њихова трагична судбина не користи. Српска радикална странка је прва то осудила, те случајеве. Реч је о нашим држављанима, без обзира како се у националном погледу изјашњавају. Никада се нису изјашњавали као Бошњаци. Углавном су се изјашњавали као муслимани. Немојте сад мртвим људима приписивати нешто што нису ни сањали да би могли постати. Нема смисла. Тако су се изјашњавали, је ли тако, на свим пописима...

Расим Љајић: Онда смо се сви изјашњавали као муслимани, а могло је другачије.

Др Шешељ: Добро, али они нису знали да ће им неко то постхумно мењати, и нема смисла да се мења, знате. Нема тог народа на свету који је променио име. Нема. Не постоји, је ли тако.

Расим Љајић: Ви нама оспоравате право да то урадим.

Др Шешељ: Можете ви да радите што год хоћете, то је ваше демократско право, само вам ја ипак ...

Расим Љајић: Нисам вас ваљда...

Др Шешељ: И као правник неке ствари покушавам објаснити. Е, даље, што се тиче тих отмица, оне су у принципу разјашњене. Знају се и неки актери. Зна се и начин. Зна се и ликвидација. Зна се чак и место, је ли тако. То је разјашњено. Али, нема доказа. Није било могуће спровести истрагу јер је формално све то било на територији практично стране државе.

Расим Љајић: А, зашто је онда Милан Лукић ухапшен а онда пуштен наводно због недостатка доказа...

Др Шешељ: Молим вас, више од годину дана су га држали у затвору. Годину дана су могли по закону. Држали су га скоро месец дана више противзаконито. Очекујући да ће некако моћи нешто да докажу. Нису успели. Месец дана су га дуже држали у затвору, мимо свих законских норми. Ту је падао правни поредак. Знате, ако ви некоме не можете доказати, може неко убити милион људи, ако сте сигурни да је он убио, а немате ниједан ошпљив доказ да је заиста убио, ви му ништа не можете. То вам је право. То

вам је правни поредак. Месец дана су га противзаконито држали, а онда су га морали пустити. Формално је био осумњичен за убиство неког Пецикозе, неког аутопревозника, шта ли је тај био. Е, што се тиче овог другог проблема који сте изнели - претрес кућа. Господине Љајићу, ви знате да је и у вашој кући нађено некад неко оружје, додуше то је ваш брат преузео на себе, је ли тако. Е, тамо где се врше претреси кућа, ако се нађе оружје нема бољег оправдања од нађеног оружја. Нисам ја вас ни оптужио да сте ви...

Расим Љајић: Сад ћу вам ја рећи...

Др Шешел: Молим вас, значи, полиција је имала поуздане индиције да неко неовлашћено располаже оружјем, поготову у дугим цевима, поготово аутоматским пушкама. И, увек је то повод. Е, сад кад се врши полицијска истрага не може она бити баш толико прецизна да се тачно зна - у овој кући има, а у овој кући нема... па се претресе нека кућа у којој нема

Расим Љајић: Али, господине Шешел, од 1.442 претреса нађено је 46 пушака, у 18 села на Пештерској висоравни.

Др Шешел: То је 4%, је ли тако.

Расим Љајић: Не знам ја колико је то посто....

Др Шешел: Е, али кад је реч о аутоматским пушкама онда је то огроман проценат.

Расим Љајић: Зашто то није тражено у српским кућама?

Др Шешел: Е, сад ћу вам и то рећи.

Расим Љајић: Реците.

Др Шешел: Ево, сад ћу вам рећи зашто није. Зато што је постојала оправдана бојазан да би то оружје, које је било концентрисано у муслиманским кућама могло бити искоришћено...

Расим Љајић: 46...

Др Шешел: Молим вас, нађено је у 46, а сад се поставља питање - колико није нађено. Јер ово је само врх леденог бреча? Можда је остало оружје било боље сакривено.

Расим Љајић: Нађено је што је нађено. Људи су претучени, премлаћивани...

Др Шешел: Зашто је то било опасно...

Расим Љајић: Људи су куповали оружје да предају полицији да би се спасили батинања...

Др Шешел: Е, немојте. То је већ мало претеривање. Купили оружје да би предали полицији, немојте, не може да иде да преда полицији а зна да га чека казна затвора зато што је код њега нађено оружје.

Расим Љајић: Имамо изјаве људи, фотографије људи које то потврђују.

Др Шешел: Знамо врло добро у политичкој пропаганди какве се све изјаве могу давати.

Расим Љајић: Ово није пропаганда, ово су чињенице.

Др Шешел: Чињенице? Сад идемо - зашто је до тога дошло. Ви знате. У Босни и Херцеговини се водио грађански рат. У том рату су ратовали православци...

Расим Љајић: То није био грађански рат.

Др Шешел: Грађански рат.

Расим Љајић: Не, то није био грађански рат.

Др Шешел: Грађански.

Расим Љајић: У сваком грађанском рату се доводи у питање териотријални интегритет и питање ...

Др Шешел: Који је то онда био рат.

Расим Љајић: Рат за територије. Рат за простор.

Др Шешел: Чекај, а између кога.

Расим Љајић: Србија је била дубоко инволвирана у тај сукоб, уз наравно...

Др Шешел: И санџачки муслимани су били дубоко, да не може бити дубље.

Расим Љајић: Где, ...

Др Шешел: На свим фронтovima вас је било.

Расим Љајић: Где, нађите некога.

Др Шешел: На свим фронтovima вас је било.

Расим Љајић: Ево, нађите некога, реците, сад говорите исто - албански терориста, дајете једног терористу.

Др Шешел: Полако, ево, полиција их је помлатила тамо, она група Адема Јашарија, цела,...

Расим Љајић: Адема Јашарија се спомиње у свим варијантама.

Др Шешел: И, колико још, 50-60 терориста с њим.

Расим Љајић: Не знам, ...

Др Шешел: Па је сад наша војска убила сада 20-так на граничном прелазу са оружјем у рукама ...

Расим Љајић: Да видимо који су то санџачки борци који су ишли да ратују у Босни. Да видимо. Дајте да видимо. Да видимо који су.

Др Шешел: ... хоћемо ли да кренемо кроз Сарајево, колико их је за шехите

проглашено по Сарајеву тамо, да ли знате?

Расим Љајић: Господине Шешел, ви знате да су то људи који су иселјавани из Санџака у Босну и ... грађани Босне и Херцеговине...

Др Шешел: Господине Љајићу, ишли су из Новог Пазара ...

Расим Љајић: Дајте, наведите два човјека која су отишла...

Др Шешел: Да ратују. Има их много.
Расим Љајић: Дајте једног... дајте једног...

Др Шешел: Слушајте, па нису они велики ратни стратеги да им памтим имена. Не могу ја сва имена запамтити.

Расим Љајић: Нема их господине Шешел.

Др Шешел: Их, нема их.

Расим Љајић: Нема их. То је коришћено у пропаганди да се добије оправдање за репресију која је вршена...

Др Шешел: ... из околине Новог Пазара, колико их је ноћу сахрањивано, који су погинули.

Расим Љајић: Ниједан. Ни један једини.

Др Шешел: Господине Љајићу, нећемо ваљда сад нојевски стављати главу у песак, забијати је...

Расим Љајић: Па дајте конкретне податке.

Др Шешел: Да видимо сад који су фактори утицали да полиција управо претреса муслиманске куће, сазнање да се масовно набавља оружје, сазнање да се води рат у Босни између православца, муслимана, католика, сазнање да би ратни пожар могао да се пренесе на територију Србије, да би могла бити угрожена Рашка област, зато што тамо живи мултиконфесионално становништво, што живе у великом проценту и мусли-

Одлучно против тероризма: упориште Адема Јашарија после полицијске акције

мани и Срби, различито од општине до општине, али велики проценат, сазнање да би тамо могао да букне оружани сукоб. Полиција је спровела своју акцију пречешљавања, пре свега да концентрише и да разоружа пре свега оне за које се оправдано сумњало да су из најлошијих намера набављали наоружање. А, сад, наравно то подразумева да се наоружање, да се дуге цеви и нелегални пиштољи, и све остало наоружање мора одузети свим другим грађанима Србије. Тог оружја има много. Рат је био у непосредној близини. Оружје је уношено. У прво време није било ни контроле. Ви знате, прошло је годину дана док се нису досетили да формирају ове рампе и контролишу прелазак из Србије према ратом захваћеним областима итд. Е, сад, немамо довољно полиције да идемо од куће до куће, да све покупимо оружје и зато је забрањено строгом казном, до три године затвора код кога се нелегално нађе оружје. И, претреси су на пунктовима, па је доста оружја налажено, па су многе кривичне санкције изрицане, па некад је долазило до помиловања, па је речено нека ти је ово последњи пут, па шта ја знам. Тако је поступано и према муслиманима код којих је нађено оружје. Колико ја знам, у затвору их није ни остало, је ли тако.

Расим Љајић: Не, тренутно не.

Др Шешељ: Нема их.

Расим Љајић: Али, поступак није окончан. Људи су пуштени на слободу али поступак није окончан, не могу да добију путне исправе....

Др Шешељ: Колики је број поступака који се води због оружја? Не само према муслиманима него и према православним Србима и припадницима других националности, у Београду има много поступака, немојте да сад идемо у судске статистике. Има много поступака. Има наших чланова странке код којих су нашли нелегално оружје и још им се води поступак. Немојте сад њихова имена да вам набрајам. Сигурно их знате. Немојте да их прозивам. Е, шта је наш циљ. Наш циљ је да сво друго наоружање одузмемо онима који га нелегално поседују, да све друге врсте наоружања одузмемо онима који га нелегално поседују и да извршимо реформу закона који се тиче легализације наоружања, да се иде на такве промене. Једна од идеја постоји, још је нисмо на Влади усагласили али није немогуће да је ускоро усвојимо. Да буде нешто либералнији став закона по питању поседовања оружја у кући, а да се забрањени ношење оружја, поготово на радним местима. Можда би то била најбоља варијанта, која би мотивисала огроман проценат становништва у Србији да те илегалне пиштоље пријави, па да их имамо бар у полицијској евиденцији. Дакле, да је на изванредан начин под контролом. Наоружавање становништва је увек опасно. А, поготову у неким ситуацијама. Ми морамо имати процену. Ја вам отворено о томе говорим. Ако је рат у Босни између православца Срба и муслимана и ако постоји извесна веза између територије Србије и територије Босне и Херцегови-

не, и ако се тај ратни пожар може пренети онда свака паметна држава процењује који је део становништва више лојалан, који је мање лојалан и предузима извесне мере. То би урадили и Американци.

Расим Љајић: Господине Шешељ, дозволите ми ...

Др Шешељ: Знате шта су Американци урадили у Другом светском рату. Све своје грађане јапанске националности држали су у логору док није извршена окупација Јапана. Ми нисмо никог држали у логору.

Расим Љајић: Да ли знате да је највећи део тог оружја, које је иначе и нађено у Санџаку дистрибуирала Војска Југославије и полиција.

Др Шешељ: Није војска Југославије, није полиција. Али било је шверцера из Србије који су то продавали.

Расим Љајић: Не шверцери.

Др Шешељ: Шверцери, криминалци...

Расим Љајић: Војска и државна безбедност, да су онда код људи долазили са припремљеним бројевима пушака, да су продавали те пушке преко својих дистрибутера.

Др Шешељ: Неке криминалне банде су учествовале у трговини тог оружја.

Расим Љајић: Не, не спорим да је било криминалних банди, али је чињеница да је било и организованог дистрибуирања продаје оружја, да би се онда добио алиби.

Др Шешељ: Не, не, немојте молим вас ...

Расим Љајић: Имам доказе.

Др Шешељ: Знате, онда то значи да су муслимани толико наивни па да падају на такве мишоловке које су...

Расим Љајић: Ви знате каква је атмосфера била створена. Да су људи куповали пушку практично из страха да не дође до оног најгорег.

Др Шешељ: Знате, само пушка може појачати шансе да дође до оног најгорег, не може их спречити.

Расим Љајић: То знамо ја и ви, али човек на селу то не може да зна.

Др Шешељ: А, да је било политичке воље, да се то објасни, да је вапа странка и ове остале муслимана у Санџаку, да су се мало више ангажовале да се то објасни, не би дошло до овога.

Расим Љајић: Да је било добре воље од стране власти, не би дошло, да је било политичке воље ...

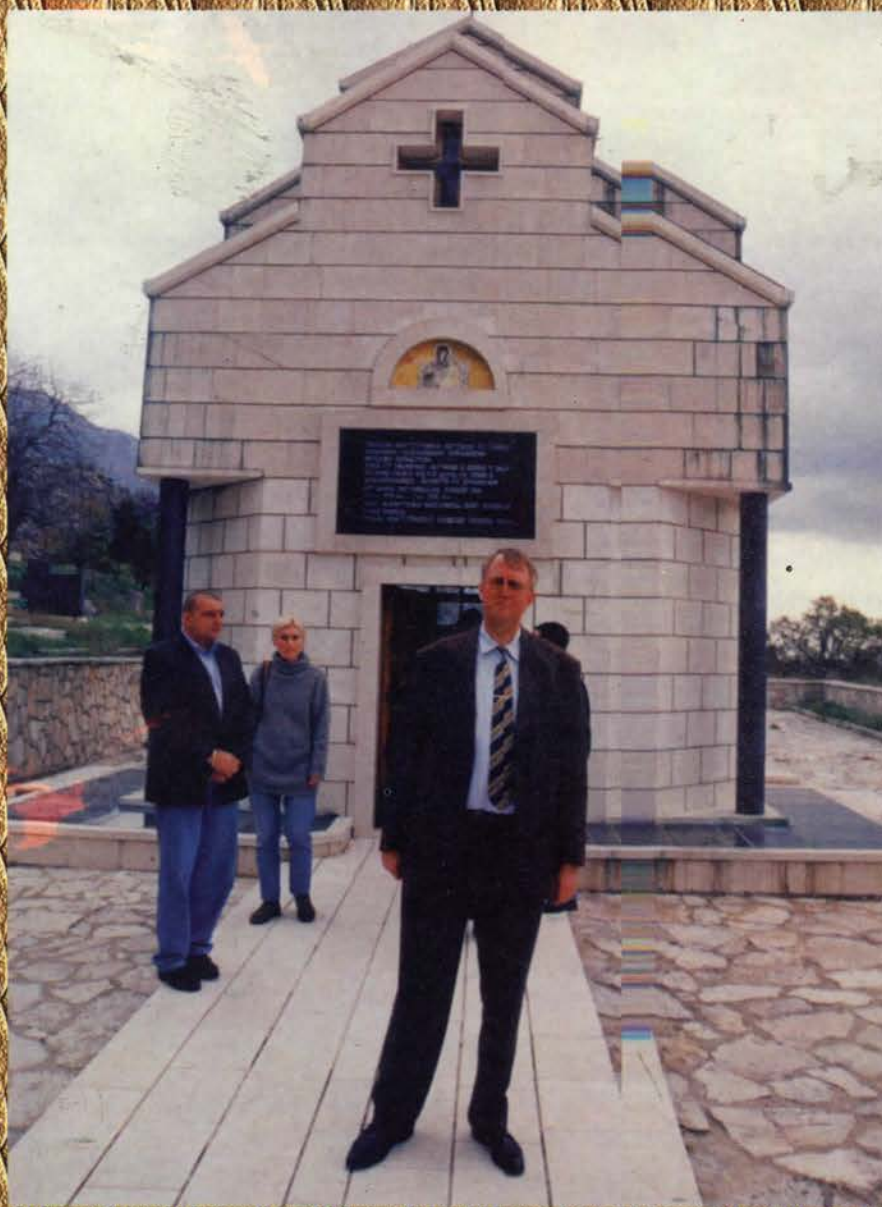
Др Шешељ: Ви се сећате у почетку како је то изгледало са првим Угљаниновим наступима итд. То је било заоштравање ситуације до усијања. И, отворена претња. Чак и огромне количине новца из иностранства да се набавља оружје и слично. Јесте да је Угљанин много тог оружја сам узео, али сада је то друга ствар коју можете расправљати међусобно.

Водитељ: Господо, многе теме су остале отворене. Нажалост, нама је време истекло. Мени једино остаје да вам захвалим....

Др Шешељ: Да закажете још једну емисију.

Водитељ: ... и да вам захвалим на учешћу у емисији ТЕТА-ТЕТ. Хвала.

ГДЕ СУ
СРПСКЕ ЗЕМЉЕ

ТУ СУ СРПСКИ
РАДИКАЛИ

**ЗА ВЛАСТ
ПОШТЕНИХ
ЉУДИ**

